

Z B O R N I K   R A D O V A

Naučni skup

**HERCEGOVAČKI NAUČNICI/ZNANSTVENICI I
TRADICIJA ISTRAŽIVANJA U HERCEGOVINI**

З Б О Р Н И К   Р А Д О В А

Научни скуп

**ХЕРЦЕГОВАЧКИ НАУЧНИЦИ/ЗНАНСТВЕНИЦИ И
ТРАДИЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА У ХЕРЦЕГОВИНИ**

P R O C E E D I N G S

Scientific Gathering

**HERZEGOVINIAN SCIENTISTS AND
TRADITION OF RESEARCH IN HERZEGOVINA**

(Mostar, 11. i 12. decembra/prosinca 2015. godine)

Z B O R N I K   R A D O V A
Načni skup
HERCEGOVAČKI NAUČNICI/ZNANSTVENICI I
TRADICIJA ISTRAŽIVANJA U HERCEGOVINI

З Б О Р Н И К   Р А Д О В А
Научни скуп
ХЕРЦЕГОВАЧКИ НАУЧНИЦИ/ЗНАНСТВЕНИЦИ И
ТРАДИЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА У ХЕРЦЕГОВИНИ

P R O C E E D I N G S
Scientific Gathering
HERZEGOVINIAN SCIENTISTS AND
TRADITION OF RESEARCH IN HERZEGOVINA

Izdavač/Nakladnik/Publisher

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke/znanosti

Federal Ministry of Education and Science

za Izdavača/za Nakladnika/for the Publisher

prof. dr. Elvira Dilberović, ministrica

Redakcijski odbor

prof. dr. Elvira Dilberović, prof. dr. Elvir Zlomušica, mr. sc. Sanela Kuko,
mr. sc. Jasmin Branković, Mumin Isić, Asim Krhan, mr. sc. Šaban Zahirović

Odgovorni urednik/Executive Editor

mr. sc. Šaban Zahirović

Tehnički urednici/Technical Editors

Samir Kamenjaš, Vahida Krekić, dipl. ing

Lektori i korektori/Language Editors and Proof-readers

dr. sc. Edim Šator, Edita Mulaosmanović, prof.

Štampa/Tisak/Print

Dobra knjiga, Sarajevo

Tiraž/Naklada/Print Run

1000

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

001-051:929(497.6)(063)(082)

001(497.6)(063)(082)

NAUČNI skup Hercegovački naučnici/znanstvenici i tradicija istraživanja u Hercegovini (2015 ; Mostar)

Zbornik radova = Proceedings / Naučni skup Hercegovački naučnici/znanstvenici i tradicija istraživanja u Hercegovini, Mostar, 11. i 12. decembra/prosinca 2015. - Mostar : Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke : Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti = Federal Ministry of Education and Science, 2016. - 748 str. : ilustr. ; 24 cm

Biografije i životopisi autora: str. 701-732. - Bibliografija i bilješke uz tekst. - Registar.

ISBN 978-9958-11-134-1

1. Up. stv. nast. - I. Scientific Gathering Herzegovinian scientists and tradition of research in Herzegovina (2015 ; Mostar) Naučni skup Hercegovački naučnici/znanstvenici i tradicija istraživanja u Hercegovini (2015 ; Mostar)

COBISS.BH-ID 23566598

Z B O R N I K   R A D O V A
Naučni skup
HERCEGOVAČKI NAUČNICI/ZNANSTVENICI I
TRADICIJA ISTRAŽIVANJA U HERCEGOVINI

З Б О Р Н И К   Р А Д О В А
Научни скуп
ХЕРЦЕГОВАЧКИ НАУЧНИЦИ/ЗНАНСТВЕНИЦИ И
ТРАДИЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА У ХЕРЦЕГОВИНИ

P R O C E E D I N G S
Scientific Gathering
HERZEGOVINIAN SCIENTISTS AND
TRADITION OF RESEARCH IN HERZEGOVINA

(Mostar, 11. i 12. decembra/prosinca 2015. godine)

Mostar, 2016.

SADRŽAJ

<i>Elvira Dilberović</i>	13
<i>Jakov Pehar</i>	15
<i>Šaban Zahirović</i> UMJESTO PREDGOVORA.....	19
<i>Enver Zerem</i> PRIMJENA INTERNACIONALNIH ZNANSTVENIH KRITERIJA U AKADEMSKOJ ZAJEDNICI BOSNE I HERCEGOVINE	23

I

INSTITUCIONALIZACIJA NAUKE/ZNANOSTI U HERCEGOVINI

<i>Senija Milišić</i> RAZVOJ NAUKE I NAUČNIH USTANOVA U HERCEGOVINI NAKON DRUGOG SVJETSKOG RATA	39
<i>Fuad Čatović • Alim Abazović</i> UNIVERZITET “DŽEMAL BIJEDIĆ” U MOSTARU KAO GENERATOR RAZVOJA JUGA BOSNE I HERCEGOVINE	55
<i>Roko Markovina</i> RAZVOJNO-ISTRAŽIVAČKI RAD U ZRAKOPLOVNOJ INDUSTRIJI SOKO -MOSTAR (ili V.I. Soko - moj najbolji životni fakultet)	79
<i>Emir Fazlibegović • Adil Joldić</i> PROFESOR DR. SAFET KRKIĆ, EKONOMISTA, NAUČNIK I ISTRAŽIVAČ MOSTARA I HERCEGOVINE	99

II

ARHEOLOGIJA

<i>Snježana Vasilj</i> TRAGOVIMA ARHEOLOGA I NJIHOVA ISTRAŽIVANJA PROSTORA HERCEGOVINE	113
<i>Adis Zilić</i> STEĆCI U NAUČNOM OPUSU PAVE ANĐELIĆA	129

Almir Marić

**DOPRINOS VUKOSAVE ATANACKOVIĆ-SALČIĆ U ISTRAŽIVANJU
ANTIČKE HISTORIJE I ARHEOLOGIJU U HERCEGOVINI 143**

III

HISTORIOGRAFIJA, ARHIVISTIKA

Andrija Nikić

**RAD PROF. HIVZIJE HASANDEDIĆA NA ORIJENTALNIM
RUKOPISIMA I TURSKIM DOKUMENTIMA FRANJEVAČKOG
ARHIVU U MOSTARU 157**

Salih Jalimam

**BAŠAGIĆEVO ISTRAŽIVANJE SREDNJOVJEKOVNE HISTORIJE
BOSNE I HERCEGOVINE 177**

Elma Korić

**IZUČAVANJE OPĆE I KULTURNE HISTORIJE HERCEGOVINE U
OSMANSKOM PERIODU KROZ PUBLIKACIJE ORIJENTALNOG
INSTITUTA U SARAJEVU (1950-2015) 193**

Faruk Taslidža

**DOPRINOS MUHAMEDA A. MUJIĆA U PROUČAVANJU
HISTORIJE MOSTARA I HERCEGOVINE 213**

Vera Katz

**PROF. DR. HAMDİJA KAPIDŽIĆ - ZNANSTVENIK I PROFESOR
(30. 1. 1904.-16. 1. 1974.) 225**

Sejdalija Gušić

HAMID DIZDAR, ARHIVIST 245

Ramiza Smajić

**HERCEGOVINA U HISTORIOGRAFSKOM KALEIDOSKOPU:
POGLEDI DR. AHMEDA S. ALIČIĆA 253**

IV

ETNOMUZIKOLOGIJA

Jasmina Talam

**TRAGOM ZABORAVLJENOG ETNOMUZIKOLOGA
FRA BRANKO MARIĆ 269**

V

KNJIŽEVNA I KULTURNA HISTORIJA, FILOZOFIJA

Srebren Dizdar

**AKADEMSKI I PEDAGOŠKI DOPRINOS JOVE LJEPAVE
IZUČAVANJU I PREVOĐENJU KNJIŽEVNOSTI** 289

Robert Jolić

ZNATIŽELJNI DUH FRA PETRA BAKULE 311

Dijana Hadžizukić

NAUČNI I AKADEMSKI RAD ENESA DURAKOVIĆA 335

Sanjin Kodrić

**UTEMELJENJE MODERNE BOŠNJAČKE KNJIŽEVNE
HISTORIOGRAFIJE (OD MEHMED-BEG KAPETANOVIĆA
LJUBUŠAKA DO DR. SAFVET-BEGA BAŠAGIĆA)** 349

Ivo Miro Jović

POVIJESNO-KULTURNE KONSTANTE FRA GRGE MARTIĆA ... 367

Ibrahim Kajan

DR. SMAIL BALIĆ I “BOSANSKI POGLEDI” 381

Alma Omanović-Veladžić

**PREPISIVAČKA DJELATNOST U KARAOZ-BEGOVOJ
MEDRESI U MOSTARU** 395

Nirha Efendić

**TEMA MORIĆA U DUGOGODIŠNJEM ISTRAŽIVANJIMA
ĐENANE BUTUROVIĆ** 409

Amira Dervišević

**DOPRINOS ALIJE NAMETKA PROUČAVANJU USMENE PROZE
BOŠNJAKA** 417

Selma Raljević

NAUČNI RAD PROF. EMERITUS DR. ELBISE USTAMUJIĆ 427

Sedad Bešlija

**O UČENJACIMA I PJESNICIMA HERCEGOVAČKOG
SANDŽAKA U XVII STOLJEĆU** 443

Lebiba Džeko

**DOPRINOS ALIJE NAMETKA U PRIKUPLJANJU FOLKLORNE
GRAĐE MEĐU BOSANSKOHERCEGOVAČKOM DIJASPOROM U
TURSKOJ** 459

Melida Travančić

**FORMIRANJE BIBLIOTEKE HAMIDA DIZDARA KAO
KONSEKVENCA NJEGOVOG ISTRAŽIVANJA ETNOGRAFSKE I
POZORIŠNE TRADICIJE U BIH .....** 465

Irma Marić

**NAUČNO-KNJIŽEVNI ANGAŽMAN FILOZOFA
KASIMA PROHIĆA .....** 475

VI

ORIJENTALISTIKA

Dželila Babović

**HERCEGOVAČKI AUTORI ŠERHOVA KAO ČUVARI ORIJENTALNO-
ISLAMSKJE KNJIŽEVNE BAŠTINE .....** 487

Mevludin Dizdarević

**UTJECAJ VIŠTA NA TEORIJSKO USMJERAVANJE HIVZIJE
HASANDEDIĆA .....** 499

VII

LINGVISTIKA

Remzija Hadžiefendić-Parić

**O RETORICI NAUKE I ŽANRU PREDGOVORA NA PRIMJERU
GRAMMATICAE LATINO-ILLYRICAE FRA LOVRE
LJUBUŠAKA IZ 1713. ....** 517

Alen Kalajdžija

MUHAMED ŠATOR I NJEGOV DOPRINOS BOSNISTICI 535

Zenaida Karavdić • Haris Čatović

**EVALUACIJA NAUČNOG DJELA PROF. DR. ASIMA PECE U
SVJETLU SAVREMENIH LINGVISTIČIH ISTRAŽIVANJA .....** 549

Edim Šator

DOPRINOS ALIJE ISAKOVIĆA BOSNISTICI 563

Jasmin Hodžić

**BOSANSKOHERCEGOVAČKI JUG I ČETIRI SINTAKSIČARA
SAVREMENE HRVATSKE I SRPSKE LINGVISTIKE .....** 573

VIII

POVIJESNO-PRAVNE TEME

Dževad Drino • Benjamina Londrc

MILE BORAS - PIONIR NAUKE RIMSKOG PRAVA 583

Enes Durmišević

MEHMED BEGOVIĆ - REFORMATOR ŠERIJATSKOG PRAVA 589

*Ajdin Huseinspahić*FRAGMENTI IZ SIDŽILA MOSTARSKOG KADIJE KAO DRAGOCJEN
IZVOR SPOZNAJE SUBJEKTIVNOG NASLJEDNOG PRAVA ..... 605*Alija Dilberović*BIOGRAFIJA MOSTARSKOG MUFTIJE AHMEDA, SINA
MUHAMMEDOVA U SVJETLU NOVIH PODATAKA 633

IX

POVIJEST MEDICINE

*Husref Tahirović*NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD DR. JUSTINA KARLINSKOG U
HERCEGOVINI..... 653*Berislav Topić*AKADEMIK DRAGO PEROVIĆ (1888-1968) PRVI PROFESOR
ANATOMIJE MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU ..... 665*Arif Smajkić • Aida Rudić*NAUČNICI U OBLASTI ISTRAŽIVANJA ZDRAVSTENOG SISTEMA U
HERCEGOVINI..... 679*Zarema Obradović*

MALARIJA U HERCEGOVINI - ISTRAŽIVANJA..... 693

BIOGRAFIJE/ŽIVOTOPISI AUTORA..... 701

INDEX IMENA 733

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke/znanosti je 11. i 12. decembra/prosinca 2015. godine, u saradnji sa Univerzitetom "Džemal Bijedić", Arhivom HNK i Muzejom Hercegovine iz Mostara, organiziralo naučni/znanstveni skup pod nazivom "Hercegovачki naučnici/znanstvenici i tradicija istraživanja u Hercegovini".

Hercegovina je zemlja umnih ljudi i duge, višestoljetne tradicije istraživanja. Mustafa Ejubović, fra Anđeo Nuić, Joanikije Pamučina, fra Grgo Martić, Prokopije Čokorilo, fra Leo Petrović, Safvet-beg Bašagić, Luka Grđić-Bjelokosić, Mehmed Begović, Hivzija Hasandedić, Jef-to Dedijer, Smail Balić, Vladimir Čorović, Hamdija Kapidžić, Todor Kruševac, Marko Šunjić, Muhsin Rizvić, Mile Boras, Ahmed Aličić, Đorđe Pejanović, Isidor Papo, Ivan Zovko, Ljubo Mihić, Kasim Prohić, Pero Marijanović, Mustafa Ćatović, Svetozar Zimonjić, Hamid Dizdar, Pavao Anđelić, Arif Tanović, Marko Vego, Asim Peco... samo su neki u plejadi velikih umova koje je iznjedrila Hercegovina.

Nauka/znanost i istraživanje su svoj institucionalni oblik dobili osnivanjem visokoškolskih i naučnih/znanstvenih ustanova, dok su njihovi rezultati našli praktičnu primjenu u različitim granama industrije, te poljoprivrednom, prehrambenom, građevinskom, saobraćajnom i drvo-

The Scientific Conference "Herzegovinian Scientists and Tradition of Research in Herzegovina", held on 11 and 12 December 2015, was organised by the Federal Ministry of Education and Science in cooperation with the University "Džemal Bijedić", Archives of Herzegovina-Neretva Canton and Museum of Herzegovina in Mostar.

Herzegovina is a country of people of wisdom and long, centuries-old research tradition. Herzegovina gave rise to numerous great minds, among them being Mustafa Ejubović, father Anđeo Nuić, Joanikije Pamučina, father Grgo Martić, Prokopije Čokorilo, father Leo Petrović, Safvet-beg Bašagić, Luka Grđić-Bjelokosić, Mehmed Begović, Hivzija Hasandedić, Jef-to Dedijer, Smail Balić, Vladimir Čorović, Hamdija Kapidžić, Todor Kruševac, Marko Šunjić, Muhsin Rizvić, Mile Boras, Ahmed Aličić, Đorđe Pejanović, Isidor Papo, Ivan Zovko, Ljubo Mihić, Kasim Prohić, Pero Marjanović, Mustafa Ćatović, Svetozar Zimonjić, Hamid Dizdar, Pavao Anđelić, Arif Tanović, Marko Vego, Asim Peco.

Science and research obtained the institutional form by establishing higher education and scientific institutions, while their results were practically applied in various industry branches, as well as agricultural, food, construction, traffic and wood processing sections. Numerous

prerađivačkom sektoru. U Mostaru i Hercegovini je poslije 1945. godine organiziran veliki broj naučnih/znanstvenih konferencija, simpozija i savjetovanja. Hercegovačke naučne/znanstvene i visokoškolske ustanove su u ovom periodu publikovale mnoštvo značajnih monografija i periodičnih publikacija.

Povod za organizaciju Naučnog/Znanstvenog skupa bila je 100. godišnjica rođenja orijentaliste, istraživača i pionira organizirane arhivske službe u Hercegovini, Hivzije Hasan-dedića, a cilj doprinijeti istraživanju i valorizaciji ovog još uvijek nedovoljno osvijetljenog segmenta hercegovačke prošlosti.

scientific conferences, symposiums and consultations were organised in Mostar and in Herzegovina after 1945. A large number of important monographs and periodicals were published by scientific and higher education institutions in that period.

The Scientific Conference was organised on the occasion of the 100th birth anniversary of Hivzija Hasandedić, an orientalist, researcher and pioneer in organising archival materials, with the aim of contributing to research and valorisation of this still insufficiently illuminated segment of Herzegovinian history.

prof. dr. Elvira Dilberović, ministrica

Poštovane dame i gospodo, cijerenjeni i dragi profesori i profesorice, studenti i studentice, kolege i kolegice, iznimno je zadovoljstvo biti danas dijelom skupa koji nosi akademsku notu i koji će, zasigurno, donijeti korisne plodove. Današnja konferencija rezultat je timskoga rada Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, Muzeja Hercegovine, Arhiva Hercegovačko-neretvanskog kantona i Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru. Predstavnicima ovih institucija dali su nesebičan prilog u realizaciji ove konferencije. Ideja vodilja Organizacionog odbora Konferencije temeljila se na stavu da je misija nauke i naučnika saznavanje fenomena i pojava, činjenica koje vode do istinskih, univerzalnih vrijednosti, jer nauka ne poznaje ni etničke, ni vjerske, ni nacionalne, ni bilo kakve druge razlike među ljudima. Naučnici su oni koji vode jednu zemlju ka prosperitetu, i, jednako važno, spona sa mladima naše zemlje koji će nastaviti naučno-istraživački rad.

Zainteresiranost za učešće na ovoj konferenciji pokazala nam je da naučna misao živo djeluje u Bosni i Hercegovini, te da su ovakve vrste razmjene naučno-istraživačkih rezultata prijeko potrebne. Danas će bosanskohercegovačka naučna baština biti obogaćena ra-

Prof. Dr. Elvira Dilberović, Minister

Ladies and gentlemen, dear professors, students and colleagues,

It is my great pleasure to be a part of today's gathering that carries an academic note and will certainly bring a fruitful results. Today's conference is a result of a team work of the Federal Ministry of Education and Science, Museum of Herzegovina, Archives of Herzegovina-Neretva Canton and University "Džemal Bijedić" in Mostar. Representatives of these institutions have greatly contributed to realisation of this conference. Bearing in mind the fact that science does not recognise ethnic, religious, national or any other differences among people, this Conference was based on the Organizing Committee's guiding principle that the mission of science and scientists is to seek new knowledge and understand phenomena and occurrences, as well as find out facts leading to the true and universal values. Scientists are the ones who lead a country towards prosperity, and, what is equally important, bond between scientists and young people of our country who will continue to carry out scientific research.

Interest for participation in this conference has shown us that scientific idea acts in a lively manner in Bosnia and Herzegovina, and

dovima koji dodatno osvjetljavaju plodonosan rad naučnih trudbenika iz Hercegovine, koji su ostavili neizbrisiv trag u različitim poljima nauke, kako u Bosni i Hercegovini, tako i šire. Zahvaljujem što ste imali sluha da prepoznate značaj teme Konferencije i što ste pokazali da se u trenutku, ne samo u Bosni i Hercegovini već u cijelom svijetu, sučeljavanja sa jednim vidom civilizacijskog kraha i besmisla, borimo za mastilo, za jaku naučnu riječ, promišljanje, duhovno uzdignuće ljudskoga bića, jer tamo gdje se osuši mastilo, postaje besmisao.

Želeći da ova konferencija protekne u dobroj i svrsishodnoj atmosferi, nadam se da ćemo zajednički raditi i u budućnosti, osvjetljavajući nova naučna dostignuća. Ali i rad bosanskohercegovačkih naučnica, čiji je rad do sada nedovoljno istražen.

Sretno!

that these exchanges of scientific research results are much-needed. Today, Bosnian and Herzegovinian scientific heritage shall be enriched by these works which are additionally illuminating fruitful work of Herzegovinian scientists who left an indelible mark in different fields of science in Bosnia and Herzegovina and beyond.

I would like to express my gratitude to you for being sensitive to recognise the importance of the conference's topic and for showing that, at the moment of interfacing with one aspect of civilization collapse and nonsense, not only in Bosnia and Herzegovina but in the whole world, we are fighting for ink, for a strong scientific word, reflection, spiritual elevation of the human being, because one cannot expect sensible meaning without sensible writing.

I would like this conference to be held in good and purposeful atmosphere, in the hope that we can work together in the future, highlighting new scientific achievements as well as the work of Bosnian and Herzegovinian women scientists, which has been insufficiently researched by now!

Good luck!

Akademik Jakov Pehar

... Ne treba zaboraviti one koji su stvarali, davali priloge i to ovi mlađi treba da znaju. Nadam se da će današnji skup to pokazati. Želim, kao čovjek koji je sve to prošao i sjedio na mjestu gdje sada sjedi naša ministrica, naglasiti kako sam, kao i drugi tada mladi istraživači, imao sreću. Jer, postojao je Fond za nauku i postojao je SIZ. Vi stariji se sjećate da se nauka tada manifestirala kroz desetke tzv. društvenih ciljeva, koji nažalost nisu svi ostvareni, jer je došao rat. Kao svjedok tog vremena, mogu reći da je to zaista bilo dobro. A sve ono što je bilo dobro u prošlosti, nemojmo baciti u koš i zanemariti. Ja ovdje vrlo otvoreno kažem, da je tada sve bilo dobro organizirano i da se ulagalo u nauku, koja je bila budžetska stavka, a ne kao danas, kada prisiljavamo ministre federalne iliti županijske da za podršku istraživanju izdvoje neku mrvicu u obliku transfera ili granta. I onda naravno svi jurimo tamo da taj mali i vrlo skromni kolač podijelimo. Ja znam da je njihova pozicija odgovorna i da se ne može svesti samo na raspodjelu ionako minornih sredstava. Podsjetio bih još i na činjenicu, da smo tada imali a imamo ga i danas, Zakon o naučno-istraživačkom radu, koji nije promijenjen. Zamislite, nitko nije ni taknuo u njega. Što se mene tiče, ja bih ga odmah potpisao i ne

Academician Jakov Pehar

... We should not forget those who had been creating and contributing, and the present day youth should know about it. I hope that today's gathering will show it. As a man who had been through all that and sitting in the place where our Minister is sitting now, I would like to emphasize that like many other of the then young researchers I had the good fortune. Because then there were the Fund for Science and Self-Managed Interest Community (SIZ). You, the older people remember that in those times the science manifested through dozens of so-called social objectives, which unfortunately had not all been met because the war began. As a witness of that time, I can say that it was really good. And all that was good in the past should not be discarded and ignored. I say here quite openly that everything was well organized then and there were investments in science which was a budget item and not like today when we force federal or cantonal ministers to allocate a bit in the form of a transfer or a grant in order to support research. And then, of course, we're all running to share that small and very modest cake. I know their position is responsible and it cannot be brought down just to the allocation of already minor funds. I would also remind you of the fact

bih mu ništa izmijenio, jer je riješio problem nauke, odnosno istraživanja. Pošto je ovdje riječ o tradiciji, dopustite da kao čovjek koji je dugo vremena u tomu, kažem kako je Hercegovina davno počela sa istraživanjem. Nemojte mi zamjeriti što ću se malo osvrnuti na svoje područje. Prije skoro dvije stotine godina u Livnu, Gacku, Lastvi, stvaraju se ogledne stanice, istražuje se, dobili smo nove proizvode. Konačno 1952. godine izrasta prva naučno-istraživačka institucija u Mostaru, Duhanski institut. Istraživačka djelatnost u oblasti poljoprivrede dobija puni zamah osnivanjem HEPOK-ovog Istraživačko-razvojnog centra, kojega je Osman Pirija stvorio i ja u njemu bio sa velikim zadovoljstvom dvadeset godina direktor. Dakle, imamo tradiciju i ona se polako nastavljala, da bi se danas nažalost svela na malo. Drago mi je što su organizatori Skupa u izboru teme poštovali akademski manir, sjetili se ljudi koji su bili i koji većinom više nisu među nama, a dali su značajan doprinos razvoju nauke i istraživanja. To je lijepo, ali mislim da ne treba sve svesti na to, da im pročitamo onaj epitafijus, kojim ih ispraćamo na posljednji počinak. Hajdemo govoriti o ljudima dok su živi, to je moj stav. Želim Vam puno uspjeha u ovome radu i nadam se, da će to biti krasna poruka koja će pomoći da se nekako vratimo u kolotečinu kako treba i konačno, da budem iskren, da malo bacimo

that at the time we had the Law on Scientific Research and we still have it today, but it has not been amended. Do you believe that no one has even touched it? As for me, I would sign it immediately and I would not change anything in it because it has solved the problem of science or research. Since it is about the tradition here, let me, as a person having been for a long time in that, say that Herzegovina has started with research a long time ago. Do not mind if I look back a bit at my area. Almost two hundred years ago the experimental stations were created and the researching was performed in Livno, Gacko and Lastva and we got new products. Finally in 1952, the Tobacco Institute being the first scientific research institution in Mostar was established. Research activities in the field of agriculture got into full swing by establishment of the Research and Development Center (HEPOK) founded by Osman Pirija and I was its director with a great pleasure for twenty years. Hence, we have a tradition and it has been slowly continuing but unfortunately it is reduced to little nowadays. I am glad that the organizers of the gathering have respected academic manners while choosing the topic, remembered the people who were and who mostly are no longer among us, but who contributed significantly to the development of science and research. That is nice, but I think it should

pogled na pravi način na nauku i istraživanje, služeći se tradicijom, služeći se dosadašnjim istraživanjima. Konačno, kako sam već rekao, vratio bih Zakon koji je vrlo precizno kategorizirao što je što, je li to znanstveni rad, je li to stručni rad, je li to priopćenje ili saopćenje. Moraju postojati razlike i naučna klasifikacija. Nadam se da ćemo pokazati mlađima da to treba tako raditi. Hvala Vam lijepo i zahvaljujem na pozivu.

not come down to the fact that we read them the eulogy by which we accompany somebody to the final rest. Let's talk about people while they are alive, that's my attitude. I wish you much success in this work and I hope it will be a great message that will help us somehow to get back into routine as it should be and finally, to be honest, to take a little look over at science and research in the right way, using tradition and previous researches. Finally, as I have already mentioned, I would bring back the Law that precisely categorized what is what, if it is about a scientific work, a professional work, a statement or an announcement. There must be differences and the scientific classification. I hope we will show the younger ones that it should be done in such a way. Thank you very much and thank you for the invitation.

UMJESTO PREDGOVORA

Šaban Zahirović

U Mostaru je u organizaciji Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke/znanosti 11. i 12. decembra/prosinca 2015. godine održan naučni skup “Hercegovački naučnici/znanstvenici i tradicija istraživanja u Hercegovini”. Suorganizatori skupa bili su: Univerzitet “Džemal Bijedić” u Mostaru, Arhiv HNK Mostar i Muzej Hercegovine Mostar.

Bilo je dovoljno razloga koji su opredijelili organizatore za održavanje ovog skupa. Najvažniji je činjenica da u svakoj zemlji pa i Bosni i Hercegovini, znanstvenici i istraživači imaju poseban značaj u kulturnom i naučnom životu i razvoju zemlje uopće.

Kulturna i šira javnost, bez doprinosa naučnika, bila bi lišena spoznaja i istina koje generiraju nove zahtjeve i projekcije.

Životi naučnih radnika ispunjeni su stvaralaštvom i rezultatima trajne vrijednosti.

Skup je u cijelosti bio koncipiran i nastao na autonomno odabranim temama samih autora.

Nakon uvida u prispjele radove (54) 45, Organaizacioni odbor odlučio je da ih podijeli po tematskim cjelinama:

INSTEAD OF A PREFACE

Šaban Zahirović

The scientific gathering ‘Herzegovinian Scientists/Researchers and Research Traditions in Herzegovina’ organized by the Federal Ministry of Education and Science was held in Mostar on 11-12 December 2015. Co-organizers of the gathering were: Džemal Bijedić University of Mostar, Archives of HNC Mostar and Museum of Herzegovina Mostar.

There were enough reasons why the organizers committed themselves to hold this gathering. The most important of them is the fact that in every country, as well as in Bosnia and Herzegovina, scientists and researchers have a special significance in the cultural and scientific life and development of the country in general.

Cultural and wider public without the contributions of scientists would be deprived of knowledge and truth that generate new demands and projections.

The lives of scientists are filled with creativity and the results of lasting value. The gathering was entirely designed and developed from autonomously selected topics of the authors themselves.

After reviewing the submitted papers (54) 45, the Organizing

- I Institucionalizacija nauke/ znanosti u Hercegovini
- II Arheologija
- III Historiografija, arhivistika
- IV Etnomuzikologija
- V Književna i kulturna historija, filozofija
- VI Orijentalistika
- VII Lingvistika
- VIII Povijesno-pravne teme
- IX Povijest medicine

Opravdano se postavlja pitanje da li su i koliko shvaćeni napori i rezultati stvaralaca u oblasti znanosti, kulture i umjetnosti u Hercegovini. Neki su nadrastali sredinu, a njihova stvaralačka energija bila je gotovo nestvarna. Jedan među njima (Hivzija Hasandedić) zaslužuje oreol posebne ličnosti, povodom čije 100. godišnjice rođenja je organiziran ovaj skup. Zahvaljujući njemu znanstvene oblasti kao historija, arhivistika, muzeologija, epigrafika, orijentalistika dobili su potpuni okvir i znanstvenu satisfakciju. Pažljivom čitaocu neće promaknuti činjenica da su autori radova najviše doprinijeli uspjehu skupa te da su iznesene tvrdnje i napomene bazirane na provjerenim činjenicama.

Uspješno organizirani dvodnevni naučni/znanstveni skup, rezultat je predanog rada grupe entuzijasta. Skup je reafirmirao neke zaboravljene velikane naučne misli u Hercegovini i značajno doprinio

Committee has decided to divide them by thematic units:

- I Institutionalization of science in Herzegovina
- II Archeology
- III Historiography, Archivistics
- IV Ethnomusicology
- V Literary and Cultural History, Philosophy
- VI Orientalistics
- VII Linguistics
- VIII Historical and legal topics
- IX History of Medicine

It begs the question justifiably of whether and how much the efforts and results of the creators are understood in the field of science, culture and art in Herzegovina. Some of them have outgrown their social environment and their creative energy was almost unreal. One of them (Hivzija Hasandedić) deserves a special aura of personality and this gathering has been organized on the occasion of the 100th anniversary of his birth. Thanks to him, scientific areas such as History, Archivistics, Museology, Epigraphy, Orientalistics have got a complete framework and scientific satisfaction. A careful reader will note the fact that the authors significantly contributed to the success of the gathering and presented statements and notes based on verified facts.

Successfully organized the two-day scientific gathering is the result

rasvjetljavanju zamagljenih historijskih činjenica.

Postignuti rezultati svakako, ohrabriju, pa je poželjno i potrebno da u budućnosti FMON/Z obezbijedi materijalno-finansijska sredstva i druge uvjete da se nastavi sa afirmiranjem nauke/znanosti i skup postane tradicionalan.

of the hard work of a group of enthusiasts. The gathering has reaffirmed some forgotten masters of scientific thought in Herzegovina and contributed significantly to clarifying the blurred historical facts.

The achieved results are certainly encouraging and it is desirable and necessary that the Federal Ministry of Education and Science provide material and financial resources and other conditions in order to continue with the assertion of science and make the gathering traditional one in the future.

- Sućeska, Avdo, Malikana, *POF* 36/1986, Sarajevo, 1987, 197-230.
- Šabanović, Hazim, rec. Ivan Božić, Hercegovački sandžak-beg Ajaz, *Zbornik Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu*, knj. 1, 1948, 63-84, u: *Prilozi za orijentalnu filologiju* 1/1950, Sarajevo, 1950, 182-183.
- Šabanović, Hazim, Mustafa b. Yusuf Aiyubi al-Mostari. Biobibliografska skica, *POF* 8-9/1958-59, Sarajevo, 1960, 29-35.
- Trako, Salih, Gazić, Lejla, Dvije mostarske medžmue, *POF* 38/1988, Sarajevo, 1989, 97-124.
- Trako, Salih, Pjesnik Ishak Telalović iz Livna i njegov tarih o osvojenju Varada, *POF* 46/1996, Sarajevo, 1997, 103-114.
- Trako, Salih, Hadžiosmanović, Lamija, “zbor gazela iz *Divana* Arif Hikmet-bega Rizvanbegovića Stočevića, *POF* 52-53/2002-03, Sarajevo, 2004, 329-338.
- Zahirović, Šaban, Sidžil mostarskog kadije iz 1787-88. godine, *POF* 44-45/1994-95, Sarajevo, 1996, 405-412.

DOPRINOS MUHAMEDA A. MUJIĆA U PROUČAVANJU HISTORIJE MOSTARA I HERCEGOVINE

Doc. dr. Faruk TASLIDŽA

Fakultet humanističkih nauka, Univerzitet “Džemal Bijedić” u Mostaru

Sažetak: U ovom radu dat je osvrt na naučne radove orijentaliste Muhameda Mujića (1920-1984) koji se odnose na historiju Mostara i Hercegovine. Ti radovi bazirani su na prvorazrednim historijskim izvorima osmanske provenijencije, a objavljeni su u eminentnim naučnim časopisima (*Prilozi za orijentalnu filologiju, Naše starine*). U njima je autor prezentirao dosta novih podataka o hercegovačkoj kulturnoj baštini iz osmanskog perioda. Što se tiče svog rodnog grada Mostara, Mujić se u spomenutim radovima fokusirao na stari mostarski vodovod, Krivi most preko Radobolje, staru pravoslavnu crkvu, te jednu (novootkrivenu) građevinu sa početka XVII stoljeća. Pored toga, Mujić je napisao i zapažen prilog o prošlosti Vitine, kao i rad o pitanju porijekla arapskog epigrafa iz Ravelle (Italija), za koji je dokazao da potječe sa najstarije ljubuške džamije. Značajno je naglasiti, da i najnovija naučna dostignuća uglavnom potvrđuju zaključke do kojih je Mujić došao u svojim istraživanjima prije više od pola stoljeća.

Ključne riječi: Mostar, Vitina, Ljubuški, mostarski vodovod, Krivi most, arapski epigraf, Koski Mehmed-paša, stara pravoslavna crkva

Među značajne naučnike porijeklom iz Hercegovine ubraja se i ugledni orijentalista iz Mostara, viši naučni saradnik Orijentalnog instituta u Sarajevu - Muhamed A. Mujić (1920-1984). Tokom svog plodonosnog naučnog rada Mujić se bavio različitim temama iz orijentalistike, ponajviše arapskim jezikom i arapskom književnom tematikom.¹ Također, veliki trud je uložio u proučavanje historijskih izvora osmanske provenijencije. U vezi sa tim, posebno mjesto zauzima Mujićev prevod *Sidžila mostarskog kadije iz 1632-*

¹ Kompletanu bibliografiju Muhameda Mujića vidjeti u: Snježana Buzov, *Bibliografija radova Muhameda A. Mujića*, Prilozi za orijentalnu filologiju, Vol. 34, Sarajevo, 1985, 213-220.

1634. godine. Na osnovu tog naučnog poduhvata, danas je bitno olakšano rasvjetljavanje historije Mostara i Hercegovine iz prve polovine XVII stoljeća.² Kad je riječ o historijskim izvorima, od izvanrednog je značaja i Mujićev rad na prevođenju vakufnama iz Bosne i Hercegovine. Pritom, Mujić se uglavnom fokusirao na arhivsku građu koja se odnosi na njegov hercegovački zavičaj, te su tako po prvi put na bosanski jezik prevedene, a nešto kasnije i objavljene, vakufname najznačajnijih mostarskih vakifa iz XVI stoljeća.³

Naučni radovi Muhameda Mujića posvećeni historiji Mostara i Hercegovine zaslužuju poseban osvrt. Prvi takav rad je prilog pručavanju prošlosti Vitine kod Ljubuškog.⁴ Baziran je na jednom *hudžetu* kadije iz Babai Atika (Babaeskija, R. Turska) iz 1670. godine.⁵ U tom aktu precizirano je da Neslihana, kći Selim kapetana, svome bratu Zulfikar-agi ostavlja određene nekretnine u Vitini.⁶ Na osnovu informacija iz ovog *hudžeta* Mujić je ustanovio da je Vitina 1670. godine u sudsko-administrativnom pogledu pripadala kadiluku sa centrom u Gabeli, a ne u Imotskom, te tako korigirao neka ranija pisanja na tu temu. U vezi sa tim, Mujić je došao i do zaključka da sve do početka četvrtre decenije XVIII stoljeća nije postojao zasebni Ljubuški kadiluk.⁷

² *Sidžil mostarskog kadije 1632-1634. godine*, Prevod sa staroturskog, uvod i bilješke Muhamed A. Mujić, Mostar, 1987.

³ Prevod spomenutih vakufnama Muhamed Mujić je uradio u sklopu zajedničkog projekta uposlenika Orijentalnog instituta u Sarajevu. Taj projekt rezultirao je kapitalnom zbirkom vakufnama objavljenom pod naslovom *Vakufname iz Bosne i Hercegovine (XV i XVI vijek)*, Sarajevo, 1985, (dalje: *Vakufname*).

⁴ Muhamed Mujić, Prilog proučavanju prošlosti Vitine, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, III/IV, 1952/53, Sarajevo, 1953, 621-628.

⁵ U upravnom jeziku termin *hudžet* označava sudski dokument, zvanični akt kadije. *Hudžet* nema naredbodavni karakter, a izdavan je u vidu sudske presude, tj. odluke donesene na osnovu iskaza zainteresiranih strana i pred svjedocima. Bilo je poželjno da se svaki pravni čin, npr. pozajmica, kupovina, poklon, registrira i za to dobije kadijsko rješenje zvano *hudžet*. O tome: Ljiljana Čolić, *Osmanska diplomatika sa paleografijom*, Beograd, 2005, 150.

⁶ Spomenuti *hudžet* nalazio se u sklopu zbirke osmanskih dokumenata koju je porodica publiciste Kasima Gujića (1906-1943) ustupila Sreskom narodnom odboru u Ljubuškom neposredno nakon Drugog svjetskog rata. Prema nezvaničnim informacijama, spomenuta zbirka je nestala (uništena ili otuđena) u vrijeme agresije na Bosnu i Hercegovinu (1992-1995).

⁷ Ovaj Mujićev zaključak, ipak, nije tačan. Različiti dokumenti već od 1611. godine potvrđuju postojanje Ljubuškog kadiluka tokom XVII stoljeća, čak i u vrijeme Bečkog rata (1683-1699). Vidi: *Sidžili mostarskog kadije*, fragmenti iz 1044-1207. h. god. /1635-1793. godine, (regesta), Obradio Hivzija Hasandedić, Mostar, 2011, 54; Dijana Pinjuh, *Osnivanje sudbenih jedinica (kadiluka) u Imotskom i Ljubuškom*, Prilozi, 42, Sarajevo, 2013, 39- 40.

Na osnovu činjenice da se u navedenom kadijskom *hudžetu* iz 1670. godine spominje vitinska Donja mlinica, Mujić je zaključio da je u ovom mjestu postojala barem još jedna, Gornja mlinica, te da su obje izgrađene u blizini samog izvora rijeke Vrioštice. Ovo Mujićevo mišljenje je itekako osnovano, a to potvrđuju i novija arhivska istraživanja. Naime, osmanski državni popisivač je 1701. godine u Vitini evidentirao čak četiri mlinice na spomenutoj rijeci.⁸

Mujić se u tom radu dotaknuo i pitanja vremena izgradnje vitinske džamije. U vezi sa tim je istaknuo da smatra neosnovanim uvriježeno stajalište po kojem je ova džamija izgrađena tek 1856. godine. Mujić je na osnovu natpisa na džamiji ustanovio da je navedene godine ovaj vjerski objekat bio popravljen, a ne izgrađen. Uz to, na osnovu činjenice da džamija u Vitini ima kupolu, pretpostavio je da ona možda potiče čak iz prvih godina osmanske uprave na ovim prostorima.⁹ Na kraju ovog historijskog priloga, Mujić je iznio i pretpostavku da je izvjesni Selim-aga, kojeg je Mostarac Derviš-paša (Bajeziđagić) opjevao kao graditelja jednog *veličanstvenog vitinskog dvorca*, zapravo Selim-kapetan, imenovan kao Zulfikar-agin i Neslihanin otac u spomenutom kadijskom *hudžetu* iz 1670. godine.

***

Sljedeći Mujićev historijski prilog odnosi se na Krivi most preko rijeke Radobolje u gradu Mostaru.¹⁰ Mujić je prvi istraživač koji je ovaj kulturno-historijski spomenik doveo u vezu sa mostom preko Radobolje spomenutim u vakufnamama Čejvana-ćehaje iz 1558. i Nesuh-age Vučijakovića iz 1564. godine.¹¹ Također, on je odbacio poznatu tezu da je Krivi most osmanskim građevinarima poslužio kao model za gradnju obližnjeg Starog mosta preko Neretve iz 1566. godine. Takvo mišljenje Mujić potkrepljuje činjenicom da je bio predug vremenski period između gradnje Krivog i Starog mosta. U vezi sa tim je uočio i naglasio ne samo lokalni nego i re-

⁸ Od ove četiri vitinske mlinice, tri su u vrijeme popisa iz 1701. godine bile u ruševnom stanju. To je vjerovatno bila posljedica burnih dešavanja iz perioda Bečkog, odnosno Morejskog rata (1684-1699). Dvije evidentirane mlinice na rijeci Vrioštici pripadale su Mesihi (Mesihović) Ibrahim-agi. Jedna je bila u posjedu Mahmud-age, a jedna u posjedu (drugog) Mesihi (Mesihović) kapatan Ibrahim-age. Basbakanlik Osmanli Arsivi (BOA), Tapu Defterler (TD), No. 861, 48-49, prevela dr. sc. Fazileta Hafizović.

⁹ Novija istraživanja ukazuju da džamija u Vitini ne datira iz ranog osmanskog perioda. Naime, ona nije evidentirana u već citiranom Defteru iz 1701. godinu, koji, pored ostalog, donosi i podatke o svim vjerskim objektima iz tog rubnog dijela Hercegovackog sandžaka. To znači da, ako je vitinska džamija starija od 1856. godine, ona je mogla biti izgrađena tokom XVIII ili u prvoj polovini XIX stoljeća.

¹⁰ Muhamed Mujić, Krivi most preko Radobolje u Mostaru, *Naše starine*, II, Sarajevo, 1954, 213-216.

¹¹ Vidi: *Vakufname*, 111-128, 145-149.

gionalni značaj Krivog mosta, koji je, prema njegovom mišljenju, bio jedina saobraćajna veza od Mostara prema Ljubuškom, i dalje ka Makarskom primorju. Ovaj objekt od iznimnog vojno-strategijskog značaja, kako ističe Mujić, *gradila je sama Carevina*, jer se nigdje u dokumentima ne navodi ime eventualnog vakifa čija bi to mogla biti zadužbina. Na osnovu svega toga, Mujić zaključuje da je Krivi most podignut u prvim decenijama osmanske uprave u Hercegovini. Na samom kraju ovog rada Mujić donosi interesantne podatke iz osmanskih izvora prema kojim je čuveni Stari most u Mostaru u ranijem periodu nazivan sultan Sulejmanovim i Velikim mostom (tj. ćuprijom). Stoga je autor analogijski i pretpostavio da je Krivi most preko Radobolje u prošlosti nazivan Malim mostom (ćuprijom).

***

Nakon rada o Krivom mostu, ubrzo je uslijedio još jedan Mujićev prilog o proučavanju hercegovačke kulturne historije. Riječ je o radu u kojem se tretira pitanje mostarskog vodovoda iz perioda osmanske vladavine.¹² U samom uvodu, autor iz historijskih izvora, ali i tradicije, donosi podatke o dugogodišnjoj praksi korištenja posebnih naprava (čekrka) za crpljenje vode iz Neretve u Mostaru. Također, podsjeća na postojanje nekadašnjeg sistema kanala (đeriza) kojim su zapadni djelovi Mostara (mahala Cernica) snabdijevani vodom iz rijeke Radobolje.¹³

Ključno pitanje koje Mujić u ovom radu pokušava riješiti je tačna godina izgradnje prvog mostarskog vodovoda. Krenuo je od pretpostavke uglednog istraživača naše prošlosti Hamdije Kreševljakovića, prema kojoj je Mostar zahvaljujući Ibrahim ef. (roznamedžiji sultana Murata IV) tom kulturnom tekovinom obogaćen u periodu između 1633. i 1664. godine.¹⁴ Prevodeći sa osmansko-turskog jezika kronostih zapisan u jednoj *Medžmui* (Kodeksu), Mujić je došao do drukčijeg odgovora na ovo pitanje.

¹² Muhamed Mujić, Stari mostarski vodovod, *Naše starine*, III, Sarajevo, 1956, 189-194, (dalje: M. Mujić, *Stari mostarski vodovod*).

¹³ U vezi sa funkcioniranjem spomenutog sistema kanala Mujić donosi podatke o sporovima koji su se pred sudom dešavali između mostarskih baštovana oko korištenja ove vode. Ti su podaci sačuvani u Sidžilima mostarskog kadije iz XVIII stoljeća koji su se u doba nastanka ovog Mujićevog rada nalazili u Orijentalnom institutu u Sarajevu.

¹⁴ Kreševljaković je ovo mišljenje temeljio, prije svega, na *Putopisu* Evlije Čelebije koji je prolazeći kroz Mostar 1664. godine zapisao: Čudna je vještina koju je pokazao Ibrahim ef., roznamedžija sultana Murata IV, prevodeći preko tog mosta (Starog mosta) *mjednim čuncima vodu koja se nalazi u Tabadžkoj čaršiji na zapadnoj strani mosta, dovodeći je u čaršiju i pazar, što se nalaze na ovoj strani mosta i razvodeći je po banjama, džamijama i medresama. Ukratko, to je most iznad i ispod kojeg teče voda.* Vidi: Evlija Čelebi, *Putopis*, Sarajevo, 1973, 470.

Zbrajanjem brojčane vrijednosti pojedinih slova iz spomenutog kronostih, ustanovio je da je *uzimanjem vode iz rijeke Radobolje* vodovod u Mostaru proradio 1629/30. (1039. h. g.) godine.¹⁵

Osim toga, pažljivim iščitavanjem stihova pjesnika iz osmanskog perioda, Mujić je zaključio da je u prvim godinama XVIII stoljeća izvršena sanacija mostarskog vodovoda, koja je podrazumijevala i bitno proširenje vodovodne mreže.¹⁶ Zapravo, Mujić iznosi pretpostavku da je tada, pored postojećeg (sa Radobolje), izgrađen i novi vodovod (sa Djevojačke vode). Na koncu, zaključuje da su stanovnici Mostara u osmanskom periodu bili itekako sposobni riješiti pitanje vodosnabdijevanja svoga grada. Uz to, naglasio je da su imućniji Mostarci nesebično zalagali dio svog imetka za ljepši, čistiji i kulturniji život svojih sugrađana. Historijskim izvorima Mujić je potkrijepio i činjenicu da je u to davno doba u Mostaru postojao i poseban fond za održavanje gradskog vodovoda, koji se izdržavao dobrovoljnim prilozima građana.

***

Pored pionirskog rada o mostarskom vodovodu, u istom broju časopisa *Naše starine* objavljen je još jedan Mujićev naučni prilog, urađen u koautorstvu sa ing. arh. Džemalom Čelićem.¹⁷ Svemu tome prethodilo je otkriće vanredno interesantnih ostataka jedne stare građevine u Mostaru iz osmanskog perioda. Naime, u jesen 1954. godine, prilikom izvođenja pripremnih radova za izgradnju stambenih zgrada, ukazao se veliki zid od tesanog kamena sa tri okrugla, simetrična prozora. Na istoj lokaciji otkrivena su i četiri impozantna stuba, kao i velika ulazna vrata sa kamenim okvirnim lukom. U konačnici,

¹⁵ Ovdje je bitno istaknuti rezultate novijih istraživanja koja ukazuju da je izgradnja vodovoda u Mostaru započela već u XVI stoljeću. Naime, neposredno pred okončanje gradnje Starog mosta, u februaru 1566. godine, sultan Sulejman (1520-1566) je pozitivno odgovorio na zahtjev jednog dobrotvora (*sahibul hajrat*) koji je odlučio prevesti vodu preko svoda budućeg kamenog mosta na Neretvi. Ta je odluka obrazložena konstatacijom *da se kasaba Mostar nalazi sa obje strane te velike rijeke (Neretve), gdje treba da se izgradi ćuprija. Na jednoj strani (desnoj) ima dovoljno vode, a na drugoj strani (lijevoj), gdje se pored mahala uz mesdžide, nalaze i četiri džamije, vode uopće nema, a ona im je prijeko potrebna.* Vidi: Jusuf Mulić, *Ćuprija sultana Sulejman-hana u Mostaru*, poznata kao Stari most, Mostar, 2009, 45-46. Dakle, ako je navedena odluka sultana Sulejmana sprovedena u djelo, prenos vode (iz Radobolje) *mjednim čuncima* sa desne na lijevu obalu Neretve započeo je 64 godine prije nego što se navodi u dosadašnjoj literaturi. Prema tome, i radovi koje je finansirao spomenuti Ibrahim efendija (iz 1629/30. godine) bili su obnova već postojećeg vodovoda iz 1566. godine.

¹⁶ M. Mujić, *Stari mostarski vodovod*, 192-193.

¹⁷ Džemal Čelić i Muhamed Mujić, *Jedna novootkrivena građevina starijeg doba u Mostaru*, *Naše starine*, III, Sarajevo, 1956, 261-264, (dalje: Dž. Čelić i M. Mujić, *Jedna novootkrivena građevina*).

ukazao se točrtni obris stare građevine pravougaonog oblika površine oko 400².¹⁸ Pred naučnicima se tada našlo nekoliko ključnih pitanje na koja, u prvi mah, nije bilo adekvatnih odgovora. Trebalo je razjasniti ko je graditelj novo-otkrivenog objekta, kada je izgrađen, te kakva mu je bila prvobitna namjena.

Polazna pretpostavka Muhameda Mujića (i Dž. Čelića) u vezi sa navedenim mostarskim otkrićem bila je da se radi o hanu koji datira iz doba najvećeg društveno-privrednog razvoja osmanskog Mostara (XVI-XVII stoljeće). Uvidom u postojeće historijske izvore (*vakufname* i *sidžile*) u startu je odbačena mogućnost da je riječ o Čejvan-čehajinom hanu iz 1588. godine. Rješenje ove dileme Mujić (i Čelić) je našao u tekstu sačuvanog spjeva hadži Derviš softe na osmansko-turskom jeziku koji govori o gradnji jednog imponantnog hana u Mostaru.¹⁹ Sami završetak ovog spjeva je kronogram koji ukazuje na namjenu opjevanog objekta (*Kuća za ugoščavanje*), ali i samu godinu izgradnje, a to je 1608/09. (1017. h. g.). Prethodni stihovi istog spjeva otkrivaju i činjenicu da je ovaj mostarski han sagradio defterdar Mehmed uz pomoć svoga brata Mahmud-efendije.

Sve navedeno Mujića je ponukalo na pomisao da bi han iz Derviš softinog spjeva mogao biti identičan sa građevinom (tj. hanom) čiji su ostaci otkriveni u Mostaru 1954. godine. Vođen tom idejom, Mujić je došao do zaključka da je u stihovima pohvaljeni graditelj *defterdar Mehmed*, zapravo, poznati mostarski vakif Koski Mehmed-paša, koji je početkom XVII stoljeća u Istanbulu obavljao visoku funkciju vojnog defterdara.²⁰ To potkrepljuju i stihovi u kojim se spominjanje defterdar Mehmedov brat, Mahmud-efendija. Naime, već odavno je utvrđeno da je Koski Mehmed-paša imao brata Mahmud-efendiju, kojeg je vakufnamom iz 1612. godine imenovao za muteveliju svoga vakufa.

Na koncu, dragocjeni spjev na osmansko-turskom jeziku koji je Mujić preveo i iskoristio kao vrijedan izvor, sugerira da je opjevana mostarska građevina bila izuzetne monumentalnosti i kvalitete. I ta činjenica, uz sačuvane materijalne ostatke i historijske podatke, potvrđivala je Mujićevu tezu da je han o kojem je u XVII stoljeću pjevao hadži Derviš softa identičan sa građevinom otkrivenom u Mostaru u jesen 1954. godine. Također, Mujić je osnovano pretpostavio da je ovaj han bio privatno Koski Mehmed-pašino

¹⁸ Navedeni arheološki lokalitet sa ostacima otkrivenog objekta iz osmanskog doba nalazio se između Ulica Maršala Tita i Braće Fejića, nedaleko od Narodnog pozorišta.

¹⁹ Prevod spjeva vidi: Dž. Čelić i M. Mujić, *Jedna novootkrivena građevina*, 263. Originalna verzija ovog spjeva nalazila se u Orijentalnom institutu u Sarajevu, Manuscripta turcica, br. 524.

²⁰ O Koski Mehmed-paši i njegovim zadužbinama vidi: Hivzija Hasandedić, *Mostarski vakifi i njihovi vakufi*, Mostar, 2000, 18-33.

dobro. Time je ponudio i objašnjenje za činjenicu da taj objekat nije spomenut u Koski Mehmed-pašinoj vakufnami iz 1612. godine.

***

Genijalani Mujćev istraživački nerv uočava se u radu posvećenom jednom arapskom epigrafu iz Ravella.²¹ Riječ je zapravo o natpisu (*tarihu*) na arapskom jeziku sa neke do tada nepoznate džamije, koji spletom historijskih okolnosti sada krasi vrt vile *La Casarella* u spomenutom talijanskom gradu. U tom radu Mujić je, na osnovu izvorne historijske građe, dao odgovor na pitanje gdje se nalazila džamija iz 1558/59. godine sa koje je skinut spomenuti natpis, a uz to donio je i nove podatke iz biografije njenog graditelja.

Prvi Mujićev korak ka rješavanju postavljenog zadatka bio je kritički osvrt na ono što su o misterioznom natpisu (*tarihu*) iz Ravella ranije napisali orijenatlisti G. Orman i R. Kobert. To je konačno rezultiralo pravilnim prevodom natpisa.²² Potom, Mujić je došao na ideju da bi u natpisu spomenuti *dobrotvor Nesuh dizdar* mogao biti identičan sa Nesuh-agom Vučijakovićem, poznatim graditeljem džamija u Mostaru i Ljubuškom.²³ Pravilnom analizom dostupnih podataka ta Mujićeva pretpostavka pokazala se tačnom.

Nakon toga je Mujić riješio i problem nesklada u tarihu koji se danas nalazi na Nesuh-aginoj džamiji u Mostaru. Ustanovio je da taj natpis nije originalan, te da se prvobitno nalazio na nekoj drugoj džamiji.²⁴ Odmah se nametnula i dilema - kojoj je Nesuh-aginoj džamiji, mostarskoj ili ljubuškoj, pripadao natpis danas pohranjen u talijanskom gradu Ravellu. U daljem razmatranju je Mujić došao do zaključka da je 966. hidžretska godina (1558/1559) uklesana u natpis iz Ravella, godina gradnje Nesuhove

---

²¹ Muhamed Mujić, Arapski epigraf iz Ravella potječe iz Ljubuškog, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, XXII/XXIII, 1972-73, Sarajevo, 1976, 191-202, (dalje: M. Mujić, *Arapski epigraf*).

²² Natpis uklesan u kamenu ploču iz Ravella, Mujić je preveo na sljedeći način : *Ovu časnu džamiju i uzvišenu bogomolju, u smislu naređenja uzvišenog Allaha: "Allahove bogomolje podižu samo..." sagradio je dobrotvor Nesuh, sin Abdulaha, dizdar, godine 966. Vidi: M. Mujić, Arapski epigraf, 194.*

²³ Da je dizdar Nesuh-aga bio graditelj džamija u Ljubuškom i Mostaru potvrđuje tekst njegove vakufname napisane i legalizirane 1564/65. godine. Vidi: *Vakufname*, 146. Detaljnije o Nesuh-aginoj ljubuškoj džamiji: Hivzija Hasandedić, *Muslimanska baština Bošnjaka II*, Mostar, 1999, 103-106.

²⁴ Mujić je pretpostavljao da se sporni natpis sa Nesuh-agine džamije prvobitno nalazio na Atik Sinan-pašinoj džamiji (porušena 1949. godine). Isto je mišljenje zastupao i orijentalista Hivzija Hasandedić. Međutim, novija istraživanja, tj. tekst Sinan-pašine vakufname iz 1506. godine to pobija. Vidi: Hatidža Čar-Drnda, *Nastanak Mostara - urbani i demografski razvoj do kraja 16. stoljeća*, Sarajevo, 2014, 88, 98, (dalje: H. Č. Drnda, *Nastanak Mostara*).

džamije u Ljubuškom, a ne u Mostaru. Također, utvrdio je da su obje Nesuh-agine zadužbine izgrađene između 1558/1559. i 1564/1565. godine. Uz to, Mujić je i prvi istraživač koji je iznio tezu (koju danas potvrđuju i neki novodostupni historijski izvori) da je Nesuh-aga prvobitno obavljao dužnost ljubušskog dizdara, te da je kasnije, odlukom viših osmanskih vlasti, premješten na položaj komandanta (dizdara) tvrđave u Mostaru. Ta prekomanda, po Mujićevom mišljenju, bila je znak priznanja za Nesuh-agino savjesno obavljanje vojne službe na samoj granici Osmanskog carstva.²⁵

I dalje je kao nerazjašnjeno ostalo pitanje kada je, i na koji način, tarih sa najstarije ljubuške džamije dospio u vrt vile *La Casarella* u Ravellu. Rješenje te dileme Mujiću je donekle olakšala tada poznata činjenica da je u Ljubuškom sve do početka četvrte decenije XX stoljeća postojala stara Nesuhova džamija i tarih na njoj.²⁶ Vođen tim saznanjem, Mujić je, ubrzo nakon okončanja Drugog svjetskog rata, stupio u kontakt sa pojedinim Ljubušacima. Od njih je dobio ključnu informaciju da je ratne 1943. godine jedan talijanski oficir skinuo tarih sa ljubuške džamije, te ga pri povlačenju svoje vojske i ponio sa sobom. Time je konačno i razriješeno otkud značajni osmanski spomenik iz Hercegovine u dalekoj Italiji. Na koncu, pronicljivi Mujić je uočio da epigraf iz Ravella ima dosta zajedničkih elemenata sa natpisom koji se nalazi iznad ulaza u mostarsku Karadžo-begovu džamiju (iz 1557). To ga je i potaklo da zaključi da su ta oba tariha uklesana rukom iste osobe.

***

Posljednji naučni rad koji je Muhamed Mujić posvetio historiji svoga zavičaja tiče se pitanja izgradnje stare mostarske pravoslavne crkve i njene obnove iz 1833. godine.²⁷ U prvom dijelu ovoga rada autor je nastojao pojasniti postanak i urbani razvoj osmanskog Mostara, te uz to prezentirati što više novih činjenica o kršćanskom stanovništvu ovog grada iz XVI, XVII i XVIII stoljeća.²⁸ Pritom je Mujić ukazao i na prvo spominjanje

²⁵ Potomci Nesuh-age Vučijakovića su u kasnijem periodu bili nosioci kapetanske vojne službe u Mostaru. O tome: Hamdija Kreševljaković, *Kapetanije u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo, 1953, 234-238.

²⁶ O tome vidi rad: Kasim Gujić, Tvrđi hercegovački grad Ljubuški i njegovi gospodari, *Jugoslavenski list*, Sarajevo, 1932.

²⁷ Muhamed A. Mujić, Pitanje nastanka stare pravoslavne crkve u Mostaru i njena popravka 1833. godine, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, XXVI/1976, Sarajevo, 1978, 79-104, (dalje: M.A. Mujić, *Pitanje nastanka*).

²⁸ U ovom radu Mujić je prezentirao neke podatke o Mostaru iz tada još uvijek neobjavljenih osmanskih popisa iz XV i XVI stoljeća. Ti važni historijski izvori kasnije su integralno objavljeni u prevodu Ahmeda S. Aličića kao: *Sumarni popis sandžaka Bosna iz 1468/69. godine*, Mostar, 2008, (dalje: *Sumarni popis*); *Opširni katastarski*

Mostara u historijskim izvorima koje datira iz 1468/69. godine.²⁹ U daljem tekstu je donio i popis svih mostarskih mahala iz 1585. godine.³⁰ Uvidom u prvorazrednu historijsku građu Mujić je konstatirao kontinuirano povećanje broja kršćana (prije svega pravoslavaca) u Mostaru, što je rezultirao činjenicom da su oni tokom XIX stoljeća, u privrednom smislu, postali i *najjači dio mostarske čaršije*.

Prema mišljenju Muhameda Mujića navedenom u ovom radu, najstarija pravoslavna crkva u Mostaru izgrađena je u prvoj polovini XVIII stoljeća. Argument za takvu tvrdnju autor je našao u jednom sultanskom fermanu iz 1846. godine.³¹ Nakon toga se Mujić dotaknuo i pitanja obnove iste crkve, koja je izvršena u četvrtoj deceniji XIX stoljeća. Za razliku od svih prethodnih istraživača koji su toj temi pristupali služeći se samo memoarskom građom, Mujić je uspio konsultirati i dva vrlo bitna osmanska dokumenta.³² Analizirajući sadržaj ovih izvora, Mujić je osporio pisanja starijih

---

popis za oblast Hercegovu iz 1585. godine, (Sveska II), Sarajevo, 2014, (dalje: *Opširni katastarski popis*). Što se tiče podataka o kršćanskom stanovništvu Mostara, Mujić ih je crpio iz sačuvanih Sidžila mostarskog kadije koji su čuvani u Orijentalnom institutu i Gazi Husrev-begovoj biblioteci u Sarajevu.

²⁹ U osmanskom popisu iz 1468/69. godine zatečeno naselje uz Neretvu evidentirano je kao ruralni trg (*pazar*) sa samo 16 kuća. Trg je zapisan pod nazivom *Kopru Hisar* što znači Most-Utvrda (a ne Grad-Utvrda). To je i objašnjenje za porijeklo imena grada Mostara, koje označava mjesto gdje se nalazi Most-Utvrda (Mostovska Utvrda). O tome više: A. S. Aličić, *Sumarni popis*, 57.

³⁰ Mujić donosi popis sljedećih mostarskih mahala iz 1585. godine: Mehmed-bega (Karađozbega), hadži Husejina, Nezir-age, Nesuha, Jahja-hodže, Čejvana-čehaje, Husejina-hodže, Bajazid-hodže, Sinan-paše, Fatime-kadune, Bajazid-hodže, Zahum. Za razliku od A. S. Aličića i H. Čar Drnda, Mujić je Kanber-aginu mahalalu (pogrešno) identifikovao kao Bešir-aginu mahalalu (na Balinovcu). Također, Ali-hodžinu mahalalu (na Raljevini) naveo je kao mahalalu Memije hodže (na Carini). Mujić prema Popisu iz 1585. godine ukazuje da su postojale još dvije mostarske mahale, a to su Opine i Zahum sa Rodočem. Te dvije mahale su imale status sela, tj. njihovo stanovništvo se bavilo zemljoradnjom i imalo je status raje. Usporedi: H. Č. Drnda, *Nastanak Mostara*, 79; A. S. Aličić, *Opširni katastarski popis*, 280-290; M. A. Mujić, *Pitanje nastanka*, 81-82.

³¹ Mujić je početak izgradnje crkve povezao sa podatkom iz sultanskog fermana, prema kojem su mostarski pravoslavci u prvoj polovini XVIII stoljeća definitivno pravno osigurali lokaciju za sahranjivanje svojih mrtvih. U prethodnom periodu, kako sugerira spomenuti dokument, pravoslavci su sahranjivani na zemljištu koje je pripadalo vakufu hadži Balije. Tako je Mujić, smatrajući *da su pitanja groblja i crkve međusobno nerazdvojna*, došao do zaključka da je prva pravoslavna bogomolja u Mostaru izgrađena najkasnije u prvim decenijama XVIII stoljeća. Vidi: M. A. Mujić, *Pitanje nastanka*, 90.

³² Prvi dokument je ferman sa konca 1832. godine kojim je sultan Mahmud II, nakon konsultacije sa šejhul-islamom, pozitivno odgovorio na molbu mostarskih pravoslavaca da im se dozvoli obnova dotrajale crkve. Drugi dokument je bujuruldija her-

istraživača prema kojim je izdavanje odobrenje za obnovu mostarske crkve predstavljalo nagradu pravoslavnom stanovništvu za doprinos u pobjedi osmanske vojske nad autonomnim pokretom bosanskih ajana predvođenih Husein-kapetan Gradaševićem.³³ U daljem tekstu tog rada, Mujić je nastojao precizirati vrijeme početka i završetka radova na obnovi mostarske crkve, jer je dotadašnja literatura u vezi sa tim nudila kontradiktorne podatke. Uspio je utvrditi da su spomenuti radovi započeli u toku 1833, a okončani naredne 1834. godine.

Na koncu, Mujić je razmatrao i pitanje proporcija koje je mostarska crkva dobila nakon obnove (1833/34). Uočio je nesklad između onoga što je nudila postojeća literatura i osmanski izvor koji je on koristio. Prema Mujićevom mišljenju, nakon obnove je crkva bila duža, šira i viša u odnosu na prvobitno stanje. Zapravo, Mujić konstatira da se pri obnovi nije poštovala naredba iz sultanovog fermama (naglašena i u Ali-pašinoj bujuruldiji), po kojoj su se pri građevinskim radovima morale poštovati prvobitne dimenzije crkve, tj. da ona nije smjela biti veća nego što je bila. U vezi sa tim, autor je pretpostavio da su organizatori radova uspjeli pridobiti lokalne vlasti za prešutno odobravanje tog postupka, koji nije bio u skladu sa tadašnjim osmanskim zakonima o obnovi crkava.

***

Gotovo svi naučni radovi Muhameda Mujića sa historijskom tematikom tiču se njegovog rodnog grada Mostara i Hercegovine. Oni su, uglavnom, nastali u prvim godinama Mujićevog rada u Orijentalnom institutu u Sarajevu, a publikovani su u eminentnim naučnim časopisima (*Prilozi za orijentalnu filologiju, Naše starine*). U spektru Mujićevog interesiranja prvenstveno je bila kulturno-historijska baština iz osmanskoga perioda. Svakom radu i pitanju koje je tretirao pristupao je studiozno i naučno. Njegovi zaključci uvijek su bili bazirani na provjerenim, prvorazrednim historijskim izvorima, pa ni do danas nisu osporeni. Njihovu relevantnost potvrđuju i neka najnovija istraživanja. Stoga, može se reći da je Muhamed Mujić, osim plodonosnog rada na polju arabistike i osmanistike, dao i bitan doprinos u proučavanju historije svoga zavičaja. Nažalost, zbog iznenadne smrti u martu 1984. godine ovaj vrsni naučnik nije doživio publikovanje svojih najobimnijih i najvažnijih djela.

---

cegovačkog upravitelja Ali-paše Rizvabegovića iz septembra 1833. godine, kojom se odobrava početak te obnove. Oba ova dokumenta u autentičnom prepisu nalazili su se u Sidžilu br. 7, koji se čuvao u Orijentalnom institutu u Sarajevu.

³³ O tom pokretu vidi: Ahmed S. Aličić, *Pokret za autonomiju Bosne od 1831.-1832. godine*, Sarajevo, 1996.

CONTRIBUTION OF MUHAMED MUJIĆ IN THE RESEARCH OF HISTORY OF MOSTAR AND HERZEGOVINA

Summary: In this paper, I aim to give an overview of scientific papers of the Orientalists Muhamed Mujić (1920-1984) relating to the history of Mostar and Herzegovina. These works are based on first-class historical sources, published in reputable scientific journals. In them, the author has presented a lot of new information about the Herzegovinian cultural heritage of the Ottoman period. As for his hometown of Mostar, in his work, Mujić has focused on the old Mostar water supply, The Crooked bridge over the Radobolja river, Old Orthodox Church, and one (newly discovered) building from the seventeenth century. In addition, Mujić has written a notable contribution to the history of Vitina, as well as a paper on the issue of Arab origin of the epigraphs from Ravello (Italy) which is proven to have originated from the oldest mosque in Ljubuški. It is important to point out that the latest scientific findings largely confirm the conclusions M. Mujić has discovered in his research more than half a century ago. The announced Scientific Meeting is an ideal opportunity to examine the historical angle of the almost forgotten scientific contributions to reputable Mostar orientalists Muhamed Mujić, who, due to his sudden death in March 1984, did not live to see the publication of his most extensive and most important works.

IZVORI I LITERATURA:

- Basbakanlik Osmanli Arsivi (BOA), *Tapu Defterler* (TD), No. 861, 48-49, prevela dr. sc. Fazileta Hafizović.
- Ahmed S., Aličić, *Sumarni popis sandžaka Bosna iz 1468/69. godine*, Mostar, 2008.
- *Isti, Opširni katastarski popis za oblast Hercegovu iz 1585. godine*, (Sveska II), Sarajevo, 2014.
- *Sidžil mostarskog kadije 1632-1634. godine*, Prevod sa staroturskog, uvod i bilješke Muhamed A. Mujić, Mostar, 1987.
- *Sidžili mostarskog kadije fragmenti iz 1044-1207. h. god. /1635-1793. godine*, (registre), Obradio Hivzija Hasandedić, Mostar, 2011.
- *Vakufname iz Bosne i Hercegovine (XV i XVI vijek)*, Sarajevo, 1985.
- Evlija, Čelebi, *Putopis*, Sarajevo, 1973.
- Ahmed S., Aličić, *Pokret za autonomiju Bosne od 1831.-1832. godine*, Sarajevo, 1996.
- Čar-Drnda, Hatidža, *Nastanak Mostara - urbani i demografski razvoj do kraja 16. stoljeća*, Sarajevo, 2014.
- Gujić, Kasim, *Tvrđi hercegovački grad Ljubuški i njegovi gospodari, Jugoslavenski list*, Sarajevo, 1932.
- Hasandedić, Hivzija, *Muslimanska baština Bošnjaka II*, Mostar, 1999.
- Hasandedić, Hivzija, *Mostarski vakifi i njihovi vakufi*, Mostar, 2000.
- Kreševljaković, Hamdija, *Kapetanije u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo, 1953.
- Mujić, Muhamed, *Prilog proučavanju prošlosti Vitine, Prilozi za orijentalnu filologiju*, III/IV, 1952/53, Sarajevo, 1953.
- Mujić, Muhamed, *Krivi most preko Radobolje u Mostaru, Naše starine*, II, Sarajevo, 1954.
- Mujić, Muhamed, *Stari mostarski vodovod, Naše starine*, III, Sarajevo, 1956.
- Čelić, Džemal i Mujić, Muhamed, *Jedna novootkrivena građevina starijeg doba u Mostaru, Naše starine*, III, Sarajevo, 1956.
- Mujić, Muhamed, *Arapski epigraf iz Ravella potječe iz Ljubuškog, Prilozi za orijentalnu filologiju*, XXII/XXIII, 1972-73, Sarajevo, 1976.
- Mujić A., Muhamed, *Pitanje nastanka stare pravoslavne crkve u Mostaru i njena popravka 1833. godine, Prilozi za orijentalnu filologiju*, XXVI/1976, Sarajevo, 1978.
- Mulić, Jusuf, *Ćuprija sultana Sulejman-hana u Mostaru, poznata kao Stari most*, Mostar, 2009.
- Pinjuh, Dijana, *Osnivanje sudbenih jedinica (kadiluka) u Imotskom i Ljubuškom, Prilozi*, 42, Sarajevo, 2013.

BIOGRAFIJE/ŽIVOTOPISI AUTORA

ABAZOVIĆ Alim je rođen 06. 01. 1981. u Bugojnu. Diplomirao na Pravnom fakultetu u Mostaru. Zaposlen na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru - osiguranja kvaliteta i ECTS. Bavi se proučavanjem i tumačenjem evropskih standarda i smjernica u visokom obrazovanju. Učestvovao je na više stručnih i naučnih skupova i objavio je samostalne ili radove u koautorstvu u zbornicima radova sa skupova te u pet zasebnih publikacija.

BABOVIĆ (Čelebić) Dželila je rođena 1975. u Sarajevu gdje se i školovala. Nakon završene osnovne i srednje škole, 1995/1996. godine upisala je Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek orijentalistika, studijska grupa arapski jezik i književnost i perzijski jezik i književnost, na kojem je diplomirala 2000. godine, te stekla zvanje profesor arapskog jezika i diplomirani iranista. Akademске 2003/2004. godine upisala je postdiplomski studij iz književnohistorijskih nauka, također na Filozofskom fakultetu. U februaru 2008. je odbranila magistarski rad *Recepcija arapske književnosti u Bosni i Hercegovini u periodu 1950-2005*. Ovaj rad pod istim naslovom, u proširenoj i doradoj verziji, objavljen je kao Posebno izdanje Orijentalnog instituta 2011. godine. U septembru 2013. godine odbranila je doktorsku disertaciju pod naslovom *Kaside bošnjačkih autora na arapskom jeziku od 16. do 18. stoljeća*.

Od 2003. godine Dželila Babović zaposlena je na Orijentalnom institutu u Sarajevu, gdje i danas radi kao naučni saradnik – arabista. Svoje naučne i stručne radove iz oblasti arabistike, kulturne historije Bosne i Hercegovine i starije bosanskohercegovačke književnosti na orijentalnim jezicima objavljivala je u časopisu Orijentalnog instituta *Prilozi za orijentalnu filologiju*. Učestvovala je na brojnim naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu posvećenim općoj i kulturnoj historiji Bosne u osmanskome periodu, ali i međusobnim odnosima BiH i arapskog svijeta u modernoj historiji.

BEŠLIJA Sedad je rođen 12. jula 1985. godine u Prijedoru. Osnovnu školu pohađao je u Prijedoru, Istanbulu i Sarajevu. Godine 2004. završio je Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu, a 12. januara 2009. godine diplomirao je na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta UNSA na studijskog grupi: Historija i turski jezik i književnost i time stekao diplomu profesora historije i turskog jezika. Akademске 2008/2009. godine upisao je postdiplomski studij na Odsjeku za historiju – smjer: Historija Bosne pod osmanskome vlašću od 15. do kraja 18. stoljeća. Dana 14. maja 2012. odbranio je magistarski rad s temom: *“Mjere i metode za stabilizaciju osmanske vlasti u Bosni do kraja 16. stoljeća”*. Time je stekao zvanje magistra historijskih nauka. Akademске 2012/2013. go-

dine upisao je doktorski studij na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu – smjer: Bosna i Hercegovina u osmanskom periodu od 1463. do 1839. godine. Dana 30. novembra 2015. godine odbranio je doktorsku disertaciju pod naslovom: *Društveno-političke prilike u Hercegovačkom sandžaku od Žitvanskog do Karlovačkog mira (1606-1699)*. Time je stekao zvanje doktora historijskih nauka. Postdiplomski i doktorski studij okončao je prosječnom ocjenom 10.

Do sada je objavio veći broj prikaza knjiga, nekoliko stručnih i naučnih radova, prijevoda članaka i knjiga, uredio jedan zbornik radova i jednu knjigu, te uzeo učešće na nekoliko naučnih simpozija, okruglih stolova i konferencija u zemlji i inostranstvu.

Od 12. oktobra 2009. godine zaposlen je u Institutu za historiju u Sarajevu kao stručni saradnik za stariju historiju (osmanski period), a od septembra 2012. godine izabran je u zvanje višeg stručnog saradnika za stariju historiju (osmanski period). Aktivno poznaje turski jezik, a služi se engleskim i arapskim jezikom. Oženjen je i otac troje djece.

ĆATOVIĆ Fuad je rođen 1945. u Mostaru. Tehnologiju je studirao u Tuzli. Magistrirao i doktorirao na Prirodno matematičkom fakultetu u Sarajevu. Profesor emiritus na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru od 2013. godine. Obavljao je dužnost dekana Mašinskog, Građevinskog i Fakulteta informacijskih tehnologija na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru. Od 2011-2012. god. vršio je dužnost rektora Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru. Bio je predsjednik Rektorske konferencije BiH 2008-2009. godine. Aktivan je učesnik više naučnih skupova i simpozija, te član profesionalnih asocijacija. Naučni opus obuhvata 105 bibliografskih jedinica i 7 publikacija. Humanošću ispunjen i naučno plodan život rezultirao je brojnim priznanjima (povelje, plakete, zahvalnice, sertifikati). Stvaralački život profesora i privrednika nastavlja se na najbolji način.

ĆATOVIĆ Haris je rođen 14. 05. 1988. godine u Sarajevu. U decembru 2013. godine na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, Odsjeku za bosanski jezik i književnost diplomirao je na temu *Jezičke odlike Kunovskog zapisa* s najvišom ocjenom.

Od 2011. godine angažiran kao stručni saradnik na izradi *Rječnika bosanskog jezika* autora Dževada Jahića. Angažman Harisa Ćatovića ogleda se u ekscerpiranju građe za ovaj *Rječnik*. Kao stručni saradnik angažiran je i u izradi *Sandžačkog rječnika*, koji predstavlja svojevrsni prilog dijalekatskoj leksici bosanskog jezika. Doprinos Harisa Ćatovića pri izradi ovog *Rječnika* ogledao se u obimnom poslu gramatičkih definicija leksema. Godine 2015. upisuje Postdiplomski studij iz lingvistike na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru. Trenutno radi na izradi master rada: *Fo-*

netško-fonološki sistem istočnobosanskog govornog tipa u Anketi pitanja o govoru prostoga naroda (1897) i Bosanskohercegovačkom dijalekatskom kompleksu (1975–1986).

Od 2014. godine angažiran je na nekoliko projekata Instituta: *Jevrejskošapinski jezik u Bosni i Hercegovini*, *Bibliografija izdanja Instituta za jezik (1972–2014)* te *Miris dunja – Odabrane sevdalinke iz Bosne i Hercegovine – The Scent of Quinces – Selected traditional love songs from Bosnia-Herzegovina*.

Zaposlen je na Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu kao stručni saradnik na Odjeljenju za dijalektologiju.

DILBEROVIĆ Alija je rođen u Mostaru 18. 12. 1970. godine. Diplomirao je Historiju religija na Centru za teologiju i religijska istraživanja Univerziteta u Lundu, u Švedskoj. Tema njegovog istraživanja je sufijska tradicija i duhovna baština Mostara iz osmanskog perioda. Učestvovao je na simpoziju o duhovnoj tradiciji u Hercegovini koji su organizirali Naučno istraživački institut “Ibn Sina” i Muftijstvo mostarsko u Mostaru 2013. godine, zatim na simpoziju “Tesavvuf i društvo” održanom u Mostaru 2014. u organizaciji Naučno istraživačkog instituta “Ibn Sina” iz Sarajeva. Bio je učesnik i naučnog skupa *Kulturološko-historijski razvoj grada Mostara* u organizaciji Vijeća kongresa bošnjačkih intelektualaca održanog u Mostaru 2015. godine.

Živi i radi u Mostaru. Zaposlen je kao profesor u Gimnaziji Mostar.

DIZDAR Srebren (Mostar, 13. 8. 1955.) je redovni profesor engleske književnosti na Odsjeku za anglistiku Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Osnovno područje njegovog znanstvenog zanimanja obuhvata književnosti nastale na engleskom jeziku, odnosno pisce i fenomene iz književnog stvaralaštva na engleskom jeziku, pretežno iz razdoblja poezije engleskog romantizma, te književnosti XX stoljeća, od modernizma do savremenih autora iz Velike Britanije, SAD i postkolonijalnih književnosti.

Studirao je engleski i francuski jezik i književnost i 1978. diplomirao na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Na Filološkom fakultetu u Beogradu pohađao je postdiplomske studije iz književnosti te, kao stipendista Britanskog savjeta (the British Council), iz savremene engleske i američke književnosti na University of Leicester (Velika Britanija), gdje je je i magistrirao 1981. godine na temu *With/Without Words: A Comparative Approach to the Plays of Harold Pinter and Edward Albee (Sa/bez riječi: komparativni pristup dramama Harolda Pintera i Edwarda Albeea)*. Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu odbranio je 1989. doktorsku disertaciju *Razvoj i osobnosti književnog djela Ngugi wa Thiong’oa*. U dva navrata bio je stipendista Fulbrightovog programa razmjene sa SAD-om (doktoralni studij 1987/1988. na University of Southern California /USC/, Los Angeles, te postdoktoralni studij 2000/2001. na University of Cali-

fornia San Diego /UCSD/), a učestvovao je na brojnim naučnim skupovima iz oblasti kojom se bavi u zemlji i svijetu. Predavao je na nekoliko domaćih i internacionalnih univerziteta. Bio je mentor za 18 magistarskih i pet doktorskih disertacija na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, te jedne doktorske disertacije na Internacionalnom Burch univerzitetu u Sarajevu. Voditelj je Doktorskog studija književnosti na Filozofskom fakultetu u Sarajevu.

Autor je sedam /7/ knjiga, među kojima su i *Poezija engleskog romantizma* (1999.), *Na putevima promjena: osobenosti razvoja književnog djela Ngugi wa Thiong’oa* (2004.), *Vodič za uvođenje ECTS sistema studijskih bodova na Univerzitetu u Sarajevu* (2005) i *Oblici i umijeća akademskog pisanja* (2015), te priređivač dva zbornika radova. Objavio je na bosanskom i engleskom jeziku preko 150 naučnih i stručnih radova iz engleske, američke, afričke te postkolonijalne književnosti, zatim na temu općeg i napose visokog obrazovanja, arhivistike, medija, politike i historije (*Izraz, Život, Dijalog, Mostovi*, Beograd, *Književna smotra*, Zagreb, *Novi Izraz, Pregled, Bosnian Studies*). Preveo je 17 knjiga i priručnika, preko 20 književnih i 60 stručnih i naučnih tekstova s engleskog na bosanski i s bosanskog na engleski jezik. U okviru projekata obnove obrazovanja u Bosni i Hercegovini rukovodio je radom nekoliko domaćih i međunarodnih skupova i projekata, ili učestvovao u njima kao ekspert Svjetske banke, UNESCO-a, UNICEF-a, Fonda *Otvoreno društvo*, Rektorske konferencije Evrope, Vijeća Evrope, Evropske komisije i programa TEMPUS, u razdoblju od 1996. do 2016. godine.

Među brojnim dužnostima koje je obavljao ističu se dužnost pomoćnika ministra za nauku (1993), te sekretara Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta u Vladi R/F BiH (1993-1996) i predsjednika Nacionalne Komisije BiH za UNESCO (1993-1996). Bio je član Upravnog odbora Fonda *Otvoreno društvo Bosne i Hercegovine* (1996-2000), predsjednik nevladine organizacije Svjetski univerzitetski servis Bosne i Hercegovine (SUS BiH, 1999-2000), a od 2003. do 2006. i predsjednik Fondacije za visoko obrazovanje SUS BiH. Bio je dekan Filozofskog fakulteta u Sarajevu i član Senata Univerziteta u Sarajevu (2007-2010), a od 2007. do 2011. obavljao je dužnost predsjednika Upravnog odbora Fondacije za kinematografiju u Sarajevu.

Dobitnik je II Brankove nagrade Matice srpske u Novom Sadu (1979), te medalje “Aristoteles”, generalnog direktora UNESCO-a (1996).

DERVIŠEVIĆ Amira docentica je za oblast književnosti na Odsjeku za bosanski jezik i književnost Pedagoškog fakulteta Univerziteta u Bihaću. Rođena je 16. 01. 1973. godine u Bihaću. Završila je Gimnaziju u Bihaću, a potom diplomirala na Odsjeku za književnosti naroda Bosne i Hercegovine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 2005. godine odbranila je magistarsku radnju pod naslovom *Usmena proza u rukopisnoj zbirci Hamdije Mulića*, a 2011. godine doktor-

sku disertaciju pod naslovom *Novelistička i šaljiva priča u bošnjačkoj usmenoj prozi*. Bavi se proučavanjem bošnjačke i bosanskohercegovačke usmene književnosti, a posebno interferencijama usmenih tradicija na južnoslavenskom prostoru te odnosima pisane i usmene književnosti. Autorica je više naučnih i stručnih radova. Između ostalog, objavila je sljedeće: *Poetička i stilska obilježja bajki u zbirci Hamdije Mulića* (Znakovi vremena, 2005), *O prvoj Nametkovoj zbirci usmene proze (Godišnjak BZK "Preporod", 2006) Postojanost novelističkog sižejnog obrasca na primjerima iz bošnjačke i hrvatske usmene proze*, (Zbornik radova Prvog bosanskohercegovačkog slavističkog kongresa, Sarajevo, 2011) *Usmenoprozna linija u romanu "Legenda o Ali-paši" Envera Čolakovića* (Behar, 2013), *Pjesničko uobličenje sižejnih obrazaca bajke u pjesmi Labud djevojka Maka Dizdara* (Zbornik radova Slovo o Maku, Mostar, 2013), *Odjeci "orijentalnog repertoara" u pričama iz Zbirke Omer-bega Sulejmanpašića Skopljaka* (Zbornik radova Međunarodne naučne konferencije Sarajevski filološki susreti II, Sarajevo, 2014).

Tokom 2015. godine boravila je na Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, gdje se bavila istraživanjem odnosa bosanskohercegovačke i hrvatske usmene tradicije na primjerima rukopisnih zbirki s kraja 19. i početka 20. stoljeća.

DIZDAREVIĆ Mevludin je rođen u Zenici 1974. godine. Završio je GHM u Sarajevu 1992, Islamsku pedagošku akademiju 1997, a na Fakultetu islamskih nauka je diplomirao 2000. godine. Titulu hafizul-kur'an dobiva 2003. godine, a magistar islamskih nauka iz oblasti Kulture i civilizacije postaje 2009. godine. Na matičnom Fakultetu uradio je doktorsku radnju na temu *Mjesto Hivzije Hasandedića u izučavanju kulturne historije Hercegovine*.

Imam je u Ensar džamiji u Zenici, a biran je u zvanje višeg asistenta na predmetu Islamska kultura i civilizacija pri Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici. Član je redakcije časopisa *Novog muallima*. Učesnik je na više znanstvenih skupova, tribina, okruglih stolova, promocija knjiga i časopisa.

DRINO Dževad je rođen 1957. g. u Bugojnu, dodiplomski i postdiplomski studij okončao na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, gdje je i doktorirao, šef Katedre za historiju države i prava na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici. Predavač je na predmetima Rimsko pravo, Komparativna pravna historija, Moderne pravne kodifikacije i srodnih kolegija na fakultetima u Zenici, Tuzli i Sarajevu, živi i radi u Zenici. Objavio veliki broj naučnih radova, učestvovao na niz konferencija međunarodnog i domaćeg karaktera. Objavljene knjige: 1. *Istorija pravnih institucija*, Visoka škola Primus, Gradiška, 2014. 2. *Zemlje antičkog Ilirika prije i poslije Milanskog edikta*, grupa autora, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2014. 3. *Komparativna pravna historija*, Samostalno autorsko izdanje, Zenica, 2016.

DURMIŠEVIĆ Enes, redovni profesor na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, rođen je u Sanskom Mostu 1955. godine gdje je završio osnovnu školu. Gazi Husrev-begovu medresu, Pravni i Filozofski fakultet (orijentalni jezici: arapski, turski i perzijski) završio je u Sarajevu.

Magistarski rad pod naslovom *Uspostava i pravni položaj Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini 1882-1899. godine*, odbranio je 2000, a doktorski rad pod naslovom *Šerijatsko pravo i nauka šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini u prvoj polovini XX stoljeća*, 2003. godine.

Radio je kao prevodilac za arapski jezik u Libiji, profesor, odgajatelj i sekretar u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu, prvi direktor i prvi urednik Muslimanske novinske agencije (MINA), urednik časopisa *Islamska misao*, novinar i urednik u sedmičnom listu *Ljiljan*, izvršni urednik časopisa *Ljudska prava*. Član je Redakcije *Godišnjaka* Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Redakcije *Pregleda*, časopisa Univerziteta u Sarajevu i šef je Katedre za historiju prava i komparativno pravo na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Autor je više knjiga (udžbenika i monografija) i nekoliko desetina članaka iz historije države i prava, kulturne i političke historije Bosne i Hercegovine.

DŽEKO Lebiba (rođ. Nametak), magistrica etnoloških nauka, je rođena u Sarajevu 1969. godine. Filozofski fakultet, Odsjek za orijentalistiku završila u Sarajevu. Magistrirala je etnološke i kulturno-antropološke znanosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju sa temom *Antropološko tumačenje lika žene u književnom djelu Alije Nametka (prilog proučavanju antropologije žene u Bosni i Hercegovini)*. Od 1996. godinu je zaposlena u Zemaljskom muzeju Bosne i Hercegovine u Odjeljenju za etnologiju, a od 2010. godine je u zvanju muzejske savjetnice. U više navrata je obavljala dužnost načelnika Odjeljenja za etnologiju. Lebiba Džeko je autorica 12 autorskih, koatorskih i zajedničkih izložbi i kataloga od kojih su najznačajnije: "Motivi i ukrašavanje na bošnjačkom gradskom pokućstvu", "Milan Karanović život i rad", "Sarajevo između dvije carevine", "Gizdava nit", i dr., te autorica više stručnih i naučnih članaka. Radila je kao stručni saradnik na realizaciji stranih izložbenih postavki u Gazi Husrev-begovoj biblioteci i Franjevačkom samostanu u Tomislavgradu, te kao stručni saradnik za etnološku zbirku u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića. Od 2011. godine pohađa doktorski studij na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

EFENDIĆ Nirha je rođena 20. 04. 1979. godine u Zvorniku. Završila je osnovnu školu u Srebrenici, a Islamsku gimnaziju "Dr. Ahmed Smajlović" u Zagrebu. Arapski jezik i knjiženost i perzijski jezik i književnost diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, na istom magistrirala 2009. godine. Rad sa temom "Bošnjačka usmena lirika - kulturno historijski okviri geneze i poetička obilježja" 2014. godine odbranila je i stekla zvanje doktora književno-historijski

nauka na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Zaposlena je u Zemaljskom muzeju u Sarajevu kao kustos za usmenu poeziju Etnološkog odjeljenja, od 2011. kao istraživač-saradnik za oblast usmene poezije. Učesnica je domaćih kongresa, konferencija, okruglih stolova. Oblast kojom se bavi je bosanskohercegovačka usmena tradicija, sevdalinke, uspavanke, mitološke pjesme. Kao član stručnog tima Zemaljskog muzeja učestvuje u više projekata etnološkog istraživanja kao što su: Prusac, Kraljeva Sutjeska, Srebrenica, Konjic... Radove sa skupova na kojim je aktivno učestvovala objavila je u zbornicima radova. Saradnica je stručnih časopisa i redakcija u zemlji i inostranstvu gdje je također objavila više radova. Osim arapskog i perzijskog jezika, koristi se i engleskim jezikom na čijem je usavršavanju radila boraveći u više navrata duži period u Velikoj Britaniji. U Zemaljskom muzeju se ističe pedagoškim radom u okviru dnevnih obaveza. Posebno se posvećuje svom zavičaju (Srebrenica) brineći se za očuvanje usmenog naslijeđa Bošnjaka na području Srebrenice istražujući način života prognanog i raseljenog stanovništva Srebrenice nastanjenog u okolini Sarajeva.

FAZLIBEGOVIĆ Emir je rođen 28. 04. 1953. u Mostaru. Na Medicinskom fakultetu u Beogradu je diplomirao 1976, a magistrirao 1987. Doktorsku disertaciju je odbranio 2006. na Medicinskom fakultetu u Sarajevu. Godine 1987. je položio specijalistički ispit iz interne medicine i okončao obuku iz ehokardiografije, a titulu primarijusa dodijelilo mu je Federalno ministarstvo zdravstva 2001. godine. Promoviran je u Fellow of ESC 2002, dok je diplomu evropskog kardiologa dobio 2005. Primljen je 2013. za dopisnog člana Bosanskohercegovačko-američke akademije nauka i umjetnosti u Washingtonu (BHAAAS).

Od 1987. do 1992. radio je kao rukovodilac projekta *Univerzitetsko područje Mostar*. Do 1992. godine bio je rukovodilac i direktor Škole Crvenog krsta Bosne i Hercegovine. Od 1991. do 1995. proveo je rat u Ratnoj bolnici u Mostaru, a potom u Kliničkoj bolnici Mostar, te Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar gdje radi i danas, i to kao kardiolog - šef Odsjeka u postkoronarnoj jedinici sa postintenzivnom njegom i šef Ehokardiografskog i pace-maker kabineta Interne klinike. Učestvovao u projektu "Zdravlje za sve" Instituta za socijalnu medicinu Medicinskog fakulteta UMC Sarajevo (2000.) Izabran je u zvanju docenta na Nastavničkom fakultetu Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru za užu naučnu oblast Medicina sporta 2007. godine.

Do danas je objavio 117 stručnih radova kao prvi autor, 129 kao koautor, te objavio 15 knjiga monografija i vodiča za kardiovaskularne bolesti ESC-a kao prvi autor, te 23 knjige i vodiče ESC-a kao koautor.

Učesnik je na 97 naučnih konferencija Evropskog udruženja kardiologa, Svjetskog udruženja kardiologa, nacionalnih udruženja kardiologa pojedinih susjednih zemalja, Turske, Egipta, Tunisa, te kongresa, simpozija i sastanaka Udruženja kardiologa BiH, organizator je IV i VII kongresa kardiologa i angiologa BiH (2007. i 2016. godine).

GUŠIĆ Sejdalija je rođen 25. 11. 1956 . godine u Plani - Han Pijesak. Osnovno i gimnazijsko školovanje završava u Sarajevu. Na Odsjeku orijentalistike Filozofskog fakulteta u Sarajevu diplomirao je 1980. godine i stekao zvanje diplomiranog orijentaliste (arabista i turkolog). Od 1981. godine radi u JU Historijski arhiv u Sarajevu kao arhivist i rukovodilac Orijentalne zbirke Arhiva. U ovoj ustanovi od 2001. do septembra 2011. godine obavlja dužnost direktora. Od septembra 2011. do decembra 2013. godine je radio na poziciji arhivskog savjetnika i šefa Odsjeka za naučnu, kulturnu, prosvjetnu i izdavačku djelatnost. Od februara 2012. godine do decembra 2013. godine član je Upravnog odbora Historijskog arhiva u Sarajevu iz reda uposlenih. Trenutno je na dužnosti v.d. direktora Arhiva.

U decembru 2003. godine bio je inicijator formiranja Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine. Nakon formiranja udruženja, izabran je za predsjednika Upravnog odbora. Od 2009. do maja 2013. godine je predsjednik Skupštine Arhivskog udruženja Bosne i Hercegovine. U aprilu 2005. godine izabran je u najveće stručno zvanje - *arhivski savjetnik*.

Učesnik je na više međunarodnih skupova (Slovenija, Hrvatska, Njemačka, Austrija, Turska, Mađarska, Srbija, i dr.). Također je bio zvanični predstavnik Bosne i Hercegovine na dva Kongresa ICA (Međunarodnog arhivskog vijeća) koji su održani u augustu 2004. godine u Beču - Austrija i julu 2008. godine u Kuala Lumpuru - Malezija.

Član je redakcija: *Arhivska praksa*, Tuzla, *Prilozi za istoriju Sarajeva*, Sarajevo, *Malo poznata zanimanja*, Historijski arhiv Sarajevo, Muzej Sarajeva, Sarajevo i drugih. Aktivno govori ili se služi arapskim, turskim, engleskim i ruskim jezikom.

Godine 2013. je magistrirao na Filozofskom fakultetu u Sarajevu na temu *Obnova i razvoj Sarajeva u prvim decenijama 18. stoljeća*.

Senat Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru 26. 02. 2015. godine prihvatio mu je temu doktorke disertacije pod nazivom *Sarajevo i Sarajevski kadiuk u 18. stoljeću*.

U prethodnom periodu Sejdalija Gušić je napisao i objavio kao autor i koautor osam monografija i stručnih publikacija, 15 stručnih i naučnih radova, 13 izložbi i kataloga izložbi. Glavni je i odgovorni urednik tri publikacije, te recenzent šest knjiga.

HADŽIEFENDIĆ-PARIĆ Remzija je rođena 04. 08. 1955. u Malom Zvorniku, gdje je završila osnovnu školu. Gimnaziju je završila u Zvorniku, a na Odsjeku za južnoslavenske jezike i književnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu diplomirala 1978. Magistrirala je na Filološkom fakultetu u Beogradu (tema magistarskog rada su turcizmi u romanima *Derviš i smrt* i *Na Drini ćuprija*). Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu doktorirala je 1991. (s temom o deminuciji i augmentaciji u jeziku). Od 1978. zaposlena je na Filo-

zofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, gdje je u zvanju docenta predavala Lingvističku stilistiku i predmete savremenog jezika. Od 1992. živi u Zagrebu i radi kao profesor jezika u Islamskoj gimnazija dr. Ahmeda Smajlovića.

Kao vanredni profesor od 1996. predaje savremeni jezik, *Lingvističku stilistiku* i *Opću lingvistiku* na Islamskom pedagoškom fakultetu i Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Bihaću (odsjeci: Bosanski jezik i književnost, Njemački jezik i književnost, Engleski jezik i književnost). Na II ciklusu studija na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Bihaću vodila je predmete *Onomastika* i *Retorika*. Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu na III ciklusu studija (Doktorski studij) gostovala je s predavanjima iz savremenog bosanskog jezika. Predavala je kao gostujući profesor na Filozofskom fakultetu u Tuzli (odsjeci: Bosanski jezik, Žurnalistika) i Islamskoj pedagoškoj akademiji u Zenici.

Objavila je osamdesetak znanstvenih i stručnih radova, te prijevoda. Autorica je triju školskih udžbenika bosanskoga jezika za osnovnu školu i gimnaziju. Bila je jedan od recenzenata i član pravopisne komisije prvog *Pravopisa bosanskog jezika* (1996), član redakcijskog odbora *Rječnika bosanskog jezika* autora Dževada Jahića (od 2010), čiji je izdavač Akademija nauka BiH, i jedan od recenzenata prvog savremenog *Rječnika bosanskog jezika* (izd. Filozofski fakultet, Sarajevo, 2011), itd. Osnovno područje njenog bavljenja je lingvistička stilistika, lingvistika teksta, diskursna analiza. Recenzirala je više udžbenika, stručnih i naučnih knjiga. Bila je, između ostalog, i član redakcije “Književnog jezika” i “Književnih novina” (Sarajevo), “Bošnjačke pismohrane” i “Behara” (Zagreb), “Bosanskog jezika” (Tuzla).

Sudionica je brojnih naučnih kongresa, konferencija i simpozija u regiji i Evropi (Slovenija, Njemačka, Poljska, Bosna i Hercegovina, Hrvatska).

HADŽIZUKIĆ Dijana je rođena u Kiseljaku 1969. godine gdje je završila osnovnu školu. Potom je završila sarajevsku Prvu gimnaziju, te diplomirala na Odsjeku za istoriju književnosti naroda i narodnosti SFRJ i srpskohrvatski jezik Filozofskog fakulteta u Sarajevu, gdje je 2006. godine odbranila magistarski rad na temu “Žena u romanima Ćamila Sijarića”. Doktorsku disertaciju “Poetski diskurs u bošnjačkom romanu” 2009. godine odbranila je na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru. U izdanju Salvističkog komiteta BiH objavila je monografiju *Poetski diskurs u bošnjačkom romanu*, a zatim knjigu studija *Književna Hercegovina: ogledi o piscima i književnim pojavama*. Učestvovala je u radu brojnih domaćih i međunarodnih naučnih skupova. Naučne i stručne radove do sada je objavljivala u “Novom izrazu”, “Životu”, “Diwanu”, “Pismu”, “Godišnjaku” BZK Preporod, “Slovu Gorčina”, “Beharu” i “Istraživanjima”.

Na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru radi od 1995. godine, a na Fakultetu humanističkih nauka od njegovog osnivanja, gdje je danas rukovoditelj Odsjeka za bosanski jezik i književnost.

HODŽIĆ Jasmin je rođen 09. 03. 1984. godine Stocu. Godine 2003. stiče zvanje elektrotehničara računarske tehnike i automatike, po završetku Elektrotehničke škole u Mostaru. Na Odsjeku za bosanski jezik i književnost Fakulteta humanističkih nauka na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru je stekao diplomu profesora bosanskog jezika i književnosti 2009. godine. Na istoimenom fakultetu stiče zvanje magistra humanističkih nauka iz područja lingvistike, 2013. godine, odbranivši magistarski rad na temu: *Sintaksičko-semantička analiza katenativnih glagola u bosanskom jeziku*.

Bosanski jezik i književnost je kao srednjoškolski profesor predavao u Karađoz-begovoj medresi, te u Mašinsko-saobraćajnoj školi u Mostaru.

Godine 2011. na matičnom fakultetu izabran je u zvanje asistenta, uža naučna oblast lingvistika, poslije čega u svojstvu saradnika radi na Odsjeku za bosanski jezik i književnost i na Odsjeku za komunikologiju, a od 2015. u svojstvu saradnika za lingvistiku radi na Nastavničkom fakultetu u Mostaru.

Učestvuje na domaćim i međunarodnim naučnim i stručnim konferencijama o lingvistici i filologiji, i objavljuje radove u časopisima Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu, Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje u Zagrebu, Instituta za crnogorski jezik i književnost u Podgorici, Filozofskog fakulteta u Mariboru, Fakulteta humanističkih nauka u Mostaru, Nastavničkom fakultetu u Mostaru, Internacionalnog Burč Univerziteta u Sarajevu, Filozofskog fakulteta u Zenici, Pedagoškog fakulteta u Bihaću, Bosanskog filološkog društva u Sarajevu, Slavističkog komiteta u Sarajevu i drugoj naučnoj i stručnoj periodici.

Nakon učešća na Drugom simpoziju o bosanskom jeziku, izabran je za člana Komisije za izradu zaključaka Simpozija.

Godine 2014. objavio je knjigu: *Ogledi iz lingvistike i filologije*, u izdavaštvu Narodne biblioteke Mostar.

Od 26. februara 2015. kandidat je za odbranu doktorske disertacije, na temu: *Tipovi sintaksičkog ambigviteta u bosanskom jeziku* (prijavljene na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru).

Od februara 2016. zaposlen je u Institutu za jezik Univerziteta u Sarajevu, kao stručni saradnik na Odjeljenju za proučavanje savremenog jezika.

HUSEINPAHIĆ Ajdin je rođen 14. 05. 1984. godine u Zenici. Osnovnu i srednju školu završava u Zenici, nakon čega, akademske 2003/2004. godine, upisuje Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu. Diplomirao je 24. 02. 2008. godine sa prosječnom ocjenom 9,4 te stekao zvanje diplomiranog pravника. Tokom studija dobio je posebno priznanje dekana Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu za postignut odličan uspjeh tokom studija. Naposredno nakon dodiplomskog studija, akademske 2008/2009. upisuje postdiplomski studiji na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici (katedra za građansko pravo), gdje s prosječnom ocjenom 9,1 polaže sve ispite, te koncem 2011. godine pristupa

proceduri prijave teme magistarskog rada. Sredinom novembra 2012. godine s uspjehom je odbranio magistarski rad na temu *Tutela impuberum i pozitivno pravna zaštita i odgoj djece bez roditeljskog staranja u BiH*. Trenutno je u zvanju docenta angažiran na predmetu Rimskog prava na Katedri za historiju države i prava. Imajući u vidu specifičnost teme magistarskog rada i njegovu naučnu sklonost, angažiran je i na Katedri za građansko pravo na predmetima: Nasljedno pravo, Bračno pravo i Roditeljsko i starateljsko pravo. Od 2011. godine obavlja dužnosti jednog od izvršnih urednika časopisa Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, a od 2012. godine je odlukom šefa Katedre za historiju države i prava imenovan za tehničkog sekretara Katedre.

Nakon odbrane doktorske teze pod naslovom *Historijski i pravni aspekti primjene instituta legitima portio i njegova pravna dejstva u pravnim sistemima na tlu Bosne i Hercegovine* na Pravnom fakultetu Univeziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru i stjecanju zvanja doktora pravnih nauka, Ajdin Huseinspahić se posvetio naučno-istraživačkom radu u kojem kombinirajući komparativno-pravni i pozitivno-pravni metod pristupa sagledavanju i naučnoj opservaciji nasljedno-pravnih i porodično-pravnih pravnih instituta. Do sada je objavio znatan broj radova.

JALIMAM Salih je rođen u Zenici 30. septembra 1951. godine. U rodnom mjestu završio je osnovnu školu i gimnaziju. Filozofski fakultet, Odsjek istorija završio je u Sarajevu gdje je 11. februara 1975. diplomirao temom “Crkva bosanska u 15. vijeku (na primjeru testamenta gosta Radina)”. Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu magistrirao je 24. maja 1982. temom “Susret franjevaca i dominikanaca na teritoriji srednjovjekovne bosanske države”. Doktorirao je na Filozofskom fakultetu u Tuzli 23. novembra 1998, odbranivši doktorsku disertaciju pod naslovom “Djelatnost dominikanaca u srednjovjekovnoj Bosni”. Radio je u osnovnoj i srednjoj školi, Muzeju grada Zenice i u Centru vojnih škola Armije RBiH. Predavao je srednjovjekovnu historiju na Filozofskom fakultetu u Tuzli, Pedagoškom fakultetu u Bihaću, Fakultetu humanističkih nauka u Mostaru i Pedagoškom fakultetu u Zenici. Od 1. oktobra 2005. angažovan je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici na katedri: Historija države i prava Bosne i Hercegovine. Dekan je Pravnog fakulteta u Zenici (do 24. decembra 2009.) i šef Katedre historije države i prava i predsjednik Vijeća postdiplomskog studija na Pravnom fakultetu u Zenici. Bio je član Upravnog odbora Univerziteta u Zenici i Senata Univerziteta, a sada je član Senata Bošnjackog instituta, Savjeta BZK “Preporod” Sarajevo. Bio je član Redakcije Godišnjaka Društva historičara BiH, Gračaničkog glasnika i časopisa Stav, glavni i odgovorni urednik Zbornika radova Pedagoškog fakulteta i Društvenih istraživanja. U zvanje višeg asistenta, uža naučna oblast: Historija Bosne i Hercegovine u srednjem vijeku izabran je 11. novembra 1996. godine (Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli), a u docenta, nastavno-naučna oblast:

Historija srednjovjekovne bosanske države 22. februara 1999. (Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli). U nastavno-naučno zvanje vanredni profesor za naučnu oblast Historijske nauke na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici izabran je 25. januara 2006. Redovni profesor je od 29. januara 2011. (Pravni i Filozofski fakultet Univerziteta u Zenici i Fakultet humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru).

Polje naučnog interesa je široko. Objavio 36 je knjiga, napisao preko 150 radova iz historije Bosne i Hercegovine i preko 100 prikaza, recenzija i osvrti. Najbolje rezultate je ostvario na polju vjerskih prilika u srednjovjekovnoj Bosni, naročito pišući o bogomilima, franjevcima i dominikancima, te o historiji Zenice. Učestvovao je sa referatima na 60 međunarodnih naučnih skupova, simpozija i naučnih konferencija.

JOLDIĆ Adil je rođen 02. 04. 1984. u Zenici. Godine 2007. je završio Fakultet informacijskih tehnologija Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru nakon čega je zaposlen kao asistent na istom fakultetu. Izbor u zvanje asistenta dobio je za užu naučnu oblast Softverski inženjering (gdje i sada radi). Postdiplomski studij završio je 2011. godine na Fakultetu informacijskih tehnologija. Trenutno je student doktorskog studija na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Kao koautor objavio je više radova u zbornicima radova indeksiranih konferencija (IEEE Xplore, INSPEC, i dr.).

JOLIĆ Robert je rođen u Kongori kod Tomislavgrada 14. travnja 1967. Nakon završene osnovne škole u rodnom mjestu pohađa Franjevačku gimnaziju u Visokom (BiH). Studij teologije i filozofije pohađa u Sarajevu i Zagrebu, a dovršava u Grazu (Austrija). Svećenik je Katoličke crkve, franjevac. Kao svećenik je djelovao u Hercegovini, Hrvatskoj i SAD-u. God. 2001. u Zagrebu je upisao poslijediplomski studij na Filozofskom fakultetu. U svibnju 2004. obranio je magistarski rad. Na istome je fakultetu u ožujku 2009. obranio doktorski rad te postigao naslov doktora znanosti. Do sada je objavio više knjiga. Uredio je nekoliko zbornika radova i monografija. Radove objavio u više znanstvenih časopisa. Sudjelovao je na brojnim znanstvenim simpozijima, okruglim stolovima, tribinama. Predaje na PMF-u u Mostaru.

JOVIĆ Ivo Miro je rođen 15. VII. 1950. godine u Trebižatu - Čapljina. Diplomirao je na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Radio je u srednjim školama u Ilijašu, Kiseljaku, Kreševu i Fojnici. Bio je ravnatelj Centra za kulturu Kiseljak i ravnatelj Srednje škole Kiseljak, doministar u Ministarstvu prosvjete, znanosti, kulture i športa Srednjobosanskog kantona/županije, zastupnik u Parlamentarnoj skupštini BiH i član Predsjedništva BiH 2005-2006. Intenzivnije se bavi znanstvenim radom od zaposlenja na Sveučilištu Vitez, a nakon

što je 2012. godine doktorirao u Banjaluci. Učesnik je više znanstvenih skupova, svečanih akademija, obljetnica. Dobitnik je brojnih priznanja, plaketa i povelja, a najznačajnije je odličje od Sv. Oca Benedikta XVI 2008. godine.

KAJAN Ibrahim - Nakon školovanja u rodnom Mostaru diplomirao je na Pedagoškoj akademiji u Dubrovniku i Fakultetu za defektologiju u Zagrebu, u kojem je nastanjen od 1969. Magistrirao je i doktorirao na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru. Radio je u Zagrebu kao lektor, bibliotekar, urednik časopisa, itd. Akademsku godinu 1989/90. proveo je na naučnom istraživanju u Ankari i Istanbulu. Od 1992. glavni je urednik časopisa "Behar", pokrenutog u zagrebačkom KDB "Preporod", čiji je osnivač i predsjednik (1991-2001).

Radio Zagreb emitirao je 5 njegovih radiodrama, od kojih je jedna za djecu, a Radio FBiH "Katarinu Kosaču – posljednju večeru", koja je doživjela 2 scenske postavke: prvo ju je na scenu postavio Mostarski teatar mladih (2003) u režiji Seada Đulića i Tanje Miletić-Oručević, a potom kultno sarajevsko pozorište SARTR, u režiji Gradimira Gojera.

Od 2001. godine radio je kao pomoćnik ministra za kulturu u Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta HNK, a potom kao profesor na mostarskom Fakultetu humanističkih nauka, gdje je jedno vrijeme bio i vršilac dužnosti dekana.

Član je Društva pisaca Bosne i Hercegovine i Društva hrvatskih pisaca; član P.E.N. Centra Bosne i Hercegovine; Dopisni član Bosanskohercegovačko-američke akademije nauka i umjetnosti (BHAAAS), USA (2015).

Djela:

Arabija ljubavi, pjesme, Sarajevo, 1967, *Al-Sajab i kamena vaza*, Zagreb, 1969, *Kuću dok nađeš*, pjesme, "August Cesarec", Zagreb, 1978, *Žuta ptica*, Sarajevo, 1980. i Wuppertal, 1993, *Ljubavni huhujek*, pjesme, "Veselin Masleša", Sarajevo, 1989, *Muslimanski danak u krvi*, publicistika, 1992, *Zavođenje Muslimana*, Zagreb, 1992, *Ljubavi je malo*, Wuppertal - Zagreb, 1994, *Pod beharom moje janje spava*, antologijska čitanka dječijeg bošnjačkog pjesništva, Zagreb, 1996, *Bošnjak na Trgu bana Jelačića*, Zagreb, 1998, *Tragom Božijih poslanika*, putopis, Tešanj 1999, Mostar, 2005. i 2016, *Melek*, Sarajevo, 2002, *Druga bajka*, Zenica, 2002, *Smijeh koji je pobjegao*, Tuzla, 2003, *Katarina Kosača - posljednja večera*, Tešanj, 2003, *Katarina, kraljica bosanska*, Tuzla, 2004. i 2005; Zagreb, 2007. i 2012, Sarajevo, 2007, Mostar, 2014, *Gospodari i sluge tinte*, Tešanj, 2005, *Grubići i nježnici*, Zagreb, 2006, *Tragom bosanskih kraljeva*, Tuzla, 2007, *Djedice unučice pričalice*, Sarajevo, 2008, *Razvoj i oblici dječjeg bosanskohercegovačkog romana*, Sarajevo, 2008, *Pogled u Bosnu - Tragom bosanskih kraljeva*, Sarajevo, 2010, *Grad velike svjetlosti. Mostarske vedute*, Mostar, 2014.

Nagrade:

Dobitnik je brojnih nagrada između ostalih: “Antun Branko Šimić”, Nagrada “Planjaja”, “Zlatno pero”, a nominiran je za nagrade “Skender Kulenović”, “Hasan Kaimija” i međunarodnu nagradu “Mali princ”.

KALAJDŽIJA Alen je rođen 31. 12. 1977. godine u Sarajevu. Nakon osnovnoškolskog obrazovanja u Sarajevu i srednjoškolskog u Zagrebačkoj m-dresi “Dr. Ahmed Smajlović”, 1997. godine upisuje se na Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, gdje diplomira 2002. godine na Odsjeku za bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost. Godine 2003. upisuje se na Postdiplomski studij iz lingvistike na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, gdje magistarski rad pod naslovom *Razvoj refleksa glasa jata i formiranje poetskoga ikavskog manira* završava 2007. Na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru radio je od akademske 2002. do 2012. U periodu 2003–2011. recenzirao je preko 30 udžbenika za osnovnu i srednju školu za predmet Bosanski jezik i književnost. Imao je nekoliko međunarodnih stručnih usavršavanja u Njemačkoj (Würzburg, Erlangen). U akademskoj 2007. godini angažiran je na Trakijskom univerzitetu u Republici Turskoj na Katedri za bosanski jezik, gdje je bio izabran u zvanju asistenta. Obavljao je više godina funkciju sekretara časopisa Fakulteta humanističkih nauka *Istraživanja*. U koautorstvu s Munirom Drkićem u Mostaru je 2010. godine izdao knjigu *Omer Humo: Sehletul-vusul*. Godine 2013. u Institutu za jezik u Sarajevu objavio je autorsku knjigu pod naslovom *Refleksi jata u bosanskom alhamijado pjesništvu. Ikavski poetski manir*. Dosada je objavio preko 60 radova, uključujući izvorne naučne članke, stručne radove i prikaze. Radove i članke objavljivao je u časopisima: *Pismo, Istraživanja, Godišnjak BZK Preporod, Bosnian studies, Književni jezik, Didaktički putokazi, Anali Gazi Husrev-begove biblioteke, Prilozi za orijentalnu filologiju, Slovo Gorčina, Behar, Novi Izraz, Znakovi vremena*, i dr. Sudjelovao je na 25 domaćih i međunarodnih naučnih konferencija, simpozija i okruglih stolova. Više puta bio je promotor različitih izdanja iz oblasti bosnistike. Jedan je od stručnih saradnika pri izradi *Rječnika bosanskog jezika* autora Dževada Jahića. Godine 2012. izabran je za višeg stručnog saradnika u Institutu za jezik u Sarajevu, a iste godine uspješno je odbranio doktorsku disertaciju na Filozofskom fakultetu u Sarajevu pod naslovom *Jezički izraz Hörmannove zbirke usmene epike u odnosu na novoštokavsku folklornu koine*. Drugi simpozij o bosanskom jeziku održan 12. i 13. marta 2015. godine u organizaciji Instituta za jezik vodio je kao predsjednik Organizacionog odbora. Godine 2013. izabran je u zvanje naučnog saradnika u Institutu za jezik u Sarajevu. Iste godine imenovan je za direktora Instituta za jezik i za urednika časopisa *Književni jezik*.

KARAVDIĆ Zenaida je rođena 12. 3. 1979. godine u Sarajevu. 2004. godine diplomirala je bosanski jezik, a 2005. književnost naroda Bosne i Hercegovine na Odsjeku za bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnosti naroda Bosne i Hercegovine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Na istom fakultetu 2014. godine magistrirala na temu *Sintaksičke osobine ijekavskošćakavskoga govora Sarajeva*, stekavši titulu magistar nauka.

Kao profesor bosanskog jezika i književnosti radila je u “Perzijsko-bosanskom koledžu sa internatom” u Lješevu, Ilijaš od 2005. do konca 2006. godine. Na početku 2007. godine prelazi u Akademiju nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine kao tehnička podrška Nacionalnoj komisiji Bosne i Hercegovine za Općeslavenski lingvistički atlas, a radila je i poslove stručnog saradnika za izdavačku djelatnost. Od 2008. do 2011. godine na mjestu asistenta na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Zenici, Odsjek za bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost kao spoljni saradnik držala je vježbe iz predmeta Opća lingvistika, Dijalektologija, Leksikologija, Frazeologija, Staroslavenski jezik, Historija jezika, Akcentologija, Poredbena gramatika slavenskih jezika, Lingvistika XX stoljeća... Pored toga, od 2008. do 2014. godine, također u svojstvu spoljnog saradnika, je radila kao lektor za bosanski jezik na Internacionalnom Burch Univerzitetu, a 2009. godine izabrana je za asistenta na predmetu Opća lingvistika na Islamskom pedagoškom fakultetu Univerziteta u Zenici. Od 2015. godine radi u Institutu za jezik kao viši stručni saradnik.

Sarađivala je na izradi Rječnika bosanskog jezika (Halilović, Palić, Šehović, Sarajevo 2011). Kao stipendista DAAD-a bila na studijskom boravku u Njemačkoj od januara do aprila 2004. godine, gdje je držala konverzijski kurs za studente bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika na Institut für Slavistik na Julius-Maximilians-Universität Würzburg. Potpredsjednica je Udruženja za primijenjenu lingvistiku Bosne i Hercegovine (The Association for Applied Linguistics in Bosnia and Herzegovina – AALBiH). Objavila je jedan udžbenik i 16 naučnih i stručnih radova u časopisima *Pismo* i *Godišnjak* te na naučnim skupovima u Bosni i Hercegovini i zemljama u okruženju.

KATZ Vera radi kao viša znanstvena suradnica u Institutu za historiju Univerziteta u Sarajevu. Najveći broj njenih bibliografskih jedinica odnosi se na razdoblje moderne historije s akcentom na povijesti Bosne i Hercegovine u drugoj polovini 20. stoljeća. Sudjelovala je u radu nekoliko redakcija renomiranih časopisa, kao i na brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenim konferencijama i projektima. Od 2008. do 2016. bila je glavna i odgovorna urednica časopisa *Historijska traganja* u izdanju Instituta za historiju.

KODRIĆ Sanjin, profesor je bošnjačke književnosti i teorije književnosti na Odsjeku za književnosti naroda Bosne i Hercegovine Filozofskog fa-

kulteta Univerziteta u Sarajevu, gdje je i šef Odsjeka za književnosti naroda Bosne i Hercegovine, kao i voditelj Centra za naučnoistraživački rad i stručne aktivnosti.

Uz gostovanja i predavačke angažmane na više univerziteta u Bosni i Hercegovini i inostranstvu, gdje je predavao na osnovnim, magistarskim i doktorskim studijima, te različite druge domaće i međunarodne naučne, akademske i profesionalne aktivnosti, član je i Redakcije za izdavačku djelatnost te Redakcije časopisa *Radovi* Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, član Uredništva časopisa Instituta za bosanski jezik i književnost u Tuzli *Bosnistika plus* te saradnik Instituta za bošnjačke studije pri BZK "Preporod", gdje je i član Redakcije edicije *Bošnjačka književnost u 100 knjiga*. Predsjednik je Matičnog odbora BZK "Preporod", jedan od osnivača i zamjenik predsjednika Slavističkog komiteta u Bosni i Hercegovini, gdje je i rukovodilac Odjeljenja za književnost i kulturalne studije te urednik u Redakciji biblioteke *Bosnistika* i urednik kongresnih zbornika *Bosanskohercegovački slavistički kongres*, kao i član rukovodstva Bosanskog filološkog društva, gdje je urednik za oblast književnosti u Redakciji časopisa *Pismo* i urednik konferencijskih zbornika *Sarajevski filološki susreti*. Također, između ostalog, član je i Komisije za komparativno proučavanje slavenskih književnosti pri Međunarodnom komitetu slavista, kao i inostrani član uredništava časopisa *Philological Studies*, *Południowosłowiańskie Zeszyty Naukowe*, *Poznańskie Studia Slawistyczne*, *Slawistyka* i *Univerzitetska misao*.

Posebno se bavi novijom bošnjačkom i bosanskohercegovačkom književnošću (19. i 20. st.), naročito u vezi s pitanjima kulturalnog pamćenja, interkulturalnosti i interliterarnosti, kao i teorijom historije književnosti. Pored *Historije novije bošnjačke književnosti*, koju trenutno piše, te niza uređenih i/ili priređenih izdanja, autor je triju naučnih knjiga – *Književna prošlost i poetika kulture (Teorija novog historicizma u bosanskohercegovačkoj književnohistorijskoj praksi)* (2010), *Književnost sjećanja: Kulturalno pamćenje i reprezentacija prošlosti u novijoj bošnjačkoj književnosti* (2012) i *Studije iz kulturalne bosnistike (Književnoteorijske i književnohistorijske teme)* (2016, u pripremi za štampu), kao i više od osamdeset naučnih i stručnih radova. Učesnik je ili voditelj dvadesetak naučnoistraživačkih projekata u Bosni i Hercegovini i inostranstvu, a organizirao je ili učestvovao u organizaciji većeg broja međunarodnih naučnih skupova, među kojima su i najznačajniji filološko-slavističko-bosniistički skupovi u Bosni i Hercegovini – *Sarajevski filološki susreti* (decembar 2010, decembar 2012, maj 2014, septembar 2016) te *Bosanskohercegovački slavistički kongres* (maj 2011, maj 2015).

KORIĆ Elma (r. Huseinbegović) je rođena 01. 05. 1976. godine u Sarajevu, gdje je završila osnovno i srednje obrazovanje te nastavila više obrazovanje na Odsjeku za orijentalistiku Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Diplo-

mirala je 1999. godine na istom odsjeku i stekla zvanje diplomirani turkolog i arabista. Magistarski rad na Odsjeku za historiju odbranila je 2006. godine, a doktorsku disertaciju 2012. godine. Od 2000. godine zaposlena je u Orijentalnom institutu u Sarajevu prvo kao *asistent-pripravnik*, a zatim i *stručni saradnik-osmanista*. Od 2006. godine je u zvanju *viši stručni saradnik-osmanista*, a od 2012. godine u zvanju *naučni saradnik za historiju osmanskog perioda*.

Bavi se naučno-istraživačkim radom u oblasti osmanističkih studija. Njena uža oblast interesovanja jeste historija Bosne i Hercegovine u osmanskom periodu (rani novi vijek). Uz naučnu osposobljenost posjeduje i stručne kompetencije u oblasti osmanske diplomatike i paleografije. Poznaje engleski i turski jezik, te osnove arapskog i perzijskog jezika. Pokazuje posebno interesovanje za upotrebu novih historijskih metoda u izučavanju osmanske Bosne kao pograničja, te upotrebu novih tehnologija u vizuelizaciji rezultata naučnog rada (Historijski GIS).

Objavila je naučnu monografiju *Životni put prvog beglerbega Bosne: Ferhad-paša Sokolović 1530-1590*, Posebna izdanja, XLIV Orijentalni institut Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2015. Učestvovala je u realizaciji nekoliko naučno-istraživačkih projekata te objavila niz naučnih radova u časopisima: *Prilozi za orijentalnu filologiju*, *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*, *Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, *Povijesni prilozi*, te zbornicima radova sa naučnih skupova na kojima je učestvovala u zemlji i inostranstvu.

LONDRC Benjamina je rođena u Sarajevu 1991. godine. Diplomirala na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 2013. god., magistrirala na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 2014. godine. Dobitnica priznanja srebrna značka na Univerzitetu u Sarajevu, za izuzetan uspjeh tokom diplomskog i postdiplomskog studija. Godine 2015. diplomirala na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, Odsjek za historiju. Zaposlena kao asistent na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici, na katedri za Historiju države i prava BiH, gdje je ujedno i student druge godine doktorskog studija. Autor više naučnih radova, članaka, te bibliografija i prikaza. Učestvovala na brojnim međunarodnim i domaćim naučnim konferencijama.

MARIĆ Almir je rođen 13. 9. 1986. godine u Mostaru, gdje je završio osnovno i srednje obrazovanje. Fakultet humanističkih nauka, Odsjek za historiju, na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru, upisuje akademske 2005/06. Zbog postignutih rezultata tokom studija dobitnik je više rektorovih nagrada koje se dodjeljuju najboljim studentima, kao i zlatne medalje spomenutog Univerziteta. Odbranom diplomskog rada 2009. godine, stekao je zvanje profesor historije. Nakon uspješno završenog studija dobiva zvanje asistenta na Odsjeku za historiju Fakulteta humanističkih nauka u Mostaru za užu naučnu oblast *Historijske nauke*.

Drugi ciklus studija, oblast stari - srednji vijek završio je na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Magistarski rad odbranio je 27. 02. 2012. na temu *Gornja Neretva u prethistorijsko i antičko doba*. Završetkom II ciklusa studija i ispunjavanjem svih potrebnih uvjeta stekao je zvanje višeg asistenta za užu naučnu oblast *Historijske nauke*, na Odsjeku za historiju Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru. Doktorsku disertaciju pod nazivom *Antičko društvo na prostoru današnje Hercegovine* odbranio je 23. 11. 2015. godine na Filozofskom fakultetu u Sarajevu i time stekao zvanje doktor historijskih nauka.

Osim radova i prikaza knjige, izlagao je na nekoliko okruglih stolova i konferencija od kojih posebno treba istaknuti međunarodnu naučnu konferenciju *Bosnia and Herzegovina: in Common History and Multicultural Atmosphere of the Balkans* koju su zajednički organizirali Univerzitet iz Istanbula i Univerzitet u Sarajevu. Tokom akademske 2014/2015. boravio je u Grazu na Institutu za antičku historiju Univerziteta Karl Franzen, kao dobitnik stipendije Austrijske agencije za međunarodnu mobilnost i saradnju u obrazovanju, nauci i istraživačkom radu (OeAD-GmbH).

MARIĆ Irma je rođena 26. 1. 1986. godine u Mostaru. Završila je Osnovnu školu "Zalik" u Mostaru, a potom Drugu gimnaziju – pedagoški smjer, također u Mostaru, da bi 2004. godine započela studij bosanskog jezika i književnosti na Fakultetu humanističkih nauka, Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru. Studij je uspješno završila 2008. godine, diplomiravši na temu *Pripovjedač i pripovijedanje u prozama Ćamila Sijarića*, te tako stekla zvanje profesorica bosanskog jezika i književnosti. Tokom studiranja bila je stipendirana, prvo Egipatske ambasade, a potom Fondacije "Hastor".

Odmah nakon studija upisuje Interdisciplinarni postdiplomski studij, Kolegij za književnost, Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru. Nakon uspješno položenih ispita, pristupa izradi magistarske teme *Samoprepoznavanje kao egzistencijalni status u romanesknoj prozi Irfana Horozovića*. Uspješno je odbranila magistarski rad 13. 06. 2013. godine i dobila zvanje magistricе humanističkih nauka iz područja Književnosti. Zaposlena je na Fakultetu humanističkih nauka, Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru u zvanju višeg asistenta na Odsjeku za bosanski jezik i književnost i Komunikologija. Radove iz struke kontinuirano objavljuje u časopisima *Educa*, *Istraživanja*, *Slovo Gorčina* i *Behar*.

Učestvovala je na Prvom bosanskohercegovčkom slavističkom kongresu u Sarajevu, 2011. godine s temom *Orijentacija i karakterizacija pripadnosti nacionalnim književnostima unutar države Bosne i Hercegovine, te paralelizmi u južnoslavenskim okvirima*. Na Naučnom skupu o Maku Dizdaru na Fakultetu humanističkih nauka, 2012. godine, učestvuje s temom *Egzistencija samoprepoznavanja u poetici "Kamenog spavača" (Spavačevo slovo o čovjeku)*. Također

je bila sudionik naučnog skupa *Miroljubivi suživot, uzajamno poštovanje prema svetim knjigama* sa samostalnim prilogom *Sve osim lažnog sjaja*. Napisala je i recenziju za *Zbornik literarnih radova učenika srednjih škola povodom Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine, 2014 godine*.

Također, u organizaciji Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, Instituta za jezik Univerziteta u Sarajevu, Udruženja “Slovo Gorčina” iz Stoca, učestvuje na međunarodnom naučnom skupu **Slovo o Aleksi Šantiću, Antunu Branku Šimiću i Zuki Džumhuru, s temom Poetska preobraženja Antuna Branka Šimića**. S temom *Postratna trauma u romanima Filmofil i Willam Shakespeare u Dar es Salamu, Irfana Horozovića* učestvuje na Sarajevskim filološkim susretima III, maja 2014. godine. U oktobru 2014. s pedagoškim timom iz Švedske učestvuje u projektu “Den Global Skolan” (Projekt globalne škole) koji se tiče razmjene nastavnika između Kraljevine Švedske i Bosne i Hercegovine s ciljem upoznavanja nastavnih procesa (prednosti i mana) u obje zemlje. Također, 2014. godine učestvuje kao predavač u radionici Razvijanje psihosocijalnih komunikacijskih vještina. Održala je programska uvodna predavanja i vježbe iz Vještina komuniciranja i Retorike pod nazivom – *Obrazovan čovjek jest slobodan čovjek*.

Posebno vrijedi istaknuti volonterski angažman u Fondaciji Hastor, neprofitnoj organizaciji koja stipendira učenike i studente iz cijele Bosne i Hercegovine.

Na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru 22. 10. 2014. godine, uz mentorstvo prof. dr. Alije Pirića, redovnog profesora Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, prijavljuje doktorsku disertaciju pod nazivom *Poetički modeli u romanima Irfana Horozovića*.

MARKOVINA Roko je rođen 1945. godine u Čapljini (BiH), od oca Stanka, znanstvenog suradnika Duhanskog instituta u Mostaru, i majke Dušanke, rođene Bukvić, domaćice.

Osnovnu i srednju školu završio je u Mostaru, Fakultet strojarstva i brodogradnje, Odjel brodograđevni na Sveučilištu u Zagrebu, na kojemu je i magistrirao 1976. godine. Doktorirao je na Mašinskom fakultetu Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru 1991. godine.

Radio je u Brodogradilištu *Split* u Splitu (1970-1975), Vazduhoplovnoj industriji *Soko* u Mostaru (1975-1992), Brodogradilištu *Inkobrod* na Korčuli (1993-1998) te Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu (1998-2014), odakle je u zvanju redovitog profesora u trajnom zvanju otišao u mirovinu. Bio je i vanjski suradnik Mašinskog fakulteta Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, u više navrata voditelj Katedre za brodogradnju, na stručnom, dodiplomskom i postdiplomskom studiju Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu, gostujući profesor na Stu-

diju morskog ribarstva i Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Splitu, te “Politecnica di Bari” Sveučilišta u Bariju (Italija). U tri navrata je bio na stručnim i znanstvenim specijalizacijama iz suvremenih tehnologija u British Aerospace Industry (Engleska), te *Aerospatiale* i Institutu CETIM - Senlis (Francuska).

Tijekom dosadašnjeg rada objavio je preko 50 znanstvenih i stručnih radova, prezentiranih na domaćim i međunarodnim simpozijima te u više poznatih znanstvenih časopisa. Suautor je i patenta vrlo brzog broda, posebne forme *Glisirajuće krilo* sa Farukom Dizdarevićem, dipl. inž. vazd., a bio je voditelj jednog projekta Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta RH, kao i suvoditelj jednog projekta Ministarstva nauke BiH.

Bio je tajnik Hrvatske udruge brodograditelja, član Hrvatske udruge proizvodnog strojarstva te Međunarodne udruge brodograditelja SNAME iz USA. Ušao je u Marquisovu knjigu *Who is who in the world* od 2006. godine, u 23. izdanju.

Bavio se sportom i društveno-političkim radom. Od igrača F.K. *Velež*, preko N.K. *Trnje* (Zagreb) do R.N.K. *Split* u nogometu. Jedan je od osnivača Tenis kluba *Mostar* i Vaterpolo kluba *Velež*. Bio je i predsjednik Saveza organizacija za fizičku kulturu (SOFK-Mostar), bass u klapi *Soko* – Mostar, te član Mješovitih zborova *Moreška* sa Korčule, *Mirta* iz Splita i *Sv. Roko* iz Lumbarde. Svira gitaru, a u slobodnom vremenu bavio se i slikarstvom, izlažući na nekoliko skupnih i samostalnih izložbi. Pisao je scenarije i vodio mnoge promocije i svečane obljetnice u Mostaru, Lombardi, Korčuli i Splitu. Bio je član Vijeća udruženog rada u Mostaru (1978-1982), član Savjeta Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru (1983-1985), zastupnik u Skupštini BiH (1990- 1996). Bio je i ratni zapovjednik Civilne zaštite u Mostaru (1992), član Poglavarstva Općine Lumbarda na Korčuli (1997-2001). Za svoj uspješan rad više je puta nagrađivan: “Plaketa ACTIM” (Paris - Francuska), Plaketa V.I. *Soko* (Mostar), “Majska nagrada” grada Mostara (1983), Plaketa i Zlatna plaketa *Hrvatske udruge proizvodnog strojarstva* - Zagreb (2000. i 2003.), “Nagrada za životno djelo” Općine Lumbarda (2009), te nagradu “Mimar mira” Centra za mir i multietničku suradnju grada Mostara (2015). Oženjen je i otac je dvojice sinova, Damira (1973), glumca HNK iz Zagreba i Dragana (1981), doc. dr. sc. povijesti, pisca i publiciste. Od 2014. godine je u mirovini i živi između Splita, Mostara i Lumbarde na Korčuli.

MILIŠIĆ Senija je rođena u Sarajevu 1954. godine. Završila Filozofski fakultet u Sarajevu 1978. godine. Zaposlena u Institutu za istoriju u Sarajevu. Magistrirala na Filozofskom fakultetu u Sarajevu 1987. godine, *Emancipacija muslimanske žene u Bosni i Hercegovini nakon oslobođenja (1947-1952), s posebnim osvrtom na skidanje zara i feredže*. Radila na realizaciji nekoliko bosanskohercegovačkih i širih jugoslavenskih naučnoistraživačkih projekata. Učestvovala u radu više naučnih skupova u Bosni i Hercegovini i inostranstvu;

u organizaciji Savjeta Evrope učestvovala na više skupova sa temom *Nastava historije i Pisanje udžbenika historije* i u organizaciji Helsinškog odbora za ljudska prava učestvovala na više okruglih stolova. Od 1996. do 2000. godine u zvanju višeg asistenta predavala na Pedagoškoj akademiji u Mostaru-Odsjek historija. Doktorirala na Filozofskom fakultetu u Sarajevu 2004. godine, *Institucionalizacija nauke u Bosni i Hercegovini (1945-1958)*.

Na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru predavala od školske 2004/05. godine do kraja zimskog semestra 2012/13. godine. Od januara 2008. godine angažirana na Nastavničkom fakultetu Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, na istom fakultetu 2008. godine izabrana u zvanje docenta.

Objavila više naučnih radova iz moderne, odnosno najnovije historije Bosne i Hercegovine u edicijama: *Sarajevo u socijalističkoj Jugoslaviji, Bosna i Hercegovina i svijet, Urbano biće Bosne i Hercegovine, Bošnjaci Šipova kroz historiju, Bosna i Hercegovina prije i nakon ZAVNOBiH-a, Tito i Bosna i Hercegovina, Posebna izdanja ANU BiH, Istorijsko ne Staljinizmu* i u časopisima: *Prilozi, Godišnjak Društva istoričara BiH, Godišnjak BZK Preporod, Hercegovina, Saznanja, Istraživanja, Znakovi vremena, Nastava povijesti, Glas antifašista, Ljudska prava, Glasnik arhiva i arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine, Građa Arhiva Bosne i Hercegovine, Pregled, Život*, u jednom turskom časopisu, te u Oslobođenju.

Objavljene knjige: *Institucionalizacija nauke u Bosni i Hercegovini (1945-1958)*, Sarajevo, 2007; *Kulturna djelatnost u Bosni i Hercegovini 1945-1950*, Sarajevo, 2012; *Nauka i naučne ustanove u Bosni i Hercegovini (1945-1958)*, Mostar, 2015. (izmijenjeno i dopunjeno izdanje prve knjige).

Član redakcije časopisa *Istraživanja*. Na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu u 2014. godini angažirana na doktorskom studiju. Član više komisija za izbore u zvanja.

NIKIĆ fra Andrija, povjesničar, je rođen 1. siječnja 1942. godine u Ružićima-Grude. Studirao je u Sarajevu, Zagrebu i Rimu. Znanstvenim radom bavi se od studentskih dana. Objavio je preko tisuću znanstveno-informativnih priloga, prikaza i osvrtu. Struktura radova je tematski raznovrsna. Uspješno se bavi pomoćnim historijskim znanostima, arhivistika, diplomatika, paleografija, muzeologija. Zaslužan je za očuvanje, sistematiziranje i publiciranje vrijednih arhivskih izvora. Istraženu i izabranu građu u talijanskim arhivima i Dubrovačkom arhivu prevodi na hrvatski jezik sa latinskog i talijanskog. Biran je za člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti sa sjedištem u Mostaru. Predsjednik je Hrvatskog kulturnog društva “Napredak” u Mostaru. Istražio je i objavio blago hercegovačkih franjevačkih samostana. Aktivni je učesnik brojnih znanstvenih i stručnih skupova. Počasni je doktor filozofije i knjižarstva na Sveučilištu u Missouriju (SAD).

OBRADOVIĆ Zarema je rođena u Stocu gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju. Medicinski fakultet na Univerzitetu u Sarajevu je upisala 1978, a završila 1983. godine. Po završetku studija je kao ljekar opće prakse radila u Domu zdravlja “Jan Viltačil” u Stocu. Specijalizaciju iz epidemiologije za Dom zdravlja Mostar, RMC “Dr. Safet Mujić” Mostar započinje 1987, a završava 1990. godine. Od 1996. godine radi u Zavodu za javno zdravstvo Hercegovačko-neretvanskog kantona (Mostar), a od 2008. godine u Zavodu za javno zdravstvo Kantona Sarajevo. Magistrirala je 1997. godine na Medicinskom fakultetu u Sarajevu iz oblasti Medicinska ekologija, a doktorirala 2001. na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Tuzli.

Nastavno-pedagoški rad je započela na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru, zatim je radila na Univerzitetu u Tuzli, a od 2004. godine radi na Univerzitetu u Sarajevu. Od 2013. godine je redovni profesor.

Do sada je objavila šest naučnih knjiga od kojih su dvije univerzitetski udžbenici, nekoliko monografija, te 200 naučnih radova, najvećim dijelom iz oblasti epidemiologije i javnog zdravstva. Aktivno je sudjelovala na velikom broju naučnih konferencija u zemlji i inostranstvu. Posljednjih godina se posebno posvetila putničkoj medicini i jedini je član Međunarodnog udruženja putničke medicine iz BiH. Bila je koordinator ispred Federacije BiH pri Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji za više naučnih oblasti, aktuelni je koordinator, od 2015. godine za oblast Klimatske promjene i zdravlje.

OMANOVIĆ-VELADŽIĆ Alma je rođena 1974. godine u Sarajevu, gdje je završila osnovnu i srednju školu. Studij arapski jezik i književnost i turski jezik i književnost na Odsjeku za orijentalistiku na Filozofskom fakultetu u Sarajevu upisala je akademske 1993/94. godine. Turski jezik i književnost, diplomirala je 1997. godine i stekla zvanje *diplomirani orijentalista (turkolog-arabista)*, a dvije godine kasnije 1999. diplomirala je Arapski jezik i književnost i stekla zvanje *profesor arapskog jezika i književnosti i diplomirani turkolog*. Akademske 2005/06. upisala je Postdiplomski studij na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, na kojem je 2009. godine odbranila magistarski rad pod naslovom “Sarajevo u Hronici Muhameda Enverija Kadića u periodu 1839-1878 godine”, čime je stekla zvanje *magistar islamskih nauka u oblasti Islamske kulture i civilizacije*. Na istom Fakultetu, odbranila je doktorsku disertaciju 2014. godine i stekla zvanje *doktor islamskih nauka u oblasti Islamske kulture i civilizacije*.

Svoje radno iskustvo najprije je stekla u osnovnom i srednjem obrazovanju, radeći u nekoliko sarajevskih osnovnih i srednjih škola kao nastavnik arapskog i turskog jezika, te u Biblioteci Bošnjackog instituta i Pravnog fakulteta u Sarajevu.

Od 2003. godine zaposlena je u Orijentalnom institutu. U oktobru 2005. godine izabrana je u zvanje *stručni saradnik – orijentalista*, u maju 2010. u zva-

nje viši stručni saradnik – orijentalista, a u martu 2015. godine u zvanje naučni saradnik za oblast *Orijentalno-islamska kultura i civilizacija*.

Nekoliko naučnih i stručnih radova i prikaza objavljivala je u časopisima *Prilozi za orijentalnu filologiju* i *Novi Muallim*. Učestvovala na nekoliko domaćih i stranih naučnih skupova.

RALJEVIĆ Selma, nakon završenog osnovnog i srednješkolskog obrazovanja, završila je, kao student generacije, Studij bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika i književnosti na Pedagoškoj akademiji u Mostaru 1998. godine. Diplomirala je na Odsjeku za engleski jezik i književnost Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru 2004. godine. U februaru 2005. godine dobila je zvanje asistenta za užu naučnu oblast *Književnost* na Odsjeku za engleski jezik i književnost FHN-a u Mostaru. Magistrirala je na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru 4. aprila 2009. godine. Iste godine, u novembru, izabrana je u zvanje višeg asistenta za užu naučnu oblast *Književnost* na Odsjeku za engleski jezik i književnost FHN-a u Mostaru. Doktorsku disertaciju pod nazivom *Modernizam, otuđenje i dezintegracija u odabranim djelima Williama Faulknera i Mehmeda Meše Selimovića* odbranila je 18. juna 2013. godine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, te stekla pravo na naučni stepen doktora književnohistorijskih nauka. Te godine, u decembru, izabrana je u zvanje docentice za užu naučnu oblast *Književnost* na Odsjeku za engleski jezik i književnost FHN-a u Mostaru. Kao stipendista Vlade SAD-a, 2009. godine, učestvovala je na specijalističkom programu SUSI (The Study of the United States Institutes) iz savremene američke književnosti na Univerzitetu u Louisvillu, država Kentucky. Uz pomoć djelimične stipendije Univerziteta u Edinburghu uspješno je završila Kurs iz modernizma u britanskoj i irskoj književnosti na Međunarodnoj ljetnoj školi Univerziteta u Edinburghu, u Velikoj Britaniji, 2011. godine, te kao najbolja u klasi dobila priznanje “Martin Heidegger”. 2014. godine dobila je nagradu “Ronald and Eileen Weiser Professional Development Award” (od strane WCEE – “Weiser Center for Europe and Eurasia”), a koja se tiče jednomjesečnog profesionalnog usavršavanja na Univerzitetu u Michiganu, Ann Arbor, u SAD-u. U historiji Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, doc. dr. Raljević prva je dobitnica prestižne stipendije za “The Fulbright Visiting Scholar Program” pod pokroviteljstvom Vlade SAD-a, a u okviru kojeg je sprovela istraživanje iz savremene američke i transnacionalne književnosti na univerzitetu Brandeis u Walthamu, u Massachusettsu, u SAD-u, od početka septembra 2014. do marta 2015. godine. Doc. dr. Raljević učestvovala je na mnogobrojnim konferencijama, skupovima, književnim večerama, te i sama organizirala ili učestvovala u organizaciji mnogih književnih i javnih događaja. Objavila je do sada niz radova iz naučne oblasti *Književnost*.

RUDIĆ Aida, specijalista socijalne medicine i organizacije zdravstvene zaštite, udata, majka dva sina, rođena je u Sarajevu 01. 12. 1951.godine.

Osnovnu i srednju školu, gimnaziju Ognjen Prica, je završila u Sarajevu, a 1976. godine diplomirala na Medicinskom fakultetu u istom gradu. 1986. godine položila je specijalistički ispit iz Socijalne medicine i organizacije zdravstvene zaštite.

Magistarski rad na temu Komparativni prikaz indikatora o korištenju zdravstvene zaštite u Jugoslaviji i nekim evropskim zemljama je odbranila 1990.godine, a doktorsku disertaciju pod nazivom Strategija prevencije faktora rizika kardiovaskularnih oboljenja, 2011.

U periodu 1977-1992. radi na Institutu za socijalnu medicinu Medicinskog fakulteta u Sarajevu, prvo kao stručni saradnik, a kasnije asistent (1986. nakon specijalističkog ispita izabrana u zvanje asistenta, a 1990. nakon magistarskog rada u zvanje višeg asistenta).

U toku rada na Institutu, učestvovala u nizu projekata, kako lokalnih, nacionalnih, tako i internacionalnih, vezanih za istraživanje zdravstvenih sistema, implementacije preventivnih mjera i programa, te ostalih istraživanja u zdravstvu (Evropa 10, Hronični bronhitis, CINDI, Prevencija povreda – zdravi gradovi, DC XIV, Organizacija zdravstvene zaštite putem porodične medicine, itd), objavila više naučnih i stručnih radova, monografija, knjiga i udžbenika, te učestvovala na mnogim kongresima i simpozijumima.

Od 2002. radi na Fakultetu zdravstvenih studija Univerziteta u Sarajevu, trenutno kao vanredni profesor dvije naučne oblasti i rukovodioc studija Zdravstvena njega i terapija.

Govori francuski, njemački i engleski jezik.

ŠATOR Edim je rođen u Mostaru 22. 03. 1982. Osnovnu i srednju školu je završio u Mostaru. Diplomirao je 2005. godine na Odsjeku za bosanski jezik i književnost na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru. Školsku godinu 2005/2006. radio je u Srednjoj školi u Stocu. Od 2012. je radio kao profesor bosanskog jezika i književnosti na Koledžu ujedinjenog svijeta u Mostaru. Od 2005. godine radi na Fakultetu humanističkih nauka na Odsjeku za bosanski jezik i književnost. Odbranio je magistarski rad pod naslovom *Paleografske i fonetske odlike natpisa na stećcima u BiH* na Fakultetu humanističkih nauka u Mostaru 03. 12. 2009. Na istom fakultetu je 14. 07. 2016. odbranio i doktorsku disertaciju pod naslovom *Jezik i stil Skendera Kulenovića*.

Na Fakultetu humanističkih nauka od 2013. godine obavlja dužnost prodekana za nastavu. Objavio je više naučnih i stručnih radova i učestvovao na više naučnih skupova i okruglih stolova.

Jedan je od organizatora i inicijatora međunarodnog naučnog skupa *Slovo o Maku* (2012), a bio je i član organizacionih odbora naučnih konferencija *Slovo o A. Šantiću, A.B. Šimiću i Z. Džumhuru* (2014) i *Slovo o Hamzi Humi* (2016)

Zajedno sa Dijanom Hadžizukić uredio je zbornike radova *Slovo o Maku i Slovo o A. Šantiću, A.B. Šimiću i Z. Džumhuru*. Bio je recenzent više udžbenika iz bosanskog jezika, kao i recenzent i promotor više knjiga iz oblasti jezika i književnosti. Lektorisao je veći broj knjiga, časopisa i zbornika radova iz različitih oblasti. Aktivno govori engleski jezik.

Dugogodišnji je predsjednik Upravnog odbora Kulturne manifestacije Slovo Gorčina.

SMAJIĆ Ramiza je rođena u Visokom 1966. godine. Diplomirala na Odsjeku za orijentalistiku, a zvanje magistra historijskih nauka stekla na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Kandidat doktorskog studija na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Zaposlenja:

- 1990-1993 Orijentalni institut u Sarajevu,
- 1993/94 Islamska pedagoška akademija u Zenici,
- 1994/95 RTV Visoko,
- 1996-2000 Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH,
- 2000 - Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu,

Reference:

Monografija (*Bosanska Krajina*, Sarajevo: Dobra Knjiga, 2009.), više od 70 članaka u zbornicima i naučnim i stručnim časopisima, te dvadesetak knjiga, prevoda sa francuskog, arapskog, turskog i perzijskog jezika.

SMAJKIĆ Arif je rođen je 07. 06. 1932. godine u Podveležju, Mostar. Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje stekao je u Mostaru. Diplomirao je na Medicinskom fakultetu u Sarajevu. Obavljao je više upravnih i izbornih funkcija. Bio je direktor Zavoda za zdravstvenu zaštitu BiH, prodekan za naučno istraživački rad i postdiplomski studij na Medicinskom fakultetu u Sarajevu, ministar u Vladi R BiH, član je državne delegacije u skupštini "WHO" u Ženevi te koordinator Vlade BiH i međunarodne agencije za atomsku energiju. Uže znanstveno područje kojim se bavi je socijalna medicina. Za objavljenih 12 knjiga i monografija i više od 200 naučnih i stručnih radova stekao je zvanje profesora emeritusa. Aktivno se bavi organizacijom zdravstvene zaštite i koordinira više naučnih projekata iz područja porodične medicine, ovisnosti o alkoholu i drogama, radijacijske zaštite, i sl.

TAHIROVIĆ Husref je rođen 1943. godine u Tuzli. Osnovno i srednje obrazovanje završio je u Tuzli, Medicinski fakultet u Sarajevu, a doktorirao je na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Tuzli. Redovan je član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

Kao autor ili koautor objavio je više od 200 radova u zemlji i inostranstvu. Napisao je tri knjige, pet poglavlja u različitim knjigama, 17 brošura, jednu monografiju, bio je recenzent stručnih i naučnih knjiga i radova objavljenih u značajnim svjetskim časopisima, voditelj 28 istraživačkih projekata i više puta mentor u odbranjenim magistarskim radovima i doktorskim disertacijama. Utvrdio je da je metabolizam hormona štitne žlijezde izmijenjen u djece u toku metaboličke acidoze, modificirao je nitrit test, 2000. godine je utvrdio da je područje Federacije BiH jod deficitarno te sugerisao promjenu Pravilnika o jodiranju soli i predložio da se so jodira s 20-30 mg elementarnog joda po kg soli. Kasnije je izvršio reevaluaciju uspješnosti jodne profilakse i utvrdio da je pomenuto područje jod suficitarno. Daljnim istraživanjima utvrdio je da je aktuelna jodna profilaksa s jodiranom solju nedovoljna u toku graviditeta i da je potrebno da trudnice uzimaju dodatne količine joda. U Federaciji BiH utvrdio je srednju dob pojave menarhe, incidencu i genetske uzroke kongenitalnog hipotireoidizma, nepovoljan utjecaj joda pri dezinfekciji kože operativnog polja carskog reza na funkciju štitne žlijezde fetusa, incidencu dijabetične ketoacidoze na početku bolesti te organizovao kampanju blagovremenog otkrivanja šećerne bolesti u djece prije pojave akutnih metaboličkih poremećaja. U toku agresije na Bosnu i Hercegovinu uradio je dva značajna projekta: "Jodni status stanovništva u opkoljenoj Srebrenici" i "Dob menarhe kod djevojčica prognanih iz Srebrenice". Sve navedeno prezentirao je na domaćim i inostranim naučnim kongresima i objavio u časopisima. Veći broj objavljenih radova višestruko je citiran u svjetskim časopisima i bazičnim medicinskim knjigama.

Utemeljio je 1999. godine Laboratoriju za rano otkrivanje urođenih metaboličkih bolesti na Klinici za dječije bolesti u Tuzli. Osnovao je 2005. godine časopis "Paediatrics Today", a od 2006. godine je glavni i odgovorni urednik internacionalnog časopisa "Acta Medica Academica". Značajno je doprinio opstanku ovog časopisa, njegovoj modernizaciji i afirmaciji u svijetu. Član je mnogobrojnih naučnih i stručnih društava u zemlji i inostranstvu. Bio je direktor Klinike za dječije bolesti i dekan Medicinskog fakulteta u Tuzli. Dobitnik je brojnih naučnih, stručnih i društvenih priznanja.

TALAM Jasmina je završila studij etnomuzikologije, magistrirala i doktorirala na Muzičkoj akademiji Univerziteta u Sarajevu. Zaposlena je na Muzičkoj akademiji kao vanredni profesor za oblast Etnomuzikologija i obavlja funkciju šefice Instituta za muzikologiju. Učestvovala je na brojnim domaćim i međunarodnim naučnim skupovima, konferencijama i simpozijima. Aktivno učestvuje u radu ICTM studijske grupe Musical instruments. Objavila je niz

naučnih i stručnih radova u časopisima i zbornicima radova, te knjigu *Folk Musical Instruments in Bosnia and Herzegovina* (Cambridge Scholars Publishing, 2013). Autorica je tekstova za enciklopedije Grove Music Online, Encyclopedia of Popular Music of the World i SAGE Encyclopedia of Ethnomusicology. Urednica je ili kourednica nekoliko zbornika radova: *Muzika u društvu* (2008, 2010, 2012) *Maqām: Historical Traces and Present Practice in Southern European Music Traditions* (Cambridge Scholars Publishing, 2014), *Zbornik radova u čast 110-godišnjice rođenja prve bosanskohercegovačke etnokoreologinje Jelene Dopuđe* (2014), *Žene nositeljice narodne muzičke prakse u Bosni i Hercegovini* (2015) i *East and west: Ethnic identity and traditional musical heritage as a dialogue of civilisations and cultures* (u štampi). Voditeljica je nekoliko međunarodnih projekata: bilateralni projekt - Filozofska fakulteta Univerza v Ljubljani i Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu *Perception of the Turks and of the East in folk music in the Territories Bosnia and Herzegovina and Slovenia: Ethnomusicological parallels* (2008/09), bilateralni projekt između Phonogrammarchiv Austrijske akademije nauka i Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu), *Murko project – Bosnian records.* (2014) i bilateralni projekt - Filozofska fakulteta Univerza v Ljubljani i Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu *Transformations of popular music after the dissolution of SFR Yugoslavia: On “feedbacks” between Bosnia and Herzegovina and Slovenia* (2014/15). Od 2008. godine održala je niz pozivnih predavanja (za studente Institute of Sacred Music Yale University, University of Boston) i gostujuća predavanja na univerzitetima u Ljubljani, Zagrebu, Novom Sadu, Istanbulu i Astrakhanu. Od 2014. članica je uredničkog kolegija časopisa *Muzika* i *Journal of Literature and Art Studies* (David Publishing Company, New York, USA). Aktivna je članica Muzikološkog društva FBiH i predsjednica ICTM Nacionalnog komiteta za Bosnu i Hercegovinu.

TASLIDŽA Faruk je rođen u Mostaru 10. 10. 1973. godine. U rodnom gradu završio je osnovnu i srednju školu. Godine 1998. uspješno je okončao studij na Pedagoškoj akademiji (Odsjek historija-geografija) Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, te tako stekao zvanje nastavnika historije i geografije.

Školske 2002/03. upisao je Fakultet humanističkih nauka (Odsjek za historiju) na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru. Za izuzetne rezultate postignute u naučno - nastavnom radu u toku studiranja je nagrađen prestižnom *Rektorovom nagradom*. Na Fakultetu humanističkih nauka je diplomirao u junu 2006. godine. Na osnovu visokog prosjeka ocjena ostvarenog u toku školovanja dodijeljena mu je i *Zlatna medalja Univerziteta*.

Nakon okončanja dodiplomskog studija F. Taslidža je zaposlen kao asistent na FHN-u u Mostaru. Školske 2006/07. godine upisao je postdiplomski studij iz *Historije Bosne i Hercegovine* na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Tema nje-

govog magistarskog rada bila je *Društveno-privredni odnosi u Hercegovačkom sandžaku od Žitvanskog mira do Kandijskog rata (1606-1645)*. Magistarski rad je uspješno odbranio 15. 3. 2010. godine i tako ispunio sve uvjete za stjecanje naučnog stepena magistra historijskih nauka. Odlukom Nastavno-naučnog vijeća FHN-a od 12. 07. 2010. godine F. Taslidža je izabran u zvanje višeg asistenta.

NNV Filozofskog fakulteta u Sarajevu na sjednici održanoj 17. 5. 2011. godine donijelo je Odluku da kandidat F. Taslidža ispunjava uvjete za izradu doktorske disertacije, te da se njegova tema *Bosanski ejalet u doba Bečkog rata 1683-1699. godine* prihvata kao podobna za doktorsku disertaciju. Doktorski rad je F. Taslidža uspješno odbranio 02. 04. 2015. godine, i tako stekao naučni stepen doktora historijskih nauka. Odlukom NNV-a FHN-a od 02. 09. 2015. godine, F. Taslidža je izabran u zvanje docenta. Faruk Taslidža trenutno obavlja dužnost šefa Odsjeka za historiju na FHN-u u Mostaru. Član je i redakcije časopisa FHN-a *Istraživanja*. Također, aktivan je član u Vijeću kongresa bošnjačkih intelektualaca (VKBI), podružnica Mostar. Svoje radove objavljuje u referentnim bosanskohercegovačkim naučnim časopisima.

TOPIC Berislav je rođen 1931. godine u širokom Brijegu (BiH). Diplomirao je 1958. godine na Stomatološkom odsjeku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Nakon diplomiranja radio je 4 godine u polivalentnoj stomatološkoj praksi. Od septembra 1962. do oktobra 1993. godine radi na Stomatološkom fakultetu Univerziteta Sarajevo (asistent 1962., docent 1969., vanredni profesor 1975. i redoviti profesor 1981. godine). Nakon liječenja ratne povrede 1993. odlazi na medicinsku rehabilitaciju u Zagreb. Od oktobra 1993. do 2000. godine radi kao redoviti profesor na predmetima Oralna medicina i Parodontologija Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U mirovini je od 2000. godini.

Područja znanstveno-istraživačkog rada Berislava Topića su: mikrocirkulacija u zubnoj pulpi, depozicija Sr-90 u zubima, mikroelementi u oralnim uzorcima, dentalna antropologija od krapinskog neandertalca do recentnih ljudi, eksperimentalne metode u mukogingivalnoj kirurgiji, oralna imunologija, protokoli i evaluacija liječenja kliničkih entiteta u oralnoj medicini i parodontologiji, epidemiološke studije o oralnom zdravlju, organizacija zdravstvene zaštite u svrhu unapređenja orodentalnog zdravlja, suradnja s Bosnalijekom vezana za proizvodni program (Lysobact, dentalni materijali), unapređenje stomatološke prakse konceptom trajne edukacije.

Bibliografija Berislava Topića broji 380 referenci (znanstvenih, stručnih, revijskih, kongresnih i popularnih članaka, projekata, monografija, udžbenika, mentorstva za magisterije i doktorate).

Bio je direktor Klinike Stomatološkog fakulteta, prorektor Univerziteta u Sarajevu, predsjednik Organizacionog komiteta Univerzitet – danas u Dubrovniku, generalni sekretar Društva ljekara BiH, poslanik u Zdravstveno

– socijalnom vijeću Skupštine BiH za općine Široki Brijeg, Posušje i Grude, predsjednik Udruženja stomatologa Jugoslavije, zamjenik predsjednika poslovnog odbora SOUR-a Univerzitetsko – medicinskog centra Sarajevo.

Član je Balkanske medicinske unije (BMU), British Society of Periodontology (BSP), Organisation for Caries Research (ORCA), Commission for Oral Health, Research and Epidemiology (CORE) – FDI, European Association of Oral Medicine (EAOM).

Predsjednik je Odbora za oralno zdravlje ANUBIH, glavni urednik časopisa *Acta Medica Academica*.

TRAVANČIĆ Melida je rođena 22. 03. 1985. godine u Doboju. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Tuzli, Odsjek za bosanski jezik i književnost. Magistrirala je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, Odsjek za književnosti naroda BiH. Doktorsku disertaciju pod naslovom *Refleksija Sarajevskog atentata u bosanskohercegovačkoj, hrvatskoj i srpskoj književnosti* radi na Fakultetu humanističkih nauka u Mostaru.

Dobitnica je treće nagrade “Mak Dizdar” za neobjavljenu knjigu pjesama na manifestaciji *Slovo Gorčina* u Stocu.

Njena prva knjiga pjesama *Ritual* objavljena je 2008. godine i dobila je nagradu “Anka Topić” kao najbolja knjiga bh. pjesnikinja za period 2002-2008. godine. Drugo izdanje ove knjige objavljeno je 2009. godine.

Svilene plahte, njena druga pjesnička knjiga, objavljena je 2009. godine, a iste godine bila je u najužem izboru nagrade “Risto Ratković” za najbolju pjesničku knjigu autora sa prostora Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije.

Njene pjesme uvrštene su u panoramu modernog bosanskohercegovačkog pjesništva *Do potonje ure*, koja je objavljena u Bijelom Polju 2010. Pjesme su joj objavljivane u BiH, Hrvatskoj i Srbiji.

Priredila je dvije knjige iz kulturne povijesti Tešnja: *Tešanj, grade : Usmena književnost u Tešnju, Tešanj u usmenoj književnosti* (2009) i knjigu *Haiku grad : Tešanj u pjesmi* (2010)

Učestvovala je na naučnim skupovima i okruglim stolovima u Tešnju, Travniku, Sarajevu, Mostaru, Slavonskom Brodu. Do sada je objavila 13 naučnih i stručnih radova.

Radi u Centru za kulturu i obrazovanje u Tešnju.

VASILJ Snježana je rođena 27. 02. 1954. u Nevesinju. Studij arheologije i povijesti završila je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Na istom fakultetu odbranila je magistarski rad. Na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu radila je od 1980. do 1992. godine. U zvanju viši asistent radila je na

Studiju povijesti Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, a od 2000. godine viši asistent na Studiju za arheologiju i povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Odgovorni je istraživač na znanstvenim projektima: Podvodni arheološki lokalitet Desilo-Hutovo Blato, Podvodno i arheološko rekognostiranje prostora Hutova Blata, Arheološko istraživanje lokaliteta Dubine-Dolja, Čapljina i Arheološko istraživanje lokaliteta Grovnice, Mošunj u Vitezu.

Objavila je 20 naučnih radova iz oblasti arheologije, a koautor je i udžbenika iz historije. Dobitnica je Povelje Ministarstva kulture i sporta F BiH za doprinos u očuvanju i obnovi kulturno-historijskog naslijeđa, a za sveukupno djelo dobitnica je Večernjakovog pečata.

ZEREM Enver je rođen 1953. godine u Glodnici, općina Jablanica, Bosna i Hercegovina. Redovni je profesor Medicinskog fakulteta u Tuzli, aktuelni je direktor za naučno-istraživački rad i edukaciju u Univerzitetском kliničkom centru Tuzla, voditelj doktorskog studija na Medicinskom fakultetu u Tuzli i predsjednik Upravnog odbora JU Univerzitet u Tuzli. Za dopisnog člana ANUBiH izabran je 2012. godine.

Specijalista je interne medicine za oblast gastroenterologije i naučne aktivnosti su mu vezane pretežno za tu oblast. Većina objavljenih članaka i skoro svi publicirani članci u bazi Current contents/Clinical Medicine rezultat su njegove dugogodišnje kliničke prakse i praktičnog rada iz oblasti Interventne ultrasonografije i pankreatologije.

Prema broju publiciranih članaka i recenzija u Current Contents časopisima i poziva za učešće na međunarodnim znanstvenim i edukacionim skupovima, svrstava se u najrenomiranije eksperte za oblasti interventne ultrasonografije i pankreatologije u ovom dijelu Evrope. Član je grupe za donošenje novog konsenzusa za izmjenu Atlantske klasifikacije o procjeni težine bolesti akutnog pankreatitisa. Osnivač je i voditelj interventne ultrasonografije u UKC Tuzla.

Član je redakcija uglednih međunarodnih časopisa *Journal of Pancreas, Pancreatic diseases and therapy, World Journal of Gastroenterology, Journal of Gastroenterology and Hepatology Research* i *Balkan Medical Journal*

Član je uređivačkog odbora domaćih znanstvenih časopisa *Acta Medica Academica, Scripta Medica, Acta Medica Saliniana* i *Pedijatrija danas*.

Recenzent je više članaka za časopise koji su zastupljeni u Current Contentsu, a stalni je recenzent CC časopisa *World Journal of Gastroenterology European Radiology* i *Anal of Saudy Medicine* te časopisa *Medical principe and practice* citiranog u bazi SCI.

Recenzent je u postupku vrednovanja sveučilišnog postdiplomskog studija na Sveučilištima u Osijeku i Zadru. Gostujući je profesor na Doktorskome studiju Medicinskog fakulteta u Osijeku. Član je Evropskog udruženje za primjenu ultrazvuka u medicini i biologiji i član je Američkog udruženje radiologa.

ZILIĆ Adis je diplomirao 2008. na Odsjeku za historiju Fakulteta humanističkih nauka, Univerziteta *Džemal Bijedić* u Mostaru. Magistarski rad odbranio je 2012. na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, pod naslovom *Humska vlastela Radivojevići – Jurjevići – Vlatkovići i njihovo doba* i time stekao titulu magistra historijskih nauka. Iste godine prijavio je doktorsku disertaciju pod naslovom *Bosna i Dubrovnik od kraja XII do sredine XV stoljeća*, na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta *Džemal Bijedić* u Mostaru.

Izabran je 2009. u zvanje asistenta na Odsjeku za historiju Fakulteta humanističkih nauka, Univerziteta *Džemal Bijedić*, gdje je i zaposlen. Nakon uspješno odbranjenog magistarskog rada izabran je u zvanje višeg asistenta.

Učesnik je više naučnih skupova i okruglih stolova: *Stećci – umjetnost, kultura i tradicija*, Slovo Gorčina, Stolac (15. 09. 2012); *550 godina od osmanskog osvajanja srednjovjekovne bosanske kraljevine*, Institut za istoriju, Sarajevo (14. 05. 2013); Šefik Bešliagić i stećci, Filozofski fakultet, Sarajevo (10. 05. 2014.); *Hercegovački naučnici i tradicija istraživanja u Hercegovini*, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, Mostar (11. i 12. 12. 2015).

Objavio je knjigu *Stećci Podveležja*, u izdanju Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, Mostar, 2016, 211 str.

Također je objavio više stručnih radova u časopisima, zbornicima i priručnicima: *Tragom povelje bosanskog kralja Dabiše kćeri Stani od 26. aprila 1395. godine*, Prilozi Instituta za istoriju, br. 41, Sarajevo, 2012, 241-258; *Dvorska kancelarija Vlatkovića*, Istraživanja, br. 7, Fakultet humanističkih nauka, Mostar, 2012, 31-40; *Historijski razvoj Hercegovine – Hercegovina u srednjem vijeku*, u: Priručnik za edukaciju i polaganje posebnog dijela ispita za turističke vodiče u Hercegovačko – neretvanskom kantonu, Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK, Mostar, 2012, 12-17; *Stećci na Rotimlji*, Slovo Gorčina, br. 35, Stolac, 2013, 84-92; *Vlatkovići od progonstva sa baština 1456. do pada Počitelja 1471. godine*, u: Osmansko osvajanje bosanske kraljevine, Institut za istoriju, Posebna izdanja, knj. 11, Sarajevo, 2014, 105-138; *Testament kraljice Katarine, mit ili stvarnost? Prilog proučavanju državno – pravnog poretka srednjovjekovne Bosne*, u: Istraživanja, br. 10, Fakultet humanističkih nauka, Mostar, 2015.

Pored navedenih bibliografskih jedinica objavio je sljedeće prikaze i osvrtte na stručnu literaturu: Jacques Le Goff, *Čovek Srednjeg veka*, CLIO, Beograd, 2007, u: Prilozi Instituta za istoriju br. 38, Sarajevo, 2009, 245-247; Esad Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, Institut za istoriju, Sarajevo, 2009, u: Istraživanja br. 5, Fakultet humanističkih nauka, Mostar, 2010, 121-124; Benedikt Kotrulj, *Libero del arte dela mercatura. Knjiga o vještini trgovanja*, HAZU, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku i Hrvatski računovođa, Zagreb-Dubrovnik, 2009, u: Prilozi Instituta za istoriju br. 39, Sarajevo, 2010, 197-200; Jacques Le Goff, *Intelektualci u srednjem veku*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2009, u: Prilozi Instituta za istoriju br. 40, Sarajevo, 2011, 372-375;

Andrej Rodinis, *Aleksandar Poljanić*, Hrvatska misao, Matica hrvatska Sarajevo, časopis za umjetnost i znanost, god. XV, br. 3-4/11 (57), Dobra knjiga, Sarajevo, 2011, u: Prilozi Instituta za istoriju br. 41, Sarajevo, 2012, 272-274; Esad Kurtović, *Vlasi Bobani*, Društvo za proučavanje srednjovjekovne bosanske historije, Sarajevo, 2012, u: Istraživanja br. 8, Fakultet humanističkih nauka, Mostar, 2013, 49-52.

INDEX IMENA

A

Abazović, Alim 55, 78, 701
Abdulah, sin Hadži Mustafe 447, 448
Abdulah, sin Hasanov 164, 448
Abdubaki-čelebija 627
Abdulfetah, sin šejh Muhammedov 448
Abdurahman, sin Ahmedov 448
Aćin, Jovica 481
Aganović, Irfan 697, 700
Ahmed-aga 444
Ahmeda I, sultan 450
Ahmed ef., sin Sofi Velije 447
Ahmed, muftija 637
Ahmed, Šemsudin ef. 391
Ahmed, sin Bećirov 448
Ahmed, sin Husejnov 396
Ahmed, sin Muhammedov 633
Ahmed, sin Muhammedov, muftija 633,
635, 636, 637, 638, 639, 640, 641,
642, 643, 644, 645, 646, 647
Ahmed, sin Mustafin 446, 448
Ahmet, sin Alijin 164
Ahmet, sin Mustafin 164
Aiša, kći hadži Ahmedova 206
Aiša, kći Hasana hodžina 622
Alajbegović, Salih Hilmi 404
al-Alusi, Mehmed Šakir 494
al-Andalusi, Abu Abdullah al-Ansari
493
Alaupović, T. 375
Alaupović, Tugomir 378
al-Bajadi, Ahmed b. Hasan 449
Ali-baša 625
Alibašić, Almira 245, 249, 252
Alić, Adil 472
Alić, Džemaludin 344
Aličić, Ahmed 11, 198, 199, 201, 204,
205, 206, 207, 224, 253, 256, 257,
258, 259, 260, 262, 263, 607, 608,
610, 630
Alić, Salih 391
Alija, sin Ahmetov 164

Alikalfić, Fazlija 680
Allana Poe, Edgar 293
Allinger, Ivan 672
al-Šarvani, Muhammad 494
al-Tunisi, Muhammad Azuz 494
Alvares, Manoel 518
Ančić, Ivan 367
Anđelić, Pavao 11, 124, 125, 129, 130,
131, 132, 133, 134, 135, 136, 137,
138, 139, 140, 141, 142
Anđelić, Tomislav 126, 136
Anđić, Ivo 388
Andrejevič Krilov, Ivan 301
Andrić, Ivo 372, 373, 376, 379, 387, 413,
415, 430, 436, 558
Andrić, N. 375
Andrić, Nikola 471
Apfelbeck, Viktor 658
Arapović, Hasan-aga 446
Asad, Muhamed 595
Asad, Muhammed 604
Asboth, Ivan 327
Asboth, Janos 179
Atanacković, Bogoljub 299
Atanacković, Dimitrije 374
Atanacković-Salčić, Vukosava 126, 143,
144, 145, 146, 147, 148, 149, 150,
151, 152, 153
Atatürk, Kemal 386

B

Babić, Anto 49
Babić, Toma 367
Babović-Čelebić, Dželila 701
Babović, Dželila 487
Bain, Alexander 296
Bajazidagić, Derviš-paša 450
Bajazidagić, Mahmud 454
Bajazid II, sultan 616
Bajeziđagić, Derviš-aga 206
Bajeziđagić, Derviš-paša 215, 396, 400,
453

Index imena

- Bajraktarević, Sulejman 456
 Bakamović, Abdulah 165
 Bakamović, Ahmet 164
 Bakamović, Muhamedaga 167
 Bakula, fra Petar 40, 311, 312, 313, 314,
 315, 316, 317, 318, 319, 321, 322,
 323, 324, 325, 326, 327, 329, 330,
 331, 332, 333, 334
 Balić, Smail 11, 40, 52, 190, 381, 382,
 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389,
 390, 391, 392, 393, 507, 648
 Baltić, fra Jako 368, 375
 Bandulović, Ivan 367
 Bandžović, Safet 464
 Banožić, Mile 280
 Baotić, Josip 434, 564, 565, 571
 Barac, Antun 379
 Barišić, fra Rafo, biskup 166, 313, 316,
 368
 Barišić, Rudolf 322
 Baroš, Ljubomir 48
 Bašagić, Husref 383
 Bašagić, Safvet-beg 11, 164, 177, 178,
 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185,
 186, 187, 188, 190, 191, 192, 349,
 350, 362, 363, 365, 391, 451, 456,
 463, 493, 497, 504, 543, 635, 648,
 680
 Bašeskija, Mula Mustafa 412
 Bašić, Ljerka 90
 Basler, Đuro 121
 Bathori, Stjepan 453
 Batinić, Mijo 368
 Beaufret, Jean 483
 Bećirbegović, Madžida 407
 Bećirović, Denis 509, 514
 Begić, Midhat 335, 341, 342, 346, 379,
 429, 476, 522, 532
 Beglerović, Samir 645, 648
 Begović, Branislav 240
 Begović, Mehmed 11, 198, 228, 232,
 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595,
 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602,
 603, 604
 Behlul 164
 Behmen, Mehmed 91
 Bejazić, Ahmed 445, 454
 Bejazić, Hasan ef. 445
 Bejtić, Alija 507
 Belić, Aleksandar 235, 538
 Beljan, Iva 317
 Benac, Alojz 122, 328
 Benić, Bono 367
 Berbucci, Nikola 182
 Berdjajev, Nikolaj 386
 Berend, Ivan 41, 52
 Beroš, Slobodan 93
 Besarović, Risto 240, 241
 Bešlagić, Šefik 125, 131, 133, 135, 138,
 327, 328
 Bešlija, Sedad 443, 701
 Bezobrazova, Valerija 290
 Bijedić, Nina 78
 Birkenmajer, Aleksandra 655
 Biti, Vladimir 483
 Blagojević, Borislav 630
 Blagojević, Milutin 48
 Blagojević, Slobodan 347
 Blau, Otto 326
 Bogičević, Miodrag 345
 Bogišić, Baltazar 292
 Bogišić, Rafo 379, 524, 525, 532
 Bogojević, Vesna 532
 Bogović, Mirko 306
 Bojanovski, Ivo 123, 132, 142, 146, 147,
 148, 153, 154
 Boljanović, Vukota 88
 Boras, Aco 584
 Boras, Damir 583
 Boras, Mile 11, 583, 584, 585, 586, 587,
 588
 Boratav, Pertrev Naili 426
 Borić, Gojko 283
 Borovinić, Sinan-paša 396
 Bošković-Stulli, Maja 420, 422, 426
 Boškov, Vančo 168, 169, 171, 174, 207,
 450
 Bosnali, Daruseade-aga 444
 Bosnevija, Ahmed Nazif 164
 Bošnjak, Abdulah 497
 Bošnjak, Abdulah-efendija 491
 Bošnjak, Abdullah 487, 491
 Bošnjak, Ali-dede 487
 Bošnjak, Zlaza 48

Bostan, Idris 648
 Boué, Ami 326
 Bračković, Husejn 197
 Bratić, Toma 469
 Braun, Maximilian 352, 361, 363
 Brennan-Krohn, Zoë 35
 Brgić, Ljubo 469
 Brka, Amir 467, 472, 474
 Brodnik, Franjo 470
 Brodnjak, Stjepan 90
 Broz, Josip Tito 79
 Brozović, Dalibor 372, 379, 543, 565,
 566, 571, 574
 Budimir, Irina 333
 Budislavić, Tomo Natali, biskup 452,
 453
 Buharija, Murad 640
 Bulić, Refik 536, 547
 Burek, Ahmed ef. 501, 502
 Busuladžić, Mustafa 507
 Buturović, Đenana 341, 409, 410, 411,
 412, 413, 414, 415
 Buturović, Derviš 195, 207
 Byford, Andy 308

C

Cerić, Fuad 466
 Cerić, Mustafa ef. 106
 Chlaupek, Drago 700
 Chomsky, Avram Noam 576
 Cigić, Alija 91
 Ciglar, Marko 680
 Cogo, Ikbal 144
 Corman, Roger 293
 Cvijetić, Muhamed Kamil-beg 487, 495

Č

Čačković, Miroslav 668
 Čar-Drnda, Hatidža 199, 203, 204, 207,
 224, 407, 609, 610, 620, 630
 Čatić, Salem 190
 Čaušević, Dženana 608, 630
 Čelebić, Miro 90
 Čelebić, Muvedeta 48
 Čelebi, Evlija 224, 445, 451, 456, 532
 Čelebija, Vasfi Abdullah 452

Čelebi, Zijai Hasan 487, 490
 Čelić, Džemal 144, 154, 217, 218, 224
 Čengić, Jusuf-beg 356, 357
 Čengić, Riza-beg 461, 462
 Čengić, Smail-aga 462
 Čepurnjak, Petar 700
 Čerkić, Mehmed 90
 Čerović, Božidar 238
 Čiber, Rifat 88, 90
 Čokorilo, Prokopije 11, 290
 Čolaković, Enver 246, 391
 Čolić, Mileno 48
 Čorić, Zdravko 92
 Čorović, Vladimir 11
 Čović, Borivoj 122, 132, 142
 Čović, Dragan 88, 92, 93
 Čremošnik, Irma 124
 Čubela, Vinko 680
 Čubelić, Tvrtko 379
 Čubrilović, Vaso 226
 Čulić, Branko 249, 466
 Čulinović, Ferdo 630
 Čuljak, Nina 154

Ć

Ćatić, Musa Ćazim 338, 341, 345, 347,
 391, 466
 Ćatić, Refik 35
 Ćatović, Alena 207, 497
 Ćatović, Fuad 55, 702
 Ćatović, Haris 549, 702
 Ćatović, Mustafa 11
 Čehajić, Džemal 207, 497, 641, 648
 Čemalović, hafiz Mehmed 165
 Čeman, Mustafa 466, 472
 Čerimović, Ali ef. 502
 Čirilo 304
 Čišić, Husein 264
 Čorić, Boris 379
 Čorović, Svetozar 307, 558, 680
 Čorović, Vladimir 355, 356, 363, 541
 Čuprilić, Ahmed-paša 451
 Čuprilić, Mehmed-paša 451
 Čurčić, Vejsil 119
 Čurić, Hajrudin 379

D

Damad, Mahmud 487
 Damjanović, Ivan 88
 Damjanović, Simo 291
 Daničić, Đuro 304, 305
 Darvaš, Andrija 655
 Dedijer, Jefto 11
 Defo, Daniel 289, 290
 Delač, Ivan 48
 Demetar, Dimitrije 306
 Demirović, Sead 90
 Demo, Šime 532
 Deretić, Jovan 308
 Dervišević, Amira 417, 419, 426, 704
 Derviš-paša, bosanski valija 196
 Desilo, Lake 149
 Despić, Hadži-Kova 374
 Dilberović, Alija 446, 456, 633, 703
 Dilberović, Elvira 13
 Dinulović, Radivoj 470
 Divković, fra Matija 305, 306, 367, 526
 Dizdar-aga 413
 Dizdar, Emin ef. 501
 Dizdarević, Emir 88
 Dizdarević, Faruk 89, 90, 91
 Dizdarević, Mevludin 499, 705
 Dizdarević, Zija 558
 Dizdar, Hamid 11, 245, 247, 248, 249,
 250, 251, 252, 465, 466, 467, 468,
 469, 470, 471, 472, 473, 474
 Dizdar, Mak 69, 335, 336, 337, 338, 341,
 345, 346, 428, 430, 437, 466, 475,
 477, 478, 479, 480, 535, 539, 540,
 544, 563, 571
 Dizdar, Muhamed 502
 Dizdar, Srebren 289, 703
 Dlustuš, Ljuboje 538
 Dobrača, Kasim 400, 404, 407, 648
 Dodig, Radoslav 154
 Doeleman, Frans 679, 687, 690, 691
 Dojmi, Logan 692
 Dojmi, Lovro 679, 680, 681, 683, 684,
 690, 693, 695, 697, 700
 Drača, Krsto 90
 Drače, Danijel 88
 Draganović, Krunoslav 190

Draganović, Krunoslav 181
 Dragičević, Tomo 469
 Dragomirović, Dragan 308
 Drečo, Jovo 291
 Drino, Dževad 583, 705
 Dučić, Jovan 337, 430
 Dugalić, Esad 90
 Dugalić, Šerif 90
 Dujmušić, Jozo 413
 Dunguz, Ahmed 447
 Duraković, Enes 335, 336, 337, 338, 339,
 340, 341, 342, 343, 344, 483
 Duraković, Esad 341, 489, 497, 514, 532
 Durmišević, Enes 589, 596, 601, 604,
 630, 706
 Duvnjak, Hasan 454

Dž

Džabić, Ali Fehmi 208, 487, 493, 494,
 497
 Džananović, Ibrahim 446, 456, 590, 604
 Džanko, Muhidin 350, 355, 363
 Džeko, Lebiba 459, 706
 Dževdet-paša, Ahmed 197
 Džigal-Berkovac, Ismeta 245, 249
 Džigal, Husko 344
 Džoklo, Mithad 88
 Džoklo, Salih 423

Đ

Đalski, Ksaver Šandor 437
 Đikić, Osman 543
 Đikić, Vojko 478
 Đilas, Milovan 49
 Đogić, Josip 88, 90
 Đogo, Husein 190, 437
 Đorđević, Vladan 299
 Đukić, Himzo 91
 Đuričković, Dejan 483

E

Eberhard, Wolfram 426
 Ebu Hanife 599, 639
 Efendić, Nirha 409, 706
 Efica, Hasan 164

Einehan hodža 624
 Einstein, Albert 386
 Ejubović, Mustafa šejh Jujo 11, 56, 164,
 398, 400, 403, 446, 447, 448, 454,
 487, 492, 639, 640, 641, 642, 646,
 647
 Ekmečić, Milorad 227, 240, 243
 el-Askalani, Ibn Hadžer 448
 el-Buhari, Muhammed Murad 641, 642,
 645
 Elezović, Gliša 195, 207
 El-Maverdi, Ebu Hasan 600
 El-Qaradawi, Jusuf 592, 604
 Engel, Aleksandar 471
 Esad-čelebija 627
 Evans, Artur 326, 327
 ez-Zunfanija, Izudin Abdulvehhab 447

F

Fajić, Zejnil 197, 207, 400, 648
 Fališevac, Dunja 532
 Fališevac, Josip 700
 Farlati, Daniel 315
 Fatih, Mehmed II, sultan 181
 Fazlibegović, Emir 99, 707
 Fazlić, Selma 423, 426
 Fekeža, Lidija 129, 142
 Festić, Raifa 606, 630
 Fevzi Mostarac 643
 Fiala, Franjo 115, 117, 154
 Filandra, Šaćir 504, 514
 Filan, Kerima 207
 Filipović, Đorđe 291
 Filipović, Jeronim 367
 Filipović, Jucija 319
 Filipović, Milenko 131, 133
 Filipović, Muhamed 335
 Filipović, Nedim 196, 205, 208, 630
 Filipović, Vesna 247
 Firdus, Ibrahim-beg 197
 Fiucek, Josip 658, 663
 Focht, Ivan 476
 Forić, Melisa 154
 Fortis, Albert 326, 695
 Frangeš, Ivo 379, 430
 Franjo, iz Asiza 161

G

Gabrić-Bagarić, Darija 532
 Gačanin, Sabaheta 208
 Gadžo-Kasumović, Azra 257, 259, 264
 Gaibija, Mustafa 357
 Gaj, Ljudevit 368, 369
 Galijašević, Alija 466, 474
 Gaon, Jakob 695, 698, 700
 Gašević, Salih 254, 264
 Gavran, fra Ignacije 318
 Gavrilović, Margarita 129, 142
 Gazić, Lejla 190, 199, 205, 206, 208, 211,
 494, 497, 649, 650
 Georgijević, Atanasije 452
 Gjurgjević, Martin 372, 374
 Glišić, Milovan 299
 Golik, Julije 668
 Gorjanska, Doroteja 131
 Gorzoni, Petar 316
 Gosto, Sulejman 90
 Govedarica, Ilija 291
 Gradaščević, Husein-beg 197
 Gradaščević, Husein-kapetan 222, 463
 Grandits, Hanes 456
 Grđić-Bjelokosić, Luka 11
 Grebo, Osmanaga 165
 Grgur, sin Matije 622
 Grgur, sin Stipana 622
 Gross, G. Alan 532
 Gross, Mirjana 179, 180, 191
 Grozdanić, Sulejman 493, 494, 498
 Grujić, Grujuić 680
 Grujić, Ivan 695, 700
 Gujić, Kasim 220, 224
 Gundulić, Ivan 354
 Gušić, Sejdalija 245, 708

H

Hadžiabdić, Mehmed Refik 357
 Hadži Ahmet 167
 Hadžibegić, Hamid 195, 196, 197, 205,
 207, 208, 630
 Hadžibegović, Iljas 227, 229, 243
 Hadžić, Fadil 390
 Hadžić, Kasim 507, 514

- hadži Derviš, pjesnik 645
 Hadžiefendić-Parić, Remzija 517, 532,
 708
 Hadžihuseinović, Salih Sidki 191
 Hadžijahić, hafiz Džemaludin 501
 Hadžijahić, Muhamed 379, 387
 Hadži-Lojo 372, 374
 Hadži Mustafa, sin Hadži Balijin 448
 Hadžiomerović, Ibrahim 164
 Hadžiomerović, Nazif 91
 Hadži Osman 167
 Hadžiosmanović, Lamija 200, 208, 501
 Hadži Selim, imam Čosehodžine
 džamije 448
 Hadžiselimović, Hajrudin 682
 Hadžizukić, Dijana 335, 436, 438, 441,
 709
 Hafiz, Mustafa, turski general 320
 Hafizović, Rešid 491, 497
 Hafizzade, Mehmed 164
 Hajdarević, Rašid 199, 208, 249
 Halebi, Osman-aga 451
 Halifa, sin Velijin 395
 Halilović, Senahid 541, 571
 Hall, Thomas 35
 Hamidullah, Muhammed 386, 604
 Handžić, Adem 195, 197, 208, 388, 507
 Handžić, Mehmed ef. 354, 363, 407,
 489, 492, 493, 494, 495, 497, 501,
 504, 511, 514, 630, 648
 Hangi, Antun 469
 Harambašić, Krsto 695
 Hasanbegov, Karabegović Avdo 543
 Hasandedić, Hivzija 11, 12, 20, 157, 158,
 160, 162, 163, 164, 165, 166, 168,
 169, 171, 172, 173, 174, 198, 207,
 208, 209, 224, 263, 400, 407, 444,
 446, 447, 448, 451, 456, 499, 500,
 501, 502, 503, 504, 505, 507, 508,
 509, 510, 511, 513, 514, 532, 637,
 640, 642, 643, 648
 Hasanefendić, Abdulah 164
 Hasani, Mustafa 649
 Hasan, sin Abdulaha 622
 Hasan, sin hadži Osmanov 448
 Hasan, sin Muhamedov 164
 Hasan, sin Nesuhov 446
 Hasan, sin Osman Halife 448
 Haseći, Ali-aga 166
 Hauptman, Ferdo 240
 Havadže, Čose Jahja 174
 Haverić, Đenita 209
 Heidl-Kovačić, Đurđica 90
 Hekim-oğlu, Ali-paša 197
 Hercegović, Ahmed-paša 56, 194
 Hinko, Emil 696, 700
 Hlavaček, Zlatko 90
 Hoare, Marko Attila 514
 Hochstetter, Ferdinand 665, 668
 Hodžić, Dževad 507, 514
 Hodžić, Enver 90
 Hodžić, Jasmin 573, 710
 Hodžić, Zlatko 90
 Hoernes, Moritz 327
 Hofbauer, Dragutin 191
 Hondl, Stanko 668
 Hood, Thomas 301
 Hörman, Kosta 115
 Hörmann, Kosta 307, 466, 468
 Horvat, Josip 328
 Horvat, Marijan 586
 Hrabak, Bogumil 449, 457
 Hristovski, Miroslav 90
 Hromadžić, Ahmet 390
 Humo, Hamza 336, 338, 339, 345, 347,
 437, 466
 Humo, Omer ef. 359
 Huršid-paša 372
 Husamija, Husein Čatrnja 450
 Husein-čelebi 628
 Huseinspahić, Ajdin 605, 710
 Husić, Sebina 102, 109
 Hutović, Aleksandar 90

I

- Ibn Arebi, Muhjiddin 491
 Ibn Haldun 107
 Ibn Kamal-paša 640
 Ibrahimović, Abdulah 164
 Ibrahimpašić, Fikret 138
 Ibrahim, sin Ali ef. 164
 Ibrahim, sin Ebu Bekrov 448

Ibrahim, sin Ferhatov 164
 Ibrahim, sin Hubijarov 449
 Ignjatović, Jakov 299
 Īhsanoġlu, Ekmeleddin 609, 620, 630
 Ikbal, Muhammed 599, 604
 Ilić, Vera 231, 243
 Imamović, Mustafa 178, 185, 191, 264,
 382, 393, 504, 514, 606, 612, 613,
 616, 623, 630
 Imamović, Zaim 391
 Inalcik, Halil 194, 209
 Inaldžik, Halil 194
 Isaković, Alija 335, 340, 341, 344, 347,
 348, 543, 563, 564, 565, 566, 567,
 568, 569, 570, 571, 680
 Isa, sin hadži Ibrahimov 448
 Išerlić, Mehmed-beg 637
 Isović, Kasim 227, 243
 Ivanišević, Jovan 469
 Ivanović, Ninko 449
 Ivanović, Pero 48
 Ivanović, Vasilij 295
 Ivas, Ivan 532
 Ivić, Milka 577

J

Jagić, Vatroslav 544
 Jahić, Adnan 514
 Jahić, Dževad 569, 571
 Jahić, Mustafa 400, 408, 498, 649
 Jahja, sin Timurov 625
 Jakovlevič, Vladimir 295
 Jakša, Č. 375
 Jakšić, Đura 299, 301, 306
 Jalimam, Salih 177, 182, 183, 184, 186,
 191, 711
 Jamnicki, Ante 680
 Janeček, Gustav 668
 Janković, Srđan 565, 571
 Janković, Stojan 451
 Jelenić, Julijan 370, 379
 Jelin-Dizdar, Tina 94
 Jelinić, Julijan 457
 Jergović, Filip 292
 Jerinić, Miho 544
 Jerkov, Aleksandar 345

Jesih, mons. Pavle 383
 Joldić, Adil 99, 712
 Jolić, Robert 311, 712
 Josić, Blaž 368
 Josipa I, car Franjo 671
 Josip I, car Franjo 667
 Jovanović, Jovan 301
 Jovanović, Jovan Zmaj 429
 Jović, Ivo Miro 367, 712
 Jozić, Željko 573
 Jukić, Ivan Franjo 113, 368, 369, 370
 Jukić, fra Ivan Frano 179, 307, 315, 316,
 521, 525, 532
 Jurčević, Ivan 574
 Jurišić, Karlo 457
 Jurković, Ivan 90
 Jusuf, sin Ahmedov 448
 Jusuf, sin Ahmetov 164
 Jusuf, sin Ibrahimov 448

K

Kačić Miošić, Andrija 316, 327
 Kadić, Muhamed ef. Enveri 231
 Kadrić, Adnan 200, 209, 449, 457, 491,
 497
 Kaimija, Hasan 357
 Kajan, Ibrahim 381, 393, 437, 713
 Kajtaz, Fadil 164
 Kalajdžija, Alen 535, 714
 Kaljužin, Grigorije 48
 Kallay, Benjamin 538
 Kaluđerović, Mitar 47
 Kapetanović Ljubušak, Mehmed-beg
 232, 349, 350, 353, 354, 355, 356,
 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363,
 365, 518
 Kapetanović, Nedim 88
 Kapetanović, Riza-beg Ljubušak 518
 Kapidžić, Hamdija 11, 40, 52, 225, 226,
 227, 228, 229, 230, 231, 241, 242,
 243, 249
 Kapor, Tiho 90
 Karabeg, Mustafa Sidki ef. 399
 Karabeg, Šefik 90
 Karađoz-beg, Muhamed 396, 398, 399,
 406

Index imena

- Karadoz, Mehmed-beg 56, 206
 Karadoz, Muhamed-beg 205
 Karadžić, Vuk Stefanović 304, 305, 306,
 354, 432, 467, 556, 567
 Karahalilović, Namir 209, 643, 649
 Karahasan, Dževad 339, 499
 Karamatić, Marko 142
 Karamehmedović, Hamdija 679, 680,
 681, 682, 690, 691, 692
 Karaula, Lovro 113, 368
 Karavdić, Zenaida 549, 715
 Karčić, Fikret 505, 514, 591, 592, 600,
 604, 616, 630
 Karić, Enes 489, 497, 507
 Karlinski, Justin 653, 654, 655, 656, 658,
 659, 661, 662, 663
 Kašiković, Nikola 307
 Kasumović, Fahd 264
 Kasumović, Ismet 400, 408
 Katz, Vera 225, 715
 Kavanjin, Marko 410
 Kazaz, Enver 340
 Kazazić, Semir 90
 Kemura, šejh Sejhudin 228, 233
 Keros, Predrag 676
 Kevelj, Jusuf 88, 90
 Kikić, Hasan 341, 431, 437, 558
 Kiljman, Jakov 672
 Kišević, Enes 437
 Klaić, Branko 35
 Klaić, Vjekoslav 179
 Klarić, Smail 90
 Knežević, fra Antun 179, 373
 Knezović, Pavao – Demo 532
 Kobert, R. 219
 Kochanovski, Jan 453
 Kodrić, Sanjin 349, 351, 352, 363, 437,
 715
 Koetschit, Teofil 682
 Kohnić, Abdulah 164
 Kokalić, Jahja 164
 Kolaj-Ristanović, Irena 264
 Kolenić, Ljiljana 533
 Kondžić, Muhamed 346
 Konjhodžić, Halid 101
 Konstantinović, Radomir 477, 481
 Korać, Vojislav 240, 453
 Korać, Vojislav 457
 Korczynski, Ludomil 682
 Kordić, Snježana 574, 575, 577, 580
 Kordić, Zdenko 91
 Korić, Elma 193, 716
 Korkut, Besim 257
 Korkut, Derviš 200, 209
 Kosača, herceg Stjepan 610
 Koski, Mehmed-paša 213, 218, 219
 Koski, Muhamed-paša 206
 Kostić, Lazo 468
 Koštić, Mujo 247
 Kostović, Ivica 673
 Kotar, Marjan 101
 Kotlo, Ahmetaga 167
 Kotlo, Aner 102, 109
 Kotromanić, Stjepan 133, 134
 Kovačević, Miloš 574, 577, 578, 580
 Kovačić, Ante 379
 Kovač, Nikola 435, 481, 483
 Kraljević, Andeo 324
 Kraljević, fra Anđel 313
 Kraljević, fra Anđeo 166
 Kraljević, Marko 306
 Kraljević, Rudolf 78
 Kraljević Šestić, Jozo 280
 Kreševljaković, Hamdija 185, 191, 195,
 196, 209, 224, 228, 233, 234, 235,
 238, 239, 240, 291, 445, 457, 501,
 504, 511, 514
 Krešić, Andrija 476
 Kreso, Zijah 90
 Krilić, Hatidža 247
 Krkić, Safet 99, 100, 101, 102, 103, 104,
 105, 106, 107, 108, 109, 110
 Krleža, Miroslav 341, 429, 430, 437
 Krmpotić, Jelena 670, 674, 676, 677
 Krnjević, Hatidža 413, 415
 Krpo, Mustafa 450
 Krstić, Dušan 383
 Kruševac, Todor 11, 240
 Kružić, Franjo 315
 Kuba, Ludvik 269, 277, 280, 466, 468
 Kuhač, Franjo 269, 279, 281, 286
 Kujundžić-Vejzagić, Zilka 122
 Kukuljević-Sakcinski, Ivan 306

Kulenović, Alija 165
 Kulenović, Hakija 391
 Kulenović, Skender 335, 336, 337, 338,
 339, 341, 344, 345, 346, 428, 431
 Kulenović, Tvrtko 481, 483
 Kumičić, Petar 469
 Kuna, Herta 522, 523, 524, 526, 533
 Kunst, Japp 278, 281, 283
 Kuripešić, Benedikt 326
 Kurtćehajić, Mehmed Šakir 351
 Kurtović, Esad 142
 Kurt, Sabahudin 391
 Kušan, Jakša 413, 415

L

Lach, Robert 272, 278, 280
 Lainović, Andrija 240
 Lakišić, Ahmet 164
 Lakišić, hadži Ahmetaga 174
 Langhoffer, August 668
 Lasić, Stanko 430
 Lastrić, Filip 367
 Lastrić Oćevac, fra Filip 316
 Lašvanin, Nikola 367, 526
 Latas, Omer-paša 180, 232, 318
 Latzel, Robert 658
 Lavić, Osman 400, 457, 649
 Lazarević, Laza 299
 Legeza, Mihajlo 48
 Leko, Petar 136
 Leovac, Slavko 483
 Ler, Bela 58
 Lešić, Josip 470, 471
 Lešić, Zdenko 347, 483
 Lesko, fra Sebastijan 270
 Ličanin, Tale 391
 Lilek, Emilian 468, 469
 Ljepava, Jovo 289, 290, 291, 292, 293,
 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300,
 301, 302, 303, 305, 306, 307, 308,
 309
 Ljubović, Amir 203, 209, 408, 492, 493,
 494, 498, 649
 Ljubović, Osman-beg 451, 454
 Ljubučić, Ahmed 239

Ljubušak, fra Lovro Šitović 517, 518,
 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525,
 527, 528, 529, 530, 531, 533
 Ljubušak, Ibrahim 395
 Ljubušak, Muhibbi 354
 Ljuca, Igbal 413
 Logan, Robert 679, 680, 687, 690, 691
 Londrc, Benjamina 583, 717
 Lopašić, Radoslav 179
 Lord, Albert 269
 Lovrenović, Ivan 347, 533
 Lozić, Grgo 114
 Lüthi, Max 420

M

Maglajlić, Munib 341, 363, 413, 415,
 418, 419, 426
 Mahić, Muhamed 679, 687
 Mahinić, Omer 165
 Mahmud, sin Halilov 445
 Mahmutćehajić, Dudija 90
 Majcan, Juraj 668
 Majić, Branimir 48
 Makanec, Julije 115
 Makowski, A. 117
 Maletić, Đorđe 295
 Malik ibn Enes 601
 Malkolm, Noel 464
 Mandić, Novak Studo 150
 Mandić-Studo, Novak 154
 Mann, Thomas 386
 Margetić Jajčanin, Šćepan 305
 Margetić, Lujo 586
 Margetić, Šćepan 306
 Margitić, Stipan 367
 Marić, Almir 143, 717
 Marić, fra Ante 271, 283
 Marić, fra Branko 269, 270, 271, 272,
 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279,
 280, 281, 282, 283, 285, 286
 Marić, Irma 475, 718
 Marić, Mirna 283
 Marić, Zdravko 123
 Marijan, Boško 123, 127
 Marijanović, Brunislav 126, 132, 142
 Marijanović, Pero 11

- Marijanović, Stjepan 367
 Marinjak, J. 88
 Marjanović, Brunislav 123
 Marković, Ante 91
 Marković, Mihajlo 470
 Markovina, Roko 79, 88, 89, 91, 94, 719
 Marryat, Captain 293
 Marryat, Frederick 293
 Martić, fra Grga 11, 306, 367, 368, 369,
 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376,
 377, 378, 380
 Martinović, Dušan 293, 308
 Martinović, Juraj 432
 Martinović, Niko 300, 308
 Marušić, Ana 35
 Marušić, Matko 35
 Marušić, Mira 110
 Mašek, Dragutin 668
 Maslač, Marko 90
 Matavulj, Simo 307
 Matijević, Šćepan 305
 Matoš, Antun Gustav 466
 Matvejevič Heraskov, Mihail 302
 Mažuranić, Ivan 302, 306, 354, 356
 Medigović-Stefanović, dr. Mila 308
 Mehinagić, Ibrahim 494, 498
 Mehmedbašić, Alija 48
 Mehmed, Begović 207
 Mehmed ef., sin hadži Ibrahima 444
 Mehmed III, sultan 450
 Mehmed IV, sultan 166
 Mehmedović, Ahmed 644, 649
 Mehmed-paa, Muhsin-zade 637
 Mehmed-paša, Muhsin-zade 636
 Mehmed, Sadik 164
 Melad, Pavle 273
 Memić, Mustafa 451, 457
 Memija, Minka 351, 364
 Me'mun, abasijski halifa 597
 Metodije 304
 Mevlevija, Sulejman 450
 Mezakija, Derviš Sulejman 451
 Mihajlo, mitropolit 291
 Mihalić, Slavko 344
 Mihaljević Milan 580
 Mihaljević, Milan 574, 575, 576, 578
 Mihalović, ban 668
 Mihić, Ljubo 11
 Mikačić, Smilja 695, 700
 Miklošič, Franc 544
 Mikolji, Vinko 132
 Mikulić, fra Vojo 584
 Milaković, Josip 413, 415
 Milavić, hadži Ahmed ef. 447, 637
 Milenković, Risto 291
 Miletić, Augustin 367
 Miletić, Petar 449
 Miletić, Stjepan 471
 Milićević-Capek, Ivanka 126
 Milićević, Franjo 289, 290, 291, 292
 Milićević, Jure 280
 Milišić, Senija 39, 52, 720
 Miljković, Ema 264
 Milošević, Ksenija 432
 Milošević, Vlado 270, 284
 Milutinović, Simo 306
 Mirić, Tomislav 88, 90
 Mišetić, Zvonko 91
 Mišković, Anto 91
 Miškovski, Petar, biskup 453
 Momirski, Milisav 91
 Moreau, Leopold 373
 Morić, Amina 413
 Morić, hadži Mehmed 410, 411
 Morić, Ibrahim-aga 409, 410, 411
 Moro, Leopold 375
 Morpurgo, Vito 413, 415
 Mostarac, Adli Čelebija 451
 Mostarac, Bulbulija 451
 Mostarac, Derviš Žagrić 450
 Mostarac, Ebdal efendija 451
 Mostarac, Fazlija 451
 Mostarac, Hasan ef. Zijaija 164
 Mostarac, Hasan Hukmi 450
 Mostarac, Jetmija 451
 Mostarac, Mahmud Damad 492, 493
 Mostarac, Ziraija 451
 Mostari, Jusuf 395, 403
 Muaz ibn Džebel 602
 Muftić, Fejzullah 447
 Muftić, Fevzulah, muftija 164
 Muftić, Teufik 591, 596, 599, 601, 604
 Muhabir, Hasan-efendija 446
 Muhić, Ferid 481

- Mujadžić, Omer 391
 Mujan, Mehmed 164
 Mujezinović, Ahmed 635
 Mujezinović, Ismet 391
 Mujezinović, Mehmed 196, 209, 507
 Mujezinović, Zijauddin Ahmed 445
 Mujić, Muhamed 197, 198, 202, 204,
 205, 206, 209, 210, 213, 214, 215,
 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222,
 223, 224, 398, 403, 408, 457, 621,
 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628,
 631
 Mukić, Mustafa ef. 399
 Mulabdić, Edhem 191, 543
 Mulić, H. 246
 Mulić, Jusuf 224, 444-447, 449, 457, 606,
 607, 610, 616, 617, 631
 Mulović, Amra 533
 Muradbegović, Ahmed 191, 346, 347,
 391, 437
 Muratagić-Tuna, Hasnija 571
 Murat III, sultan 450
 Murka, Matija 269
 Murteza, Muhammed ef. 448
 Murteza, sin Muhamedov 164
 Musabegović, Jasmina 437
 Musa, Šimun 308
 Mušicki, Lukijan 306
 Mušić, Omer 165, 210, 450, 451, 457,
 492, 649
 Mustafa-beg 627
 Mustafa-čelebija 627
 Mustafa, kadija 644
 Mustafa, sin Ahmetov 164
 Mustafa, sin Salih ef. 164
 Muzafertija, Gordana 341
- N**
- Naimić, Mustafa 636, 639, 643, 644
 Nakičević, Omer 397, 408, 508, 514, 649
 Nametak, Abdurahman 391
 Nametak, Alija 191, 390, 408, 417, 418,
 419, 420, 421, 423, 424, 426, 459,
 460, 461, 462, 463, 464, 466, 498
 Nametak, Fehim 210, 341, 408, 449,
 450, 451, 457, 462, 464, 497, 649
 Nametak, Hasan 398, 408
 Našid-paša 166
 Nazečić, Salko 390
 Nedić, fra Martin 306
 Nedić, Martin 368, 369
 Nemanić, Davorin 538, 544
 Nenadović, Ljubo 306
 Nerkesija, Muhamed 357
 Neslihana, kći Selim kapetana 214
 Nevesinjac, Ali Kjafi ef. 447
 Nežić, Eugen 695, 696, 700
 Nezirović, Admir 247
 Nikić, fra Andrija 157, 159, 161, 162,
 163, 167, 169, 170, 174, 272, 275,
 292, 329, 649, 721
 Nikolajević, Aleksandar Pipin 303
 Nikola, knjaz 196
 Nilević, Boris 191, 457
 Nižić, Stanko 273
 Novaković, Stojan 304, 308
 Nožić, Zijo 90
 Nuhamed, sin Mustafin 164
 Nuić, fra Andeo 11, 114, 329, 330
 Nušić, Branislav 250
- O**
- Obradović, Dositej 301, 306
 Obradović, Zarema 693, 700, 722
 Odavić, Đorđe 126
 Odić, Mirko 48
 Omanović-Veladžić, Alma 395, 722
 Omčikus, Č. 47
 Omerbašić, Ševko 388
 Omer-čajuš 626
 Omerdić, Fatima 353
 Omerhodžić, Osman ef. 502
 Omer-paša 372
 Opašić, Maja 332
 Opijač, Ibrahim ef. 399, 400, 403, 487,
 492, 639, 645
 Orajić-Tolić, Dubravka 533
 Orlevi, Ahmed 164, 448
 Orman, G. 219
 Osman, sin Nesuhov 164
 Osman, sin Omerov 164
 Ostoja, kralj 130

Ostojić, Stjepan 131
 Otašević, Vojislav 91

P

Pač, Karlo 133, 239
 Pala, Slobodan 90
 Pamučina, Joanakije 11, 307
 Papić, Mitar 308, 379, 542
 Papić, Pavao 367
 Papo, Isidor 11, 680
 Paponja, Ante 154
 Paradžik, Mladen 58
 Parry, Milman 269
 Pašić, Ibrahim 138, 142
 Pašić, Sead 78
 Patin, Louis-Joseph 373
 Patsch, Karlo 115, 117, 118, 119
 Pavlović, Jovan 302
 Pavlović, Miroslav 265
 Pavlović, Radoslav 326
 Pavlović, Stevan 295
 Peco, Asim 11, 432, 549, 550, 551, 552,
 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559,
 560, 561
 Pehar, Jakov 15
 Pehlić, Izet 35
 Pejanović, Đorđe 11
 Pejović, Đorđe-Đoko 240, 308
 Pejović, Momčilo 308
 Pekić, Radmilo 264
 Pekka Pennanen, Risto 284
 Pelagić, Vaso 374
 Pelidija, Enes 447, 448, 457
 Perović, Drago 665, 666, 667, 668, 670,
 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677
 Perović, Serafim 374
 Peško, Radmila 48
 Peštela, Muharem 167
 Petković, Branka 35
 Petković, Dario 35
 Petković, Novica 487, 498
 Petranović, Stevo 374
 Petre, Fran 483
 Petrović, Ankica 281
 Petrović, Dragoljub 697
 Petrović, fra Leo 11, 314

Petrović, Nikola I, kralj 292
 Petrović, Petar II 197, 234
 Petrović, Petar II Njegoš 307, 354, 356
 Petrović, Rade 227, 229, 230, 243
 Petrović, Sava 471
 Pijalović, Mustafa 457
 Pilav, Muhamed 383
 Pinjuh, Dijana 224
 Plasso, Publije Aplio 146, 147
 Polit-Desančić, Mihailo 300
 Poljak, Mijo 270
 Polovina, Himzo 391
 Popadić, Milosav 346
 Popara, Haso 400, 408, 639, 649
 Popović, Dragoljub 700
 Popović, Dušan 238
 Popović, J. Stevan 301
 Popović, Predrag 88, 90
 Popović, Simo 307
 Popović, Toma 195, 210
 Posilović, Pavo 305, 306, 367
 Pošković, Feđa 90
 Pozajić, Mladen 274, 275, 284
 Pranjić, Krunoslav 430, 432
 Pranjić, Šćepo 697, 700
 Pranjeković, Ivo 380, 533, 574
 Prašek, Branislava 682, 683
 Prašek, Emil 682
 Preindlsberg, Jozef 682
 Prelog, Milan 185, 187, 191
 Premec, Vladimir 481
 Preradović, Petar 301
 Pribinić, Radoje 132
 Prica, Ines 284
 Primorac, Tomislav 90
 Prohić, Kasim 11, 344, 430, 475, 476,
 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483
 Prskalo Galić, Mile 280
 Prušćak, Hasan Kafija 357
 Prušćanin, Mehmed-aga 356
 Pujati, Josip Antun 694
 Puljić, Ivica 458
 Puvačić, Zlatko 698, 700

R

Rački, Franjo 192, 374

Radeljković, Zvonimir 434
 Radić, Ante 469
 Radičević, Branko 301, 305
 Radić, Stjepan 667
 Radimsky, Vaclav 115, 116
 Radojević, Vlad 191
 Radonić, Jovan 452
 Radoš, Vlado 696, 700
 Radovčić, Vesna 586
 Radulović, Jovan 541
 Radušić, Edin 264, 308
 Rafaeli, Ivan 679, 687
 Raguz, Dragutin 574, 575, 578, 580
 Rahman, Fazlur 591, 604
 Rakić, Milan 90
 Rajević, Selma 427, 441, 723
 Ratkovčić, Rosana 364
 Redžić, Enver 227, 243, 370
 Reljković, Matija 301
 Repak, Suad 90
 Rešetar, Milan 544
 Rešid, Hasan 451
 Resulović, Ali ef. 444
 Riceputi, Filippo 315
 Ridanović, Abdullah Sidki ef. 397
 Rihtman, Cvjetko 269, 277, 284
 Rirvanbegović, Hadžibeg-Hadžun 228, 229
 Rizaj, Skender 257
 Rizvanbegović, Ali Galib-paša 166
 Rizvanbegović, Ali-paša 197, 225, 229, 231, 232, 234, 318, 319
 Rizvanbegović, Arif Hikmet-beg 358
 Rizvanbegović, Fahrudin 247, 252, 341, 344, 472
 Rizvanbegović, Hadžibeg Hadžun 229, 231
 Rizvanbegović, Izet 210
 Rizvić, Muhsin 11, 185, 192, 335, 342, 345, 346, 347, 348, 352, 353, 364, 430, 437
 Rogonja, Bećir 90
 Rojc, Milan 667
 Roksandić, Drago 432
 Romac, Ante 586, 587
 Rovinski, Pavle 291
 Rozić, Ivan 88, 90

Rudić, Aida 679, 687, 724
 Rudinac, hadži Salihaga 164
 Rušdija, Ahmed 450, 454

S

Sachs, Curt 280
 Safer-paša, bosanski vezir 232
 Safvet-paša 372
 Salahović, Sead 90
 Salai, Ivan 90
 Salaj, Ivan 91
 Salih, muftija 636, 637, 643
 Salih sin Ibrahimov 164
 Salkić, Muhamed 506, 514
 Salomo Krauss, Frederich 269
 Sapieha, Aleksandar 326
 Sarajlić, Izet 390
 Sarajlić, Mustafa Sidki ef. 399
 Sarajlija, Jusuf 164
 Sarić, Salih 466
 Scherr, Johannes 297
 Sefić, Meha 391
 Sejid, sin Abdov 448
 Selim I, sultan 606, 610
 Selimović, Meša 339, 390, 428, 430, 436, 437, 475, 477, 478, 480
 Seliškar, Tone 247
 Sergejevski, Dimitrije 119, 120, 145, 154
 Sert, Ivan 90
 Servije, hadži Hasan 167
 Sevri, hadži Hasan 174
 Sidik, sin Abdov 164
 Sielski, Stanko 654, 659, 663
 Sijarić, Čamil 249, 390
 Sikirić, Šaćir 501
 Sikirić, Vehbi 544
 Simeonović, Nikola Milan 471
 Sivrić, Ivan 331
 Sivrić, Marijan 453, 457
 Slijepčević, Đoko 457
 Slipičević, Nijaz 434
 Skarić, Vladislav 228, 233
 Smailagić, Nerkez 591, 604
 Smail, Balić 382
 Smajić, Ramiza 253, 255, 256, 264, 631, 725

- Smajkić, Arif 679, 687, 692, 725
 Smičiklas, Tade 179
 Softić, Aiša 423, 426
 Softić, Mejra 210
 Solaković, Derviš 403
 Solovjev, Aleksandar 327
 Spaho, Fehim 196, 206, 210
 Spaho, Mehmed 506
 Spaić, Vojislav 631
 Spasovič, Vladimir 303
 Stanić, Radomir-Sandžaktar 408
 Stanković, Branislav 466
 Stanojević, Laza 471
 Starčević, Ilija 368
 Sterneck, Henrich 327
 Stočević, Ali-paša 400
 Stojaković, Momčilo 265
 Stojanović, Vojislava 432
 Stojić, Mile 340
 Stolac, Diana 533
 Strossmayer, Josip Juraj 374
 Subotić, Jovan 302
 Sućeska, Avdo 197, 211, 631
 Sudija, Ahmed 357
 Suhonjić, Dino 90
 Sulejmana I, Zakonodavac, sultan 610, 613
 Sulejman b. Itir, kadija Egipta 609
 Sulejman-paša 234
 Sulhi, pjesnik 639
 Sundečić, Jovan 301, 307
 Sušić, Derviš 341, 344, 345, 347
 Sušilović, Slavko 338
 Suzi, Mustafa 452
- Š**
- Šabanović, Hazim 192, 200, 211, 257, 408, 444, 445, 449, 450, 451, 452, 457, 458, 494, 497, 507, 520, 533, 633, 635, 637, 642, 650
 Šabanović, Mehmed ef. 452
 Šabotić, Damir 259, 260, 265
 Šahinović, Munir Ekremov 391
 Šahinpašić, Hajdar-beg 391
 Šamić, Midhat 373
 Šanija, Medžazija 450
- Šantić, Aleksa 307, 337, 341, 347, 558
 Šarčević, Abdulah 476
 Šarić, Ibrahim-aga 444
 Šator, Edim 563, 724
 Šator, Muhamed 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 571
 Šegvić, Kerubin 380
 Šehović, Mehmed Emin 352
 Šejh Ahmed-efendija 636
 Šejh Ali-efendija 447, 646
 Šejh hadži Ahmed 637
 Šejh Muhamed 165
 Šemsikadić, Mahmud Vehbi ef. 391
 Šenoa, August 295, 299, 301, 306, 437
 Šerif, Osman-paša 231
 Šerifović, Fadil-paša 357
 Ševa, Mustafa 164
 Šilić, fra Rufin 274
 Šimić, Antun Branko 336, 338
 Šimić, Marinka 331
 Šimić, Srećko 680
 Šimšek, Halil İbrahim 650
 Šipka, Milan 574
 Šir, Alija 391
 Širazi, Sadi 490
 Širola, Božidar 278
 Škapur, Hasan 507
 Škarić, Josip 695, 700
 Škegro, Ante 150, 154
 Škreb, Zdenko 483
 Šljivo, Galib 255, 265
 Šop, Nikola 338
 Štampar, Andrija 684
 Štrkalj-Despot, Kristina 574
 Šuinj, hadži Alija 164
 Šunjić, Marijan 368, 369
 Šunjić, Marko 11, 680
- T**
- Tadžlidžak, Husein 447
 Tahirović, Husref 653, 726
 Tahmišćić, Husein 390
 Talam, Jasmina 269, 284, 726
 Tanasić, Sreto 573, 574

Tanasković, Darko 257, 265
 Tanasković, Sveta 432
 Tanović, Arif 11
 Tanović, Lamija 35
 Tardić, Murad-beg 391
 Taslidža, Faruk 213, 727
 Taslidžak, hadži Hilmi 454
 Tefterdarija, Abdullah-paša 391
 Telebak, Milorad 574
 Tepić, Ibrahim 227, 231, 243, 308
 Terezija, Marija 667
 Tihi, Boris 110
 Tikveša, Zejna 90
 Tiro, Hasan-paša 391
 Tkalčić, Marijan 469
 Todorova, Marija 464
 Togan, Zeki Velid 386
 Tolj, Zvonimir 679, 687
 Tolstoj, Lav 236
 Tomaš 131
 Tomaš, Stjepan, kralj 182, 180
 Tomičić, Ljiljana 131, 133
 Tomić, Janko 295
 Tomić, Jovan 469
 Tomić, Radoljub 88
 Topal-paša, Osman 351, 372
 Topić, Berislav 665, 728
 Trako, Salih 199, 200, 208, 211, 650
 Traljić, hafiz Mahmut 507
 Traljić, Mahmud 171, 192, 466, 501, 634, 650
 Traljić, Seid 192, 421
 Trausmiler, Otmar 700
 Travančić, Melida 465, 729
 Travnjak, Bećir-paša 391
 Trifković, Kosta 302
 Trnsi, Ivan 306
 Truhelka, Ćiro 115, 116, 118, 146, 154, 181, 323, 327
 Tulić, Hazim 501
 Tvrtko II, kralj 130
 Tvrtko I, kralj 133

U

Ujdurović, Miroslav 458
 Ujević, Ante 452, 458

Ulhkaik, Zubdet 169
 Ustamujić, Elbisa 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441
 Uther, Hans-Jörg 426
 Utješenović-Ostrožinski, Ognjeslav 306
 Užičanin, Muslihuddin 446

V

Vajzović, Hanka 568, 571
 Valerij, Pol 476
 Varvar, Ali-paša 391
 Vasić, Milan 257
 Vasif-paša 166
 Vasiljević Gogolj, Nikolaj 302
 Vasilj, Snježana 113, 127, 128, 149, 154, 729
 Vego, Marko 11, 125, 131, 192, 323
 Vehabović, Musa-paša 391
 Velagić-Šabanović, Muhamed Muhtešem 452
 Velagić, Teufik 381
 Veledar-Rizvanić, Atlenzida 88
 Velić, Nusret 680
 Vešović, Marko 340
 Vicić, Vice 367
 Vikić, Jasna 88
 Vilić, Ahmed-beg 391
 Višekruna, Vojo 91
 Vitanović, Radmila 698, 700
 Vladimirović, fra Danijel 315
 Vlahović, Ali-beg 391
 Vlastelić, Anastazija 533
 Vojnik, Ahmed-paša 391
 Vojnović, Stojan 291
 Voljevica, Muhamed 90
 Voljevica, Sadik 164
 von Hammer, Joseph 179
 von Helfert., Aleksander 115
 Vouk, Vale 668
 Vranešević, Ibrahim-beg 391
 Vranicki, Predrag 481
 Vraz, Stanko 306
 Vrčević, Vuk 354
 Vučijaković, Nesuh-aga 215, 219, 220
 Vučinić, Jefto 48

Vučjaković, Nesuh-aga 220, 396
 Vučković, Radovan 337, 346
 Vučo, Mehmed-paša 391
 Vujić, Vladimir 295
 Vukčić, herceg Stjepan 194
 Vukčić-Kosača, Stjepan 180, 182
 Vukičević, Slobodan 673
 Vukmanović, Savo 308
 Vuletić, Anđelko 338, 341
 Vuletić, Franjo 538, 543, 544
 Vusuli 391

W

Wenzel, Marian 125
 Werfel, Franz 386
 Wickerhauser, Teodor 668
 Wilkinson, Gardner 326

Z

Zade, hadži Nesim 169
 Zafranija, Ibrahim ef. 232
 Zahirović, Šaban 19, 199, 211
 Zaplata, Rudolf 192
 Zec, Nedo 679, 680, 681, 685, 686, 690,
 691, 692
 Zelenika, Anđelko 144, 154
 Zerem, Enver 23, 35, 730
 Zihlerl, Boris 49
 Zijâjija, Hasan 403
 Zijajija, Hasan Čelebi 163
 Zilić, Adis 129, 138, 142, 731
 Zimonjić, Svetozar 11
 Zinkeisen, Johan 179
 Zirdum, Andrija 316
 Zlatar, Behija 206, 410
 Zlomušica, Elvir 78
 Zovko, Ivan 11
 Zubac, Ratko 90
 Zulfikarpašić, Adil 192, 383
 Zulfikarpašić, Tanja 383

Ž

Žagrić, hadži Derviš 640
 Žarković, Grujica 696
 Ždralović, Muhamed 400, 404, 408
 Živančević, Milorad 369, 380

GRANICE BOSANSKOG EJALETA PREMA ODREDBAMA KARLOVAČKOG MIRA (1699)